

Evaluatie sociaal preventief supportersbeleid

3e meting

Amsterdam, 13 mei 2002

Marga van Aalst
Bobby Perrels
Bram van Dijk
Eric Lagendijk

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Achtergrond	5
1.2	Evaluatieonderzoek	5
1.3	Leeswijzer	7
2	Overkoepelende conclusies	8
2.1	Organisatie van het beleid	8
2.2	Doelgroepen van het beleid	10
2.3	Resultaten van het beleid	12
2.4	Tot slot	15
3	Vitesse (Arnhem)	16
3.1	Organisatiestructuur en samenwerking	16
3.2	Activiteiten	16
3.3	Resultaten seizoen 2000-2001	17
3.4	Conclusies en aanbevelingen	19
4	Feyenoord	20
4.1	Organisatiestructuur en samenwerking	20
4.2	Activiteiten	20
4.3	Resultaten seizoen 2000-2001	21
5	FC Utrecht	24
5.1	Organisatiestructuur en samenwerking	24
5.2	Activiteiten	24
5.3	Resultaten seizoen 2000-2001	25
5.4	Conclusies en aanbevelingen	26
6	PSV	27
6.1	Organisatiestructuur en samenwerking	27
6.2	Activiteiten	28
6.3	Resultaten seizoen 2000-2001	28
6.4	Conclusies en aanbevelingen	30
7	Go Ahead Eagles (Deventer)	31
7.1	Organisatiestructuur en samenwerking	31
7.2	Activiteiten	31
7.3	Resultaten seizoen 2000-2001	32
7.4	Conclusies en aanbevelingen	33
8	ADO/Den Haag	34
8.1	Organisatiestructuur en samenwerking	34
8.2	Activiteiten	35
8.3	Resultaten seizoen 2000-2001	35
8.4	Conclusies en aanbevelingen	37
9	Zwolle	38
9.1	Organisatiestructuur en samenwerking	38
9.2	Activiteiten	38
9.3	Resultaten seizoen 2000-2001	39
9.4	Conclusies en aanbevelingen	40

10	NAC (Breda)	41
10.1	Organisatiestructuur en samenwerking	41
10.2	Activiteiten	42
10.3	Resultaten seizoen 2000-2001	42
10.4	Conclusies en aanbevelingen	45
11	Sparta	46
11.1	Organisatiestructuur en samenwerking	46
11.2	Activiteiten	46
11.3	Resultaten seizoen 2000-2001	47
11.4	Conclusies en aanbevelingen	48
12	BV Veendam	49
12.1	Organisatiestructuur en samenwerking	49
12.2	Activiteiten	49
12.3	Resultaten seizoen 2000-2001	49
12.4	Conclusies en aanbevelingen	50
13	Ajax (Amsterdam)	51
13.1	Organisatiestructuur en samenwerking	51
13.2	Activiteiten	52
13.3	Resultaten seizoen 2000-2001	53
13.4	Conclusies en aanbevelingen	54
14	FC Twente (Enschede)	56
14.1	Organisatiestructuur en samenwerking	56
14.2	Activiteiten	57
14.3	Resultaten seizoen 2000-2001	58
14.4	Conclusies en aanbevelingen	59
15	Top Oss	60
15.1	Organisatiestructuur en samenwerking	60
15.2	Activiteiten	60
15.3	Resultaten seizoen 2000-2001	61
15.4	Conclusies en aanbevelingen	63
16	FC Den Bosch	64
16.1	Organisatiestructuur en samenwerking	64
16.2	Activiteiten	65
16.3	Resultaten seizoen 2000-2001	66
16.4	Conclusies en aanbevelingen	67
17	N.E.C. (Nijmegen)	68
17.1	Organisatiestructuur en samenwerking	68
17.2	Activiteiten	69
17.3	Resultaten seizoen 2000-2001	69
17.4	Conclusies en aanbevelingen	72
18	Cambuur Leeuwarden	73
18.1	Organisatiestructuur en samenwerking	73
18.2	Activiteiten	74
18.3	Resultaten seizoen 2000-2001	74
18.4	Conclusies en aanbevelingen	76
19	FC Groningen	77
19.1	Organisatiestructuur en samenwerking	77
19.2	Activiteiten	78

19.3	Resultaten seizoen 2000-2001	78
19.4	Conclusies en aanbevelingen	80
20	Helmond Sport	81
20.1	Organisatiestructuur en samenwerking	81
20.2	Activiteiten	81
20.3	Resultaten seizoen 2000-2001	82
20.4	Conclusies en aanbevelingen	83
	Bijlagen	
Bijlage 1	CIV-gegevens Vitesse	85
Bijlage 2	CIV-gegevens Feyenoord	86
Bijlage 3	CIV-gegevens FC Utrecht	87
Bijlage 4	CIV-gegevens PSV	88
Bijlage 5	CIV-gegevens Go Ahead Eagles	89
Bijlage 6	CIV-gegevens ADO/Den Haag	90
Bijlage 7	CIV-gegevens FC Zwolle	91
Bijlage 8	CIV-gegevens NAC	92
Bijlage 9	CIV-gegevens Sparta	93
Bijlage 10	CIV-gegevens Veendam	94
Bijlage 11	CIV-gegevens Ajax	95
Bijlage 12	CIV-gegevens FC Twente	96
Bijlage 13	CIV-gegevens Top Oss	97
Bijlage 14	CIV-gegevens Den Bosch	98
Bijlage 15	CIV-gegevens N.E.C.	99
Bijlage 16	CIV-gegevens Cambuur Leeuwarden	100
Bijlage 17	CIV-gegevens FC Groningen	101
Bijlage 18	CIV-gegevens Helmond Sport	102

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In 1998 is door de KNVB in samenwerking met het Ministerie van VWS het landelijk project sociaal preventief supportersbeleid gestart. Dit project is erop gericht dat:

- op lokaal niveau door clubs in samenwerking met gemeenten en politie sociaal preventief supportersbeleid ontwikkeld wordt;
- bestaande projecten voor sociaal preventief supportersbeleid zo nodig een nieuwe impuls krijgen.

Vanuit het Bureau sociaal preventief publieksbeleid, dat is ondergebracht bij de KNVB, worden de betrokken lokale organisaties ondersteund bij het verder ontwikkelen van sociaal preventief supportersbeleid.

Over de activiteiten die in het kader van de ondersteuning worden ondernomen brengt het Bureau sociaal preventief publieksbeleid regelmatig voortgangsrapportages uit.

Uit de laatste voortgangsrapportage blijkt dat op het moment dat deze derde meting is uitgevoerd (najaar 2001 en voorjaar 2002) bij de helft van de 36 BVO's in Nederland sprake is van sociaal preventief supportersbeleid.

Bij de meeste andere BVO's wordt gewerkt aan het opzetten of verder ontwikkelen van een sociaal preventief supportersproject.

1.2 Evaluatieonderzoek

In het kader van het landelijke project wordt een evaluatie uitgevoerd door de DSP-groep BV.

Onderzoeksvragen

Het evaluatieonderzoek is gericht op het beantwoorden van de volgende drie hoofdvragen:

- Welke activiteiten worden in het kader van de projecten ondernomen?
- Welke resultaten leveren de sociaal preventieve projecten op?
- Wat zijn de belangrijkste leerervaringen die tijdens de projecten worden opgedaan?

Tevens zal aandacht worden besteed aan een vierde onderzoeksvraag die niet direct verband houdt met de evaluatie van de projecten, te weten:

- Het verkrijgen van inzicht in het relatief nieuwe verschijnsel dat groepen (plaatselijke) jongeren die vaak niet het stadion bezoeken, voor- en na de wedstrijden overlast veroorzaken en op rellen uit zijn.

Informatiebronnen

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen is van verschillende informatiebronnen gebruik gemaakt:

- schriftelijke informatie over de projecten (onder meer projectverslagen);
- interviews met de belangrijkste betrokkenen;
- CIV-gegevens.

De dataverzameling heeft plaatsgevonden over de seizoenen 1998-1999, 1999-2000 en 2000-2001. Jaarlijks is op basis van de verzamelde informatie een rapportage gemaakt.

Rapportages

In maart 2000 is de eerste en in september 2001 is de tweede evaluatierapportage verschenen. In de eerste rapportage zijn de BVO's betrokken waar in het seizoen 1998-1999 al sprake was van sociaal preventief supportersbeleid. Het betreft voor het merendeel BVO's waar al meer dan 10 jaar ervaring bestaat met sociaal preventief supportersbeleid: ADO Den Haag, Feyenoord, Go Ahead Eagles, NAC, PSV, Utrecht, Vitesse en FC Zwolle. Daarbij dient te worden aangetekend dat bij een aantal van deze BVO's het sociaal preventief supportersbeleid dat al begin jaren '90 tot stand was gekomen in het seizoen 98-99 op een laag pitje stond. Dit gold met name voor ADO Den Haag en FC Zwolle. Voorts zijn in de eerste rapportage de BVO's betrokken waar in 1998 een sociaal preventief supportersbeleid van start is gegaan: Sparta en Veendam.

In de tweede evaluatierapportage zijn de BVO's toegevoegd, waar in 1999 sociaal preventief supportersbeleid ontwikkeld is: Top Oss, FC Den Bosch, NEC, Cambuur Leeuwarden, Groningen en Helmond Sport. Voorts zijn in deze rapportage beschrijvingen van Ajax en Twente opgenomen. Ook bij deze BVO's is al jaren lang sprake van sociaal preventief supportersbeleid. Aanvankelijk weigerden de organisaties die bij deze twee clubs in belangrijke mate verantwoordelijk zijn voor het supportersbeleid hun medewerking aan de evaluatie, zodat deze BVO's in de eerste rapportage ontbraken.

In de u voorliggende rapportage "derde meting evaluatie sociaal preventief supportersbeleid" zijn de 18 BVO's uit de tweede rapportage opgenomen.

In schema 1 wordt een overzicht gegeven van de BVO's waarvan in deze derde rapportage het sociaal preventief supportersbeleid wordt beschreven.

Schema 1 BVO's betrokken in evaluatie sociaal preventief supportersbeleid

BVO's vanaf eerste rapportage opgenomen	Jaar waarin sociaal preventief beleid is gestart
Vitesse	1988
Feyenoord	1988
FC Utrecht	1988
PSV	1988
Go Ahead Eagles	1988
ADO Den Haag	1988
FC Zwolle	1989
NAC	1990
Sparta	1998
Veendam	1998
BVO's vanaf tweede rapportage opgenomen	Jaar waarin sociaal preventief beleid is gestart
Ajax	1988
Twente	1993
Top Oss	1999
FC Den Bosch	1999
NEC	1999
Cambuur Leeuwarden	1999
Groningen	1999
Helmond Sport	1999

Voor alle BVO's die in schema 1 zijn opgenomen, zijn in het najaar 2001 en het voorjaar van 2002 interviews gehouden met vertegenwoordigers van de organisaties die een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van het sociaal preventief supportersbeleid. Over het algemeen de BVO, de gemeente, de politie en een welzijnsinstelling. In tegenstelling tot de voorgaande

rapportages, zijn in de derde evaluatie rapportage ook interviews gehouden met de supportersverenigingen van verschillende BVO's. Tevens is voor de evaluatie gebruik gemaakt van de CIV-gegevens over de seizoenen 1998-1999, 1999-2000 en 2000-2001. Alleen voor FC Den Bosch en Helmond Sport waren deze gegevens niet beschikbaar.

1.3 Leeswijzer

In de hoofdstukken 3 t/m 20 worden de evaluatieresultaten per BVO weergegeven. Daarbij wordt de volgorde van schema 1 aangehouden. Eerst worden in hoofdstuk 2 de belangrijkste overkoepelende conclusies ten aanzien van het sociaal preventief supportersbeleid getrokken.

2 Overkoepelende conclusies

In dit hoofdstuk worden, op basis van de informatie die is weergegeven in de 18 beschrijvingen (in de hoofdstukken 3 t/m 20) van het sociaal preventief supportersbeleid per BVO, overkoepelende conclusies getrokken over het sociaal preventief supportersbeleid.

De conclusies hebben betrekking op:

- de organisatie van het beleid;
- de doelgroepen van het beleid;
- de resultaten van het beleid.

2.1 Organisatie van het beleid

Voor het ministerie van VWS en de KNVB als initiatiefnemers van het landelijk project sociaal preventief supportersbeleid is een cruciale vraag in hoeverre de geboden ondersteuning een bijdrage levert aan de totstandkoming van lokaal beleid dat een structurele basis heeft.

Om na te gaan in welke mate op dit moment (dat wil zeggen najaar 2001) sprake is van een structurele basis voor het sociaal preventief supportersbeleid zijn de 18 locaties gescoord op grond van drie criteria:

- 1 financiering
 - zijn financiële middelen voldoende;
 - hoe groot is commitment van financier(s).
- 2 organisatiestructuur
 - is er sprake van duidelijke aansturing;
 - is er sprake van heldere verdeling van verantwoordelijkheden.
- 3 samenwerking
 - is er sprake van voldoende communicatie tussen betrokkenen;
 - hoe wordt kwaliteit samenwerking door betrokkenen beoordeeld.

Voor elk van deze criteria zijn de 18 locaties gescoord op een driepuntschaal:

- 1 = zwak ontwikkeld
- 2 = matig tot redelijk ontwikkeld
- 3 = goed ontwikkeld

Voor de eerste 10 locaties kan de stand van zaken anno najaar 2000 ten aanzien van de organisatie van het beleid worden vergeleken met de stand van zaken anno najaar 1999.

De resultaten zijn weergegeven in de schema's 2A en 2B.

Schema 2A Organisatie sociaal preventief supportersbeleid 1998 - 2000

	Financiering		Organisatiestructuur		Samenwerking		Totaal	
	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00
Vitesse	3	3	3	3	3	3	9	9
Feyenoord	3	3	3	3	2	2	8	8
FC Utrecht	3	3	2	3	2	3	7	9
PSV	3	3	2	2	3	2	8	7
Go Ahaed Eagles	2	2	2	3	2	2	6	7
ADO Den Haag	1	1	■	1	2	1	4	3
FC Zwolle	2	3	2	3	2	2	6	8
NAC	3	2	3	3	2	1	8	6
Sparta	3	3	3	3	3	3	9	9
Veendam	3	3	3	3	2	3	8	9
Ajax		3		2		■		6
Twente		3		2		2		7
Top Oss		2		2		2		6
FC Den Bosch		2		1		2		5
NEC		3		2		2		7
Cambuur Leeuwarden		2		3		2		7
Groningen		3		2		2		7
Helmond Sport		2		2		2		6
Gemiddelde score		2.6		2.4		2.1		7

Schema 2B Organisatie sociaal preventief supportersbeleid 2000/2001

	Financiering		Organisatiestructuur		Samenwerking		Totaal	
	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00
Vitesse	■	2	3		3		8	
Feyenoord		//	//		//		//	
FC Utrecht		2	3		2		8	
PSV		3	3		3		9	
Go Ahaed Eagles		1	3		3		7	
ADO Den Haag		2	3		2		7	
FC Zwolle		2	3		3		8	
NAC		2	3		2		7	
Sparta		3	3		2		8	
Veendam		3	3		3		9	
Ajax		3	2		2		7	
Twente		3	3		3		9	
Top Oss		1	3		2		6	
FC Den Bosch		2	2		1		5	
NEC		3	3		2		8	
Cambuur Leeuwarden		2	3		3		8	
Groningen		■	■		-		-	
Helmond Sport		2	2		2		6	
Gemiddelde score		2.3	2.8		2.4		7.5	

Uit schema's 2A en 2B kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De gemiddelde totaalscore over seizoen 2001/2002 is ten opzichte van het seizoen daarvoor met een halve punt gestegen tot 7.5. Over het algemeen kan worden vastgesteld dat er sprake is van goede voorwaarden voor een structurele basis voor het sociaal preventieve supportersbeleid.
- Verbeteringen hebben zich vooral voorgedaan ten aanzien van de lokale organisatiestructuur voor sociaal preventief supportersbeleid. Op zich is dat ook niet vreemd: in de eerste jaren van samenwerkingsprojecten vinden de verschillende partners langzamerhand hun positie; ook ten opzichte van elkaar. Al doende wordt zo een organisatiestructuur opgebouwd, en aan eventuele veranderende omstandigheden aangepast.
- Vergelijking van schema 2A met 2B leert ook dat de samenwerking tussen de lokale actoren (gemeente, BVO, jeugdwerk en supportersverenigingen) in het algemeen is versterkt. De supporterscoördinatoren hebben hier in belangrijke mate aan bijgedragen. In de meeste gevallen is het over-

leg tussen de betrokken organisaties structureel geworden. In de meeste gevallen zijn gemeenten en BVO's wat meer naar elkaar toegegroeid. Punt van zorg is dat een visie op een gezamenlijke aanpak over de langere termijn nog ontbreekt. In die zin blijft het samenwerkingsverband op lokaal niveau broos.

- Wij hebben een afname geconstateerd van het financiële draagvlak voor de lokale projecten in seizoen 2000/2001 ten opzichte van het seizoen daarvoor. De score van 2.3 geeft aan dat het financiële draagvlak weliswaar 'redelijk' genoemd mag worden, toch uiten behoorlijk wat BVO's en supporterscoördinatoren hun zorgen omtrent de continuïteit van de projecten. Een financiële basis moet telkens weer bevochten worden, hetgeen een slecht vertrekpunt is voor het winnen van vertrouwen en het verwerven van steun en betrokkenheid. Opvallend is dat het financiële draagvlak een seizoen eerder juist het hoogst scoorde vergeleken met 'organisatiestructuur' en 'samenwerking'.
- De lijn die zich een jaar eerder al inzette, is doorgetrokken: locaties waar al langer sprake is van een sociaal preventief supportersbeleid scoren gemiddeld hoger dan de locaties waar sinds 1999 sociaal preventief supportersbeleid is ontwikkeld. De BVO's tot en met Twente hebben een gemiddelde score van 7.9 en de BVO's vanaf Top Oss hebben een gemiddelde score van 6.6.
Er kan dus worden geconstateerd dat de kwaliteit van de organisatie van het supportersbeleid na het eerste levensjaar toeneemt. Anders gesteld: er is enige tijd voor nodig om met name de organisatiestructuur en de samenwerking op een behoorlijk niveau te brengen.
- Dat de gemiddelde totaalscore over het seizoen 2000/2001 behoorlijk gestegen is, valt voor een belangrijk deel toe te schrijven aan enkele projecten die flink zijn gegroeid in het seizoen. Zo scoorde ADO/Den Haag in 1999/2000 slechts drie punten, en het jaar daarop zeven, vooral dankzij het opbouwen en uitbouwen van een goede organisatiestructuur die de samenwerking ook sterk heeft verbeterd. PSV en Twente hebben in 2000/2001 beide hun totaalscore met twee punten vergroot tot het maximale aantal van negen. Veendam had al negen punten en heeft die score vastgehouden.

2.2 Doelgroepen van het beleid

Invulling van het sociaal preventief supportersbeleid moet vanzelfsprekend gebaseerd zijn op de plaatselijke situatie: zo zal het beleid bij clubs die te maken hebben met een tamelijk grote groep lastige supporters sterk verschillen van het beleid bij clubs die niet of nauwelijks met lastige supporters te maken hebben. Sociaal preventief supportersbeleid kan derhalve getypeerd worden op basis van de doelgroepen waar het beleid zich op richt. Op basis van de beschrijvingen van het beleid in de 18 locaties kan de volgende driedeling worden gemaakt:

- a Doelgroep bestaat uit lastige supporters van de thuisclub; daarbinnen wordt dan een onderscheid gemaakt in harde kern en de jongeren die (opgejut door de harde kern) zich schuldig maken aan vandalisme en geweld. Deze jongeren worden over het algemeen aangeduid als meelopers.
- b Doelgroep bestaat uit alle jeugdige bezoekers van thuiswedstrijden.
- c Doelgroep bestaat uit alle jeugdige bezoekers van thuiswedstrijden en jeugd uit de wijken rond het stadion.

In het volgende schema wordt voor de 18 locaties een overzicht gegeven van de omvang van de groepen lastige supporters (1999-2000), de ontwikkeling daarvan in 2000/2001 en de verandering in de omvang van voetbalvandalisme buiten het stadion.

vandalisme buiten het stadion.

Schema 3 Lastige supporters en voetbalvandalisme buiten het stadion

	Omvang groep lastige supporters 1999/2000	toename (+), gelijk (=), afname (-) van deze groep in 2000/2001	toename (+), gelijk (=), afname (-) van vandalisme buiten stadion	doelgroep project	
				1999/2000	2000/2001
Vitesse	380-400	+	=/+	A	A
Feyenoord	2000-3000			A	
FC Utrecht	450-500	+	=	B	B
PSV	+ 3000	+	+	B	B
Go Ahaed Eagles	400-500	=	+	A	A
ADO Den Haag	500-1200	=	-	C	A en C
FC Zwolle	-	-	=	C	C
NAC	+ 300	=	+	B	B
Sparta	-	=	=	C	C
Veendam	15-30	=	=	C	C
Ajax	?	=	+	A	A
Twente	400-550	=	-	A	A
Top Oss	150-300	=	-	A	A
FC Den Bosch	+ 350	=	-	A	A
NEC	550-600	+	=	A	A
Cambuur Leeuwarden	+ 250	=	-	B	B
Groningen	+ 350	-	-	A	
Helmond Sport	25-50	=	=	C	C

A = lastige supporters;

B = alle jeugdige bezoekers;

C = alle jeugdige bezoekers + jeugd in de buurt.

Uit schema 3 kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Bij de helft van de BVO's is het beleid (vrijwel) uitsluitend gericht op de (potentieel) lastige supporters. Daarbij dient echter wel te worden aange-tekend dat sommige van deze verenigingen van plan zijn om meer aandacht te gaan schenken aan activiteiten voor alle jonge supporters. Achterliggende gedachte daarbij is dat dit op langere termijn een preventieve werking heeft.
- Uit de lokale beschrijvingen blijkt dan ook dat een aantal langer lopende projecten (Ajax, Go Ahaed Eagles, PSV en FC Utrecht) bezig is met een omslag. Mede doordat de supporterscoördinatoren al jaren met dezelfde groepen supporters contact hebben is er weinig aandacht geweest voor de toestroom van nieuwe supporters (jonge aanwas). De indruk bestaat dat FC Utrecht het verst is in deze omslag en dat deze bij Ajax nog in voorbereiding is. Ook bij NAC, waar in seizoen 1999-2000 de tweede supporterscoördinator is wegbezuinigd, verdient de nieuwe aanvoer van (potentieel) lastige supporters meer aandacht.
- Op één uitzondering na (FC Zwolle) is de groep lastige supporters nergens in omvang afgenomen. Bij vier verenigingen is die groep in 2000/2001 groter geworden, namelijk bij Vitesse, Utrecht, PSV en NEC.
 - Bij 5 BVO's is het beleid gericht op alle jeugdige supporters en jongeren uit de wijken rond het stadion. Tot deze 5 BVO's behoren de 4 BVO's waar niet of nauwelijks sprake is van lastige supporters. De uitzondering is ADO Den Haag. Gelet op de omvang van het aantal (potentieel) lastige supporters en de beperkte mate waarin de doelgroep wordt bereikt, is het Haagse project zich in sterkere mate gaan richten op lastige supporters.
 - Het bereik van de doelgroep wordt over het algemeen net als vorig jaar als redelijk tot goed beoordeeld.
 - In 2000/2001 is het geweld buiten het stadion in vijf steden toegenomen,

waarvan één in lichte mate. Op één na gaat het daarbij om eredivisieclubs. In vijf andere steden is voetbalvandalisme buiten het stadion juist afgenomen. In vier gevallen gaat het hierbij om eerstedivisieclubs.

2.3 Resultaten van het beleid

Bij alle BVO's, met uitzondering van Sparta, is het beleid gericht op het vergroten van de binding tussen de club en de (lastige) supporters. Van de 12 locaties waar in 1998 of eerder met sociaal preventief supportersbeleid is gestart, zijn er zeven van mening dat de doelstelling grotendeels wordt gerealiseerd. Het betreft Vitesse, Zwolle, NAC, Veendam, Sparta, PSV en Twente. Bij Utrecht, Go Ahead Eagles en Ajax is men net als vorig jaar van mening dat met name de binding tussen club en nieuwe groepen jonge supporters (verder) versterkt moet worden. ADO Den Haag heeft in 2000/2001 pas op de plaats gemaakt en voorbereidingen getroffen voor een breder publieksbeleid dat in het teken staat van 'feest en theater', zonder daarbij ook de lastige groepen uit het oog te verliezen. Hiervoor is een specifiek bureau opgezet, dat inmiddels draait. Communicatie en samenwerking tussen overheid, BVO, supporterscoördinator en supportersvereniging hebben hierdoor een flinke positieve impuls gekregen. De locaties waar al langere tijd een project plaatsvindt, zijn zich terdege bewust van de blijvende aandacht die nodig is voor het bereiken van de jeugd in de stad. 'Het gaat de goede kant uit, maar je bent er nooit', is een veelgehoorde kreet van supporterscoördinatoren.

Vergeleken met het seizoen 1999/2000 zijn de projecten bij ADO Den Haag, PSV en Twente aanzienlijk verbeterd. Ook bij Ajax, NEC en Cambuur is vooruitgang geboekt. Bij Top Oss, Den Bosch en Helmond Sport, waar de projecten nog niet zo'n lange traditie kennen, zijn verbeteringen mogelijk. In Helmond zal de gemeente bij het project betrokken moeten worden. In Den Bosch kwam het project in een impasse terecht doordat de supporterscoördinator zijn functie had neergelegd, en in Oss staat de BVO te ver af van het project. Een structurele sociaal-preventieve aanpak van voetbalvandalisme bij deze drie clubs is nog niet in zicht. Ook Groningen is wat dat betreft nog een zorgenkindje.

Bij een vijftal locaties wordt gepleit voor verdere uitbreiding van het project met een extra supporterscoördinator. Dit betreft steeds locaties waar al langere tijd een project loopt. De ambities van bijna alle betrokkenen bij de projecten zijn in de loop der tijd verder opgeschroefd. Er valt immers altijd wel iets te verbeteren: de betrokkenheid van de gemeente, of juist die van de BVO, het beter betrekken van de supportersvereniging of van de voetbalprofs zelf, het aangaan van samenwerkingsverbanden met scholen en jongerenorganisaties, en het maken van goede afspraken met de politie. Gewezen wordt regelmatig op de kwetsbare positie van supporterscoördinatoren. Het gevaar bestaat in een aantal situaties dat deze functionaris tussen de betrokken organisaties 'komt te zwemmen', en door niemand direct wordt aangestuurd c.q. verantwoording aflegt. Anderzijds bestaat ook het gevaar dat juist één van de betrokken organisaties (jeugdwerk, BVO, gemeente) de supporterscoördinator te veel 'claimt', waardoor de andere organisaties weer op grotere afstand kunnen komen te staan. Ook valt op dat naarmate clubs op het veld meer succes boeken (Utrecht, NAC, gepromoveerde clubs uit de eerste divisie) de supporters zich meer gaan manifesteren, en daarmee de reikwijdte van het project 'als vanzelf' wordt vergroot.

Bij vrijwel alle BVO's is het beleid ook gericht op het verminderen van voetbalvandalisme en het verminderen van de politie-inzet.
In het volgende schema wordt aangegeven in hoeverre deze doelstellingen worden gehaald. Tevens wordt aangegeven hoe het alcohol- en drugsgebruik door de supportersgroepen zich heeft ontwikkeld.

Schema 4A Resultaten sociaal preventief supportersbeleid 1998-2000

	voetbalvandalisme thuiswedstrijden		aantal aanhoudingen volgens CIV	verbaal geweld		vandalisme uitwedstrijden		politie-inzet		alcohol/drugs gebruik	
	98/99	99/00	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00	98/99	99/00
Vitesse	+	=	-	+	+	+	+	=	-	+	=
Feyenoord	-	=	-	+	+	-	-	+	+	+	+
FC Utrecht	=	-	-	+	=	?	+	=	+	+	+
PSV	-	=	=	+	-	=	+	-	+	+	=
Go Ahead Eagles	=	-	-	=	=	=	-	-	-	=	=
ADO Den Haag	-	-	+	+	+	?	-	+	+	+	+
FC Zwolle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	=	=
NAC	-	-	-	=	=	+	+	-	-	+	=
Sparta	=	=	=	=	=	=	=	-	-	nvt	nvt
Veendam	=	=	geen	=	=	=	=	-	+	=	=
Ajax		=	-		+		-		-		+
Twente		-	-		+		+		+		+
Top Oss		-	-		+		-		-		=
FC Den Bosch		=	?		+		+		=		+
NEC		=	+		-		=		+		+
Cambuur Leeuwarden		+	+		+		-		+		+
Groningen		-	-		=		-		-		+
Helmond Sport		=	?		+		=		-		+

- : afname;
= : ongeveer gelijk gebleven;
+ : toename.

Schema 4B Resultaten sociaal preventief supportersbeleid 2000/2001

	voetbalvandalisme thuiswedstrijden		aantal aanhoudingen volgens CIV	verbaal geweld		vandalisme uitwedstrijden		politie-inzet		alcohol/drugs gebruik	
Vitesse		-	+		+		=		+		+
Feyenoord											
FC Utrecht		=	-		+		=		=		+
PSV		-	+		-		-		-		+
Go Ahead Eagles		=	+		+		+		-		=
ADO Den Haag		-	-		+		-		-		=
FC Zwolle		-	+		-		-		+		=
NAC		-	+		-		-		=		+
Sparta		=	+		=		=		+		=
Veendam		=	=		=		=		-		=
Ajax		+	+		=		=		+		+
Twente		-	-		=		-		=		+
Top Oss		-	+		=		-		+		=
FC Den Bosch		-	//		=		=		=		+
NEC		-	//		=		-		+		+
Cambuur Leeuwarden		-	//		-		-		=		=
Groningen											
Helmond Sport		=	//		=		=		=		+

- : afname;
= : ongeveer gelijk gebleven;
+ : toename.

Bij het interpreteren van de schema's 4A en 4B is enige voorzichtigheid op zijn plaats. Het is moeilijk om harde uitspraken te doen over de resultaten van de projecten. De uitspraken van betrokkenen zijn per definitie subjectief. De CIV-gegevens (aanhoudingen in verband met strafbare feiten) vormen vooral een afspiegeling van het politiebeleid en worden sterk beïnvloed door enkele wedstrijden waarbij het gedrag van groepen supporters flink uit de hand is gelopen.

Tegen die achtergrond kunnen de volgende conclusies worden getrokken uit schema's 4A en 4B:

- Bij maar liefst 14 BVO's is er sprake van verminderen of gelijk blijven van vandalisme bij zowel thuis- als uitwedstrijden. Bij zes van deze BVO's gaat dat echter wel gepaard met een toename van de politie-inzet. Dit betreft Vitesse, FC Zwolle, NAC, Sparta, Top Oss en NEC. Alleen bij Ajax is in 2000/2001 sprake van een stijging van vandalisme bij thuiswedstrijden. In totaal is de politie-inzet rondom thuiswedstrijden in zeven steden verhoogd. Een jaar eerder gold dat voor acht, merendeels andere steden.
- Opvallend in vergelijking tot seizoen 1999/2000 is dat in seizoen 2000/2001 vandalisme bij uitwedstrijden door de aanhang van acht BVO's is gedaald. Alleen bij Go Ahead Eagles is sprake van een stijging. Een seizoen eerder was bij zeven BVO's een stijging van vandalisme bij uitwedstrijden geconstateerd.
- Uit de CIV-gegevens, die overigens nog niet voor alle BVO's binnen zijn, blijkt dat het aantal aanhoudingen in 2000/2001 ten opzichte van 1999/2000 bij zeven van de twaalf BVO's is toegenomen. Dit betreft vandalisme bij thuiswedstrijden van Vitesse, PSV, Go Ahead Eagles, FC Zwolle, NAC, Sparta, Ajax en Top Oss. Het is niet toevallig dat bij de meeste van deze clubs de politie-inzet is verhoogd.
- Bij de helft van de BVO's is in seizoen 1999-2000 een toename of/een verharding van het verbaal geweld geconstateerd. Er waren toen slechts 3 BVO's waarin men vond dat het verbaal geweld minder is geworden. Een seizoen later geldt voor vier BVO's dat verbaal geweld is toegenomen: Vitesse, Utrecht, Go Ahead Eagles en ADO Den Haag. Bij de helft van de clubs is sprake van een vergelijkbare situatie als het seizoen ervoor, en bij vier BVO's is het verbaal geweld afgenomen.
- Bij 10 van de 18 BVO's wordt in seizoen 1999-2000 een toename gemeld van het gebruik van alcohol en drugs door supporters. In 2000/2001 is ook sprake van een toename, en wel bij de helft van de BVO's. Net als het seizoen ervoor, wordt ook in seizoen 2000/2001 op geen enkele locatie een afname in het gebruik geconstateerd. Alleen bij Sparta is geen sprake van supporters die alcohol en drugs gebruiken.

Over het algemeen kan dus worden gesteld dat de resultaten die met het sociaal preventieve supportersbeleid worden behaald in het seizoen 2000/2001 in redelijke mate voldoen aan de doelstellingen. Locaties waar een langere traditie is met sociaal-preventief supportersbeleid blijken het over het algemeen wat beter te doen dan de steden waar men nog niet veel ervaring heeft opgedaan. Maar doelbereiking wordt ook beïnvloed door externe of nauwelijks beïnvloedbare factoren, zoals personele wisselingen en promotie of degradatie van de club.

Het verdient, net als vorig jaar, aanbeveling om meer aandacht te schenken aan:

- gedrag van supporters bij uitwedstrijden;
- aanwas van nieuwe (potentieel lastige) supportersgroepen;
- de toename van verbaal geweld;
- de toename van alcohol- en drugsgebruik van supporters.

2.4 Tot slot

Supporterscoördinatoren en vertegenwoordigers van BVO's van behoorlijk veel projecten geven aan in de toekomst behoefte te hebben aan (landelijke) ondersteuning. Die behoefte hangt ons inziens samen met problemen die supporterscoördinatoren hebben bij het bepalen van een geëigende strategie met betrekking tot de echt lastige supporters. Daarbij ondervinden de supporterscoördinatoren veelal weinig steun van lokale welzijnsorganisaties. Bovendien kennen de BVO's de supporterscoördinatoren juist hiervoor weinig prioriteit toe. In feite zijn hiermee – naast de persoonlijke kwaliteiten van de supporterscoördinatoren – de belangrijkste voorwaarden genoemd waaronder de supporterscoördinatoren goed kunnen functioneren. Bij welke organisatie ze formeel zijn ondergebracht en door wie ze functioneel worden aangestuurd is op zichzelf niet zo belangrijk, zolang dit maar goed gebeurt. Anders gezegd: waar supporterscoördinatoren worden ondergebracht is afhankelijk van de gegroeide verhoudingen tussen de lokale organisaties. Er dient voor gewaakt te worden dat een landelijk ondersteuningsplatform of steunpunt, welke dat ook mag zijn, de coaching of werkbegeleiding van 'zwemmende', of 'zoekende' supporterscoördinatoren gaat overnemen. Want dat moet nu juist lokaal geregeld worden. Wel zou een landelijk steunpunt kunnen zorgen voor uitwisseling van informatie en ervaringen tussen supporterscoördinatoren, deskundigheidsbevordering, methodiekontwikkeling en advisering over organisatievraagstukken.

De KNVB zal in het kader van sociaal preventief supportersbeleid een heldere positie in moeten nemen. De KNVB is er in dit kader om BVO's te ondersteunen bij publieksbeleid in algemene zin; algemeen preventieve zaken behoren daar dan ook toe. Met een preventieve aanpak gericht op probleemsupporters moet de KNVB zich niet direct bemoeien. Dat is immers een taak van het lokale welzijnswerk. In het licht van het voorgaande is het wenselijk een landelijk steunpunt op te richten ter ondersteuning en advisering van supporterscoördinatoren. Dit steunpunt staat formeel los van de KNVB.

3 Vitesse (Arnhem)

3.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen van het sociaal preventief supportersproject zijn ongewijzigd. Wel is het project zich steeds meer gaan concentreren op de harde kern volgens het OM.

Ook de organisatiestructuur is ongewijzigd. Er is wel een frequentere samenwerking met jongerenwerk in Arnhem. De politie vindt dat de aansturing binnen het project wel voor verbetering vatbaar is en de gemeente geeft aan dat de communicatie naar buiten toe niet helemaal naar tevredenheid verliep. Hier is nu een protocol voor ontwikkeld.

De supportersvereniging is een gesprekspartner op veel gebieden, maar niet voor het sociaal preventieve supportersproject. De supportersvereniging is een belangenorganisatie voor de supporters en regelt activiteiten en vervoer.

Samenwerking

De samenwerking tussen de supporterscoördinator, politie, veiligheidscoördinator en justitie wordt door de genoemde partijen als goed tot heel goed ervaren. De samenwerking met de gemeente is sterk verbeterd nu er een nieuwe kabinetschef is.

Betrokkenheid en draagvlak van alle partners zijn groot.

De supporterscoördinator wordt door alle partners als volwaardig partner gezien. Zelf schat hij dat hij voor 80% als volwaardig meetelt.

3.2 Activiteiten

Nieuwe activiteiten

- Vrijwilligers geven fanzine magazine uit voor supporters: 5 supporters werken hier samen met 2 vrijwilligers. De supporterscoördinator heeft de eindredactie.
- 2 vrijwilligers melden supporters aan bij een sportschool met 10% korting.
- Zaalvoetbaltoernooi tegen politie en bestuur BVO.
- BVO heeft een antivandalisme project uitgevoerd.
- Voor de oudere groep organiseren ze dart en biljart in 2 supporterscafés.

Langzaam verandert het project in de richting van sociale preventie. Eerst lag de nadruk meer op begeleiding van de supporters.

De aanvraag voor het project 'Op de grens van buitenspel' waar vorig seizoen al sprake van was, is nog steeds niet weg. Er is geen geld voor te vinden.

3.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000 –2001 ten opzichte van het voorgaande seizoen.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	gelijk/minder	volgens OM verschuiving naar buiten
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk/meer	de supporterscoördinator is een andere mening toegedaan
relschoppers rondom het voetbal	gelijk/meer	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk/meer	grotere groep risicosupporters gaan mee
verbaal geweld	meer	de supporterscoördinator is een andere mening toegedaan
politie-inzet	gelijk/meer	
aantal lastige supporters	gelijk/meer	aanwas van jonge groepen
betrokkenheid lastige supporter	minder/gelijk	door wisseling bestuur confrontatie supporters-bestuur
alcohol en drugsgebruik	gelijk/meer	nog steeds flink

De supporterscoördinator is de enige die vindt dat het vandalisme buiten het stadion is afgenomen. Ook is hij van mening dat het verbale geweld is afgenomen. De betrokkenheid van de lastige supporters vindt hij vergroot. Verder signaleert hij dat een niet-risicowedstrijd tegenwoordig risicovoller is dan een risicowedstrijd. Ondanks dat men hier nu voor gewaarschuwd wordt, kan het project hier nog niet op inspringen.

Door de gemeente wordt het type vandalisme als agressiever bestempeld en de relschoppers als criminel. De gemeente geeft verder aan dat het belangrijk is door te gaan op de ingeslagen weg en de ontwikkelingen te blijven volgen. Het 'ons kent ons' werkt prima.

Het OM meldt dat de harde kern de gewoonte heeft ontwikkeld eerder buiten dan binnen het stadion strafbare feiten te begaan. De nieuwe aanwas is vaak niet primair supporter, maar meer uit op criminele activiteiten.

Volgens de supporterscoördinator zijn er een stuk of 10 jongeren die niet de wedstrijd bezoeken, maar wel overlast veroorzaken. Ze hangen rond bij de plekken waar de bus langs komt en gooien soms stenen. Er wordt gekeken naar een voetgangersbrug en een hekwerk langs een voetpad naar het stadion om dit te voorkomen in de toekomst.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 99-00 met seizoen 00-01

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	22	16	21
aantal bezoekers	24000	23440	23932,63
gem.politie-inzet	57	45	53
stadionverboden	—	—	—
strafbare feiten/aanhoudingen	162	33	58

Uit de CIV-gegevens blijkt dat tijdens de thuiswedstrijden meer

aanhoudingen zijn verricht dan in het vorig seizoen. Nu registreerde men 58 aanhoudingen tegen 33 in seizoen 99-00, de politie-inzet is iets verhoogd.

Uit de tabellen 1 en 2 in bijlage 1 blijkt dat:

- 50 % van de aangehouden Vitesse supporters bij de thuiswedstrijden van de club is jonger dan 25 jaar. Ook bij de uitspelende clubs is 50 % jonger dan 25 jaar. Hieruit volgt dat ook 50 % ouder is dan 25 jaar.
- 44 % van de aangehouden supporters zijn van de thuisclub.
- Openlijke geweldpleging en vernieling zijn de meest voorkomende strafbare feiten bij thuiswedstrijden van Vitesse.

Succes en faalfactoren

De aanpak van de politie is in het afgelopen seizoen gewijzigd van beheers- naar interventiestrategie. Er is nauwelijks nog politie in het stadion: alleen bij risicowedstrijden is de politie massaal aanwezig. Het OM is voor een passende aanpak voor de groep die dat nodig heeft: aanpak op maat. De politie probeert dichter op de moeilijke groep te komen en geeft zelf aan dat ze meer het veld in moet, meer op straat contact zoeken. Het OM geeft aan dat de politie alerter en zorgvuldiger moet zijn.

Alle partijen vinden dat de afnamen van het vandalisme mede te danken is aan het project en dat het project niet meer weg te denken is. Alleen de politie denkt dat het project nauwelijks iets uithaalt bij de stadionverbodenjongeren.

Als sterke aspecten worden genoemd:

- Individuele hulpverlening.
- Bereiken van de doelgroep.
- Kennen en gekend worden.
- Kentering naar sociaal preventieve activiteiten.
- Contact met stadionverbodenjongeren die deel van straf kunnen terugverdienen.

Als faalfactoren worden genoemd:

- Handhaving stadionverboden.
- Kaartverkoop bij uitwedstrijden.
- Betrokkenheid van de projectvrijwilligers: ze zijn emotioneel zeer betrokken en gaan snel over de schreef.
- Financiën.
- Beladenheid van wedstrijd.

Toekomst

De gemeente wil in de toekomst de individuele hulpverlening vergroten. De supporterscoördinator meldt dat ze ter verbetering van de activiteiten al jaren proberen subsidie te krijgen om te gaan werken met jongeren die niet uit Arnhem komen, maar uit één van de omliggende gemeenten. Vitesse heeft veel risicosupporters van buiten Arnhem, maar kan hier tot dusver geen contact mee leggen.

De supporterscoördinator en de BVO hebben veel behoefte aan deskundigheidsbevordering en ondersteuning, maar nu hebben ze het gevoel meer te weten dan de KNVB. Verder willen ze een supportershome realiseren voor de supporters: zo'n supportershome bij de club kan een prima bindmiddel zijn. Volgens de BVO zou een officiële status vanuit de KNVB het project goed doen. Ook wil de BVO nog steeds dat niet functionerende projectvrijwilligers van het project gehaald worden en dat de politie consequent is met stadionverboden.

3.4 Conclusies en aanbevelingen

Vitesse is al sedert een aantal jaren een van de BVO's met een goed supportersbeleid dat wordt gekenmerkt door een goede organisatiestructuur, samenwerking en een succesvolle werkwijze.

Belangrijkste aanbeveling is dat de groei van de jonge aanwas beperkt moet worden. Er moeten meer preventieve activiteiten gericht worden op deze groep. Voorts zou de gemeente Arnhem het initiatief moeten nemen om te overleggen met naburige gemeenten waar supporters vandaan komen over de preventieve aanpak van deze jongeren en de financiering daarvan.

4 Feyenoord

4.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

De doelstellingen van Feyenoord met het sociaal preventief supportersbeleid zijn, net als in voorgaande jaren, nog steeds gericht op:

- het bieden van service in de vorm van het begeleiden en ondersteunen van supporters en op supports gerichte activiteiten;
- 'kennen en gekend' worden.

De organisatie van het preventief supportersbeleid is nog steeds in handen van Bureau Veiligheid. Dit bureau is verantwoordelijk voor het publieks- en veiligheidsbeleid bij Feyenoord. Het preventief supportersbeleid maakt deel uit van het reguliere publieksbeleid.

Samenwerking en communicatie

De samenwerking tussen Feyenoord en het jongerenwerk IJsselmonde, welke in het voorgaande voetbaljaar al marginaal was, is gestopt. De belangrijkste redenen zijn het teruglopende aantal deelnemers aan activiteiten in de wijken rondom het stadion en het feit dat de supporters van Feyenoord uit heel Nederland komen. "Wat is dan de betekenis van wijkactiviteiten?", aldus de BVO.

Over de samenwerking met de andere betrokken partijen is de BVO zeer positief. De BVO geeft aan dat er sprake is van een goede en constructieve samenwerking, de communicatielijnen kort en helder zijn en er een gezamenlijk gedragen visie omtrent preventief supportersbeleid bestaat. Ook de rol van de supportersvereniging bij het preventief beleid is beter geworden. De BVO geeft aan dat de vereniging een sterkere rol heeft en er daardoor meer communicatie tussen Feyenoord en de supporters is ontstaan. Ook volgens de politie is de samenwerking goed. Wekelijks is er overleg over onder andere de supporters en het veiligheidsbeleid. De politie geeft wel aan dat de BVO beslissingen omtrent veiligheid steeds nadrukkelijker laat afwegen op geld en niet op sec veiligheid. Volgens de politie wil "het Bureau Veiligheid wel mee in veiligheid maar wil Feyenoord geen extra financiële middelen investeren. Commerciële argumenten tellen zwaarder dan veiligheid."

4.2 Activiteiten

Doelgroep

De doelgroep van het preventief beleid richt zich voornamelijk op de (potentiële) probleemsupporters. Deze is in aantal en samenstelling al jaren min of meer gelijk. Feyenoord heeft zo'n 2.000 tot 3.000 'lastige' supporters. De politie geeft aan dat Feyenoord het trouwste publiek van alle BVO's heeft. De supporters zetten alles opzij voor Feyenoord waarbij (soms) ook fysiek geweld aan te pas komt. Bovendien blijft verbaal geweld niet alleen beperkt tot de risicogroep. Ook 'gewone' supporters doen naar hartelust mee.

Nieuwe activiteiten

Er zijn in het voetbalseizoen 2000-2001 geen nieuwe activiteiten georganiseerd. Dit betekent dat de BVO zich nog voornamelijk richt op het gold- en silvercardsysteem, nodig om uitwedstrijden te bezoeken. Feyenoord organi-

seert niet zelf supportersactiviteiten, maar faciliteert onder andere de activiteiten van de supportersvereniging. Deze vereniging organiseert sportieve en recreatieve activiteiten voor de supporters van Feyenoord.

De politie zet voornamelijk in op supportersbegeleiding: het kennen en gekend worden.

4.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

Ontwikkeling supportersgedrag 2000-2001

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afname	Supporters weten in het stadion waar ze aan toe zijn. Bovendien door goede infrastructuur van het stadion. Ook is politie zichtbaar aanwezig in het stadion.
voetbalvandalisme buiten het stadion	afname	Door infrastructuur (loopbrug, stadion nabij NS-station, hekken) supporters goed kunnen scheiden.
rellschoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	afname	Een enkele keer problemen bij 'grote' wedstrijden.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afname	Door cardsysteem en kennen en gekend worden. Verkoop kaartsysteem niet bij Bureau veiligheid.
verbaal geweld	toename	Media spelen belangrijke rol in toename; supporters krijgen aandacht. Wordt niet grover maar wel creatief met negatieve ondertoon.
politie-inzet	toename	Politie duidelijk zichtbaar aanwezig in stadion. Volgens politie is aanwezigheid noodzakelijk omdat BVO (stewards) veiligheid niet kunnen garanderen.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	De groep probleemsupporters blijft in aantal en samenstelling redelijk gelijk. Harde kern supporters grootst en hardst van alle BVO's. Bovendien wordt de groep wordt steeds jonger. Jongere kernen kennen geen 'ere-code'.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toename	Door andere/ sterkere rol supportersvereniging; meer communicatie met supporters. Supporters erg trouw aan BVO.
alcohol en drugsgebruik	toename	Gebruik van alcohol weinig problematisch; harddrugs daarentegen wel. Supporters niet aanspreekbaar.

Het supportersgedrag heeft zich positief ontwikkeld. Het vandalisme zowel binnen en buiten als bij uitwedstrijden is afgenomen. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan het kennen en gekend worden en het cardsysteem, waardoor ('lastige') supporters bij de BVO bekend zijn. Volgens de politie zijn het kennen en gekend worden en het cardsysteem de enige sociaal preventieve activiteiten. Zij geven aan dat het beleid van Feyenoord merendeels repressief van aard is dat vervolgens preventief werkt. "Financieel straffen en stadionverboden werken het best om vandalisme tegen te gaan", aldus de politie.

De BVO geeft aan dat de gezamenlijke aanpak van supporters 'maatwerk' is. Volgens Feyenoord draagt de gezamenlijke visie en beleid van de betrokken partijen bij aan de afname van het voetbalvandalisme. Ook de politie geeft aan dat de goede samenwerking bijdraagt aan het succes. Minder tevreden is de politie over de samenstelling van het politieteam. Tot op heden worden wisselende agenten ingezet voor de 'voetbaldienst'. Volgens de politie moet er een vaste groep politiemensen worden ingezet met vaste taken. Het begeleiden van supporters kan dan effectiever plaatsvinden, aldus de politie.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

Overzicht CIV-gegevens Feyenoord (in aantallen)

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
thuiswedstrijden	21	19	24
bezoekers per wedstrijd	■	34.711	34.552
politie inzet per wedstrijd	110	153	101
stadionverboden		626	64**
strafbare feiten	243	84	128

* geen CIV-gegevens beschikbaar

** stadionverboden over periode april – september 2001

Volgens de gegevens van het CIV is het gemiddeld aantal supporters bij de thuiswedstrijden van Feyenoord iets afgenomen. De politie-inzet per wedstrijd is duidelijk afgenomen. Overigens heeft de sterke afname te maken met de politie inzet voor Euro2000. De afname ten opzichte van het eerste meetjaar geeft een realistischer beeld, maar is volgens de politie nog steeds te fors. Het aantal strafbare feiten is flink (52%) toegenomen. Ten opzichte van het eerste meetjaar is echter het aantal strafbare feiten bijna gehalveerd. Uit de nadere uitsplitsing van de CIV-gegevens in bijlage 3 blijkt:

- Bijna driekwart van de aanhoudingen in 2000-2001 betreft supporters van Feyenoord. Het merendeel van hen is aangehouden voor openlijke geweldpleging (33%), belediging (19%) en baldadigheid (18%);
- Het merendeel van de aangehouden supporters is ouder dan 19 jaar.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succesfactoren genoemd:

- kennen en gekend worden en het cardsysteem, waardoor supporters bij de betrokken partijen bekend zijn;
- gezamenlijke visie en aanpak preventief supportersbeleid;
- integraal supportersbeleid, waar het preventief beleid onderdeel van uit maakt.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking op het project hebben:

- kaarten voor uitwedstrijden worden niet door Bureau veiligheid verkocht maar door klantenservice. Hierdoor komen kaarten ook terecht bij 'verkeerde' supporters;
- privacy-wet waardoor club en politie geen gegevens mogen uitwisselen over supporters;
- wisselende samenstelling van het politie-voetbalteam;
- BVO laat beslissingen omtrent veiligheid steeds nadrukkelijker afwegen op geld.

Toekomst

Wezenlijke suggesties voor verbetering van het project worden niet genoemd. De huidige aanpak is volgens de betrokken partijen over het algemeen goed. Bovendien is het preventief supportersbeleid ingebed in het publieksbeleid van Feyenoord. De verwachting is dat het huidige beleid in de nabije toekomst nog meer een integraal onderdeel zal gaan uitmaken van het totale supportersbeleid.

■ ■■■■■

De afbeelding is een zeer licht en onscherp documentfragment, mogelijk een logo of een klein diagram, dat niet duidelijk te interpreteren is.

5 FC Utrecht

5.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen zijn niet gewijzigd in het afgelopen seizoen

De organisatiestructuur is niet echt gewijzigd, maar er zijn wel kleine verbeteringen. Er zijn ook scherpere afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheid voor de dagelijkse aansturing. De supporterscoördinator is nu aan een veiligheidscoördinator verbonden. Ze zitten nu ook beide in het stadion. Door de nieuwbouw is dit mogelijk.

Bij de BVO is een manager communicatie aangenomen en de supportersvereniging heeft een fulltime medewerkster, die de belangen van de supportersleden behartigt. Ook zij zit in het nieuwe stadion.

De aansturing binnen het project is volgens de gemeente verbeterd nu het duidelijker is dat de primaire verantwoordelijkheid bij de BVO ligt. De politie geeft echter aan dat de BVO andere prioriteiten heeft: "men belijdt het wel met de mond, maar de praktijk is anders." Verder vindt de politie dat het overleg op de werkvloer prima is, maar dat initiatieven vanuit de BVO achterwege blijven en dat het zeer moeizaam is geld bij elkaar te krijgen voor het project.

De BVO vindt dat er een duidelijke aansturing is en dat de verdeling van verantwoordelijkheden ook duidelijk is.

De supportervereniging zit bij het vooroverleg van uitwedstrijden en beoordeelt de samenwerking als goed, maar geeft ook aan dat er heel hard gewerkt moet worden aan verbetering.

Samenwerking

De supporterscoördinator vindt dat er redelijk wordt overlegd, maar de communicatie is nog niet optimaal. Ze gaan hier wel iets aan doen (heidag). De betrokkenheid is meer dan 100 %, maar in de samenwerking zijn altijd strubelingen. De belangen van de diverse partijen stemmen niet overeen. Er zijn inhoudelijke strijdpunten en de BVO wilde op een gegeven moment voorbesprekingen zonder de supporterscoördinator. De supporterscoördinator is toen boos opgestapt. Deze situatie is ondertussen weer teruggedraaid en de samenwerking is weer iets verbeterd.

Ook de gemeente vindt de samenwerking goed evenals de betrokkenheid en communicatie.

De politie, daarentegen, vindt de samenwerking met de BVO moeizaam. Met de gemeente en de supporterscoördinator zijn de contacten wel goed. Draagvlak is er wel volgens de politie, maar de BVO ziet de supporterscoördinator vaak over het hoofd, zoals bijvoorbeeld bij Europese wedstrijden.

De BVO vindt de samenwerking redelijk en de communicatie voor verbetering vatbaar. Zij zien de supporterscoördinator als een volwaardig partner met een belangrijke rol in het sociaal preventieve supportersproject die actiever ingevuld moet worden.

5.2 Activiteiten

Doelgroep

De aanhang van FC Utrecht groeit gestaag en daarmee ook de jeugdige aanhang die de doelgroep van het project vormt.

Nieuwe activiteiten

Als nieuwe activiteit worden 100 tot 150 supporters uit één vak voor een informatie avond benaderd door de supporterscoördinator. Als belangrijkste activiteiten noemt de supporterscoördinator de kleedkamersessies, de survival en de individuele hulpverlening.

5.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 1999/2000 ten opzichte van het voorgaande jaar.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	gelijk	de politie is een andere mening toegedaan
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk	
reischoppers rondom het voetbal	gelijk/meer	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk	de politie is ook hier een andere mening toegedaan
verbaal geweld	gelijk/meer	
politie-inzet	gelijk/meer	
Aantal lastige supporters	gelijk/meer	type lastige supporter lijkt jonger
Betrokkenheid lastige supporter	gelijk/groter	
Alcohol en drugsgebruik	gelijk/meer	

Volgens alle betrokkenen behalve de politie is er door het project nauwelijks een toename van het vandalisme. De politie geeft aan wel een toename te zien van het vandalisme.

Volgens de supporterscoördinator neemt de aanwas van supporters sterk toe en dit is moeilijk bij te benen: ze hollen nu achter de feiten aan.

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 99-00 met seizoen 00-01.

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	22	16	18
aantal bezoekers	12683 (2)	-	-
gem.politie-inzet	91	96	97
stadionverboden	39	62	
strafbare feiten	102	37	32

CIV-gegevens

Uit de CIV-gegevens blijkt dat tijdens de thuiswedstrijden weer minder aanhoudingen zijn verricht dan in het vorig seizoen. Nu registreerden men 32 aanhoudingen tegen 37 in seizoen 99-00 en 102 in het seizoen 98-99.

Uit de tabellen 1 en 2 in bijlage 3 blijkt dat de aanhoudingen bij de thuiswedstrijd voor 88% FC Utrecht aanhangers betreffen.

De leeftijd van de aangehouden supporters ligt beduidend hoger dan vorig seizoen. Zagen we toen dat 17 % van de FC Utrecht aanhoudingen tussen de 12-15 jaar was, dan zien we in nu in deze leeftijdscategorie niemand en is 32% ouder dan 31 jaar.

Succes- en faalfactoren

Niet alle geïnterviewden vinden meer dat de kwaliteit en organisatiestructuur van het project voldoende garantie bieden voor het voortbestaan van het project. De politie vindt dat er een hoop moet veranderen en dat de BVO zich meer moet gaan inzetten. De betrokkenen verwachten allen wel dat het project over 2 jaar nog bestaat ook al heeft de supporterscoördinator wel het gevoel dat er aan zijn stoelpoten wordt geknaagd.

Als sterke aspecten worden genoemd:

- zorgvuldig innemen van seizoenskaarten bij de stadionverbodenjongeren;
- kennen en gekend worden;
- verbreding van het project naar verschillende doelgroepen.

Als faalfactoren ziet men:

- het interesseert de jongere supporter niet zo wat de sancties zijn;
- grotere capaciteit door verbouwing, nu is er veel minder zicht op de supporters;
- er wordt niet altijd even goed geëvalueerd;
- weinig tijd en financiën;
- BVO moet spelers leveren voor activiteiten, maar de trainer staat hier niet zo open voor.

Toekomst

Volgens de BVO: valt er meer te halen uit de activiteiten: je kan de supporters meer inzicht geven en de betrokkenheid vergroten door middel van de kleedkamersessies. Zo kweek je meer begrip en weerhoud je de supporters van rottigheid.

De politie geeft aan dat zij zich langzaam aan het terugtrekken is van het project en een bescheidener rol wil spelen in de toekomst. De BVO moet sterk gaan investeren in stewards volgens de politie. Het project moet de richting uit van een BVO die zelf de problemen gaat oplossen en eigen geld investeert. De politie zou kunnen proberen meer aanhoudingen te verrichten, maar dat kan pas als ze niet meer nodig is op de tribune.

De gemeente gaat er van uit dat door de verbeterde techniek en apparatuur men eerder mensen uit de anonimiteit haalt.

Er moet, volgens de supporterscoördinator, meer geïnvesteerd worden en een tweede supporterscoördinator erbij zou een enorme verbetering zijn. Bovendien is dit een kleine investering als je het vergelijkt met wat een veiligheidscoördinator kost. De supporterscoördinator heeft ook behoefte aan meer ondersteuning en deskundigheidsbevordering. Hij zou graag een landelijk netwerk voor supporterscoördinatoren willen.

Bij FC Utrecht is het project een tijd lang een ondergeschoven kindje geweest, onder andere door de verbouwing van het stadion. Er moet nu een vast budget voor komen en het project moet nieuw leven ingeblazen worden.

5.4 Conclusies en aanbevelingen

FC Utrecht zit in de lift; mede door het nieuwe stadion en de prestaties op het veld is de belangstelling voor de club sterk gegroeid. Dit brengt met zich mee dat ook de doelgroep van het project is gegroeid. Het project lijkt niet in staat hier op adequate wijze op in te spelen. De inspanningen om voetbalvandalisme te voorkomen zullen geïntensiveerd moeten worden; daaraan zal de BVO in ieder geval ook een substantiële bijdrage moeten leveren. Het is van belang dat bij de intensivering van activiteiten rekening wordt gehouden met de gesignaleerde '*verhouding*' van doelgroepen.

6 PSV

6.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen

De doelstellingen van het sociaal preventief supportersproject bij PSV zijn niet gewijzigd, maar wel zijn de kleinere subdoelen aangepast.

De organisatiestructuur van het project is wel veranderd. Voorheen verkocht de gemeente het project als product aan de club en huurde PSV mensen van de gemeente in. Nu ligt de gehele aansturing weer bij de club en gaat de subsidie voor de uitvoering ook in zijn geheel naar PSV. De gemeente kon de hiërarchische verantwoordelijkheid niet nemen en heeft deze organisatorische aanpassing ondersteund. De aansturing is nu duidelijk. De sociaal preventieve kant van het project moet goed in de gaten gehouden worden.

De BVO heeft nu een manager relatiebeheer en 3 supporterscoördinatoren in dienst om het project te draaien. De vroegere supporterscoördinator is nu volledig ondergebracht bij de BVO en er zijn 2 supporterscoördinatoren bijgekomen ter vervanging van de tweede supporterscoördinator die parttime werkte. De supporterscoördinatoren werken samen met de veiligheidscoördinator en de manager supporterszaken van de BVO en zijn hierover zeer tevreden. Ze zitten allemaal dicht bij elkaar in het stadion en weten elkaar goed te vinden. De supporterscoördinatoren maken nu hun eigen beleid. De afdeling heeft als naam gekregen: relatiebeheer supporters en veiligheid.

De vroegere supporterscoördinator staat nog wel op de betaalrol van de gemeente, maar heeft een contract van 5 jaar bij PSV. De twee nieuwe fulltime supporterscoördinatoren, waaronder één ex-profvoetballer, worden door de BVO betaald. Daarmee is de centrale verantwoordelijkheid weggehaald bij het gemeentelijke Bureau Criminaliteitspreventie (BCP). Er zat een grote discrepantie tussen het werk van BCP en het sociaal preventieve supportersproject. Wel menen de supporterscoördinatoren dat de kennis voor het project deels uit het jongerenwerk gehaald moet worden.

De duidelijke aansturing die er nu is vanuit de BVO wordt door alle partijen als positief ervaren.

Alle partijen zijn het er over eens dat de begeleidingscommissie in ere hersteld moet worden. Dit zal op korte termijn gebeuren. De politie zit alleen in de commissie stadionverboden en heeft geen zicht op het geheel en ook de gemeente is er niet meer bij betrokken. Met de begeleidingscommissie kunnen ze deze organisaties weer bij het project betrekken.

De nieuwe overlegstructuur moet nog gevormd worden.

Samenwerking

De samenwerking tussen de verschillende partijen wordt door de supporterscoördinator nu als goed beoordeeld. Hij heeft alleen veel kritiek op de rol van die BCP gespeeld heeft in het verleden. De betrokkenheid van alle partijen vindt hij nu heel goed en ook de communicatie is goed.

De politie beoordeelt de samenwerking en communicatie als meer dan goed, maar heeft geen kijk op de betrokkenheid van de andere partners bij het project, want ze zitten alleen in het veiligheidsoverleg op dit moment.

De gemeente zit in geen enkele vorm van overleg op dit moment. De gemeente geeft wel aan dat het draagvlak voor het project groot is en dat er veel ervaring is opgedaan in de afgelopen jaren. De grote cultuurverschillen tussen de BVO en gemeente maken de samenwerking soms lastig.

De supporterscoördinatoren worden door alle partijen zeer serieus genomen

en breiden hun netwerk steeds verder uit. Ook de supportersvereniging wordt zeker serieus genomen. De supportersvereniging zit in het veiligheidsoverleg bij uitwedstrijden en in de stadionverbodencommissie. In de begeleidingscommissie moet ook de supportersvereniging weer terug komen. Er is een tweede supportervereniging opgericht: fans united die voornamelijk uit harde kern jongeren bestaat.

6.2 Activiteiten

Doelgroep

Het PSV-project richt zich op vier niveaus:

- kennen en gekend worden: contacten leggen en werken aan vertrouwensrelatie met leden van de doelgroep;
- voorlichting;
- gedragsverandering;
- voor wat hoort wat: alleen positief gedrag van de doelgroepleden wordt beloond.

Nieuwe activiteiten

Nieuw bij PSV zijn:

- Het vlaggenproject is uitgebreid.
- Individuele hulpverlening ontwikkelt door, ze zijn nu bezig met Haltzaken binnen PSV te laten plaatsvinden.
- Voetbaltoernooi.
- Survival activiteiten met nieuwe lichte. Ze gaan met ongeveer 15 jongeren, waarvan 2/3 probleemjongeren, op survival.

6.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000-2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afgenomen	globaal afgenomen, maar af en toe geweldexcessen
voetbalvandalisme buiten het stadion	afgenomen	maar af en toe geweldexcessen
reischoppers rondom het voetbal	gelijk	de stadionverboden jongeren
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afgenomen/gelijk	af en toe geweldspiraal, ze zoeken de steden uit waar ze kunnen rommelen
verbaal geweld	afgenomen	is eerst toegenomen, daarna afgenomen
politie-inzet	afgenomen	afhankelijk van de tegenstander en hoe PSV het doet
Aantal lastige supporters	meer	jongere groep is groter geworden
Betrokkenheid lastige supporter	gelijk	heeft wel een knauw gekregen van de stadionverboden
Alcohol en drugsgebruik	gelijk/toegenomen	flink

Het geweld is volgens de meeste betrokkenen afgenomen, alleen de politie meldt meer vandalisme vooral veroorzaakt door de geweldexcessen. Deze afname van het vandalisme heeft volgens de meeste betrokkenen alles met het project te maken. Vooral de betere aanpak en de gezamenlijkheid worden genoemd.

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 99-00 met seizoen 00-01

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	Seizoen 00-01
thuiswedstrijden	25	16	27
gem. aantal bezoekers	23800	17511	17243
gem.politie-inzet	80	132 * ¹	113
stadionverboden			
strafbare feiten	56	37	159

CIV-gegevens

Het aantal aangehouden jongeren is aanzienlijk toegenomen; ook als we het aantal aanhoudingen relateren aan het aantal gespeelde thuiswedstrijden. In 98-99 zijn gemiddeld per wedstrijd 2.2 aanhoudingen verricht en in 99-00 ligt dit op 2.3. en in 00-01 op 5.9.

Uit tabel 1 in bijlage 4 komt naar voren dat 80% van de strafbare feiten gepleegd zijn door supporters van de thuisclub.

Bij PSV zien we een piek in overtreders van 25-30 jaar. Bij de overtreders van de bezoekende clubs is de leeftijd jonger, namelijk 19-24 jaar (tabel 2, bijlage 4.). Dit is precies tegengesteld aan seizoen 99-00 toen we zagen dat de piek bij PSV lag bij 19-21 jaar en bij de bezoekende club bij 25-30 jaar.

Verder blijkt uit de CIV-tabel hierboven dat de gemiddelde politie-inzet is afgenomen.

De discrepantie tussen de cijfers en de mening van de betrokkenen kan voor een deel worden verklaard door de geweldexcessen, die veel aanhoudingen hebben opgeleverd waardoor het aantal strafbare feiten waarvoor jongeren aangehouden zijn hoog liggen. Voor een ander deel kan het verklaard worden door het tijdstip van interviews. De indruk van de ondervraagden is misschien gekleurd door de ervaringen van de afgelopen maanden en niet door herinneringen aan het seizoen 2000-2001.

Succes en faalfactoren

Het verdwijnen van BCP/Halt van het project en de aanstelling van 1 ½ supporterscoördinator extra stemt alle betrokkenen positief.

Als succesfactoren worden genoemd:

- Neuzen staan weer allemaal dezelfde kant op.
- Meer supporterscoördinatoren.
- Er is contact met de ultra-rechtse westtribune en ze doen mee met activiteiten.
- Fysieke maatregelen worden steeds beter en hierdoor wordt het werk van politie en stewards makkelijker.
- De ex-topvoetballer in het team van supporterscoördinatoren is een groot succes. Alle supporters willen in zijn buurt komen.

Als faalfactoren worden genoemd:

- Het vluchtgedrag van de stadionverbodengroep naar België baart zorgen.
- BVO legt zich nog veel toe op de commercie en niet op menselijke kant.
- Scholenproject zou beter moeten, spelers kunnen meer betekenen.
- Politie heeft geen zicht op wat er gebeurt met supporters die over de schreef gaan.
- Het sociaal preventieve moet wat meer in de gaten gehouden worden, bijvoorbeeld door de begeleidingscommissie.

Toekomst

Alle betrokkenen denken dat het project een goede invloed heeft op het vandalisme en zeker nog zal bestaan over 2 jaar. De harde kern zal ook niet verdwenen zijn.

Het vandalisme is volgens de gemeente een maatschappelijk probleem en er zijn binnen de gemeente 3 projecten gaande waar voor een deel dezelfde groep de doelgroep is en waar dezelfde methodiek gebruikt wordt. Deze projecten worden nu geëvalueerd en er zou meer samenhang in moeten komen.

"Er is na 10 jaar monitoren veel kennis en expertise. Landelijk moet je nu gaan kijken wat er gebeurt: verandert de groep? Het is een nationaal probleem en op het gebied van methodiekwontwikkeling kan VWS veel betekenen".

De supporterscoördinator geeft aan dat er bij de supporterscoördinatoren behoefte bestaat aan coaching en deskundigheidsbevordering.

Ook de politie onderschrijft het belang van landelijke informatie-uitwisseling op het gebied van sociaal preventief beleid.

6.4 Conclusies en aanbevelingen

De organisatorische veranderingen die het afgelopen seizoen zijn doorgevoerd hebben een positieve uitwerking gehad. Van belang is dat de begeleidingscommissie zo snel mogelijk in ere wordt hersteld. Voorts moet duidelijker worden welke rol de gemeente vervult in het project. Doordat de supporterscoördinatoren nu weer geheel bij de BVO zijn ondergebracht, bestaat het gevaar dat zij in een geïsoleerde positie terechtkomen ten opzichte van het jongerenwerk in Eindhoven. De gemeente dient er voor te zorgen dat er een goede relatie blijft bestaan tussen het project en het bredere jeugdwelzijns-
werk in Eindhoven.

7 Go Ahead Eagles (Deventer)

7.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatiestructuur

De doelstellingen zijn niet veranderd. De organisatiestructuur is niet gewijzigd, maar wel aangepast. De supporterscoördinator is weg bij het project en het vinden van een nieuwe supporterscoördinator kostte vrij veel tijd. De nieuwe supporterscoördinator werkt als vrijwilliger voor de BVO. Ook is er een nieuwe directeur bij de BVO gekomen.

De organisatie heeft nu wel meer vorm gekregen volgens de nieuwe supporterscoördinator. De aansturing is goed en de verdeling van verantwoordelijkheden is redelijk, maar af en toe lastig door de andere belangen van de BVO.

Samenwerking

De samenwerking tussen alle partners wordt door de supporterscoördinator als perfect beschreven. Ook communicatie en draagvlak vindt hij goed.

De directeur van de KIJ vindt de samenwerking prima als er voldoende aandacht aan besteed wordt. Ook de communicatie is prima onder normale omstandigheden. Onder extreme omstandigheden worden er fouten gemaakt. De nieuwe supporterscoördinator wordt volgens hem ondertussen wel als volwaardig partner gezien.

De veiligheidscoördinator van de BVO vindt dat de samenwerking tussen alle partijen, behalve de supportersvereniging, wel goed gaat. Er is een tijdje een meningverschil geweest tussen de veiligheidscoördinator en de BVO, en de veiligheidscoördinator is zelfs een tijdje weg geweest, maar nu gaat alles weer goed. De BVO heeft soms andere prioriteiten die niet bij het project liggen.

De politie vindt de samenwerking, aansturing en verdeling van verantwoordelijkheden goed. De communicatie is redelijk en het draagvlak moet steeds opnieuw opgebouwd worden.

De supportersvereniging zit in de commissie veiligheid, en ze werken en denken mee aan het jeugdplan. Verder organiseren ze activiteiten en uitreizen voor de supporters.

7.2 Activiteiten

Nieuwe activiteiten

Als nieuwe activiteiten worden genoemd: activiteiten voor het kidsvak in de rust, penaltyschieten en een mascotte op het veld.

Verder is er contact gelegd met internationaal jongerenwerk (Engeland) en is er een commissie stadionverboden ingesteld waar iedereen gehoord wordt en een gepaste sanctie opgelegd krijgt: iedereen die aangehouden wordt, wordt opgeroepen en de vanden die niet komen opdagen krijgen een stadionverbod.

Het schooladoptieplan wordt als de belangrijkste activiteit gezien van het project.

7.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000/2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	gelijk/afgenomen	door stadionverboden
voetbalvandalisme buiten het stadion	meer	door stadionverboden
reischoppers rondom het voetbal	gelijk	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	meer	volgens de politie minder omdat de resultaten (voetbal) minder zijn
verbaal geweld	meer	
politie-inzet	gelijk	
Aantal lastige supporters	gelijk	
Betrokkenheid lastige supporter	gelijk	
Alcohol en drugsgebruik	gelijk	

Volgens de veiligheidscoördinator haalt het project niet veel uit en wordt het vandalisme buiten het stadion erger. Hij zou een verplichte combiregeling willen voor alle uitwedstrijden.

Ook heeft Deventer last van jongeren die niet het stadion bezoeken, maar wel voor en na de wedstrijden overlast veroorzaken. Dit zijn zo'n 50-100 mensen (de stadionverbodenjongeren) die voor het grootste deel uit Apeldoorn komen. Het lukt niet zo goed contact met deze groep te krijgen. Ze houden zich op in de binnenstad.

De politie meldt dat de BVO een belangrijke rol heeft in de alcoholvermindering in het stadion. Zelf is de politie heel actief bezig met het aanpakken van alcoholnuttiging op straat.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 1999-2000 met seizoen 2000-2001.

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	19	13	23
gem aantal bezoekers	4080	■	3766
gem.politie-inzet	70	37	32
stadionverboden		31	
strafbare feiten	25	3	22

Het aantal strafbare feiten is flink toegenomen als je het vergelijkt met het seizoen ervoor. Twintig van de tweeëntwintig strafbare feiten zijn toe te schrijven aan de eigen supporters. De politie-inzet is iets afgenomen

Succes en faalfactoren

De politie meldt dat ze de harde kern willen verbannen uit het stadion. Deze jongeren hebben allen meerdere malen een stadionverbod en er valt niets mee te beginnen. De aanpak van de harde kern verandert. Ze willen deze groep nu vanuit de strafrechterlijke hoek gaan benaderen. Preventief werken is volgens de politie zinloos bij deze groep.

Volgens de directeur van de KIJ is met de methodiek zelf, vanuit het jongerenwerk, niets mis, maar zouden ze minimaal 2 extra jongerenwerkers op het project moeten hebben, dan kunnen ze wel preventief werken. De supporterscoördinator is een goede vrijwilliger die zich gedraagt alsof hij betaald

wordt, maar hij staat er wel alleen voor.

Succesfactoren:

- korte lijnen qua veiligheid;
- contact met doelgroep.

Faalfactoren:

- stadionverboden worden administratief niet goed verwerkt en boetes vaak niet geïnd;
- het duurt lang voor er iets geregeld is, soms wel 4 maanden, terwijl er snel en effectief opgetreden moet worden;
- er wordt teveel vergaderd;
- afspraken tussen de supporterscoördinator en BVO worden niet altijd nagekomen door de BVO;
- met de harde kern die over is valt niets te beginnen;
- voor de BVO is het project een sluitpost op de begroting: ze kijken meer naar spelers dan naar supporters.

Toekomst

Het project is niet meer weg te denken en er lopen een hoop mensen rond die goed werk verrichten. In princip[■] hebben ze alles redelijk in kaart en werkt het kennen en gekend worden prima omdat ze al jaren met dezelfde contactpersonen bij de politie werken. Eventueel zou de training van de stewards beter kunnen, maar ook hier hebben ze opvallend goede mensen lopen. Het zou goed zijn als het project 1 aanspreekpunt had. Iemand van de BVO bijvoorbeeld.

De harde kern supporters veroorzaken niet alleen overlast bij voetbal, maar ook in zwembaden, supermarkten etc. Sowieso op feesten en in het weekend zijn ze storend aanwezig. Ze zijn crimineel en asociaal volgens de politie. De KIJ in Deventer is van oorsprong een organisatie die zich expliciet bezig houdt met randgroepjongeren en veel expertise heeft op dit gebied. Ze zouden veel meer kunnen betekenen als er maar meer geld ter beschikking kwam, maar Go Ahead steekt zeer weinig geld in het project. Volgens de supporterscoördinator loopt het bestuur van de BVO nu wel warm voor het project. Verder zou hij heel graag een landelijk steunpunt willen zien, want ondersteuning hebben ze hard nodig.

7.4 Conclusies en aanbevelingen

Bij Go Ahead draait het project op zich redelijk, maar is de aanpak van de harde kernjongeren halfslachtig.

Er zal in de eerste plaats duidelijkheid moeten komen of men bereid is te investeren in een preventieve aanpak van deze jongeren: de meningen hierover zijn verdeeld. DSP doet de suggestie om een koppeling te leggen (zoals in sommige andere projecten al gebeurt) tussen een preventieve aanpak en stadionverboden.

Het opleggen van een stadionverbod kan een aangrijpingspunt zijn voor een preventief traject voor de betreffende jongere waarbij aandacht wordt gegeven aan zijn achterliggende problematiek. Dit vereist echter wel dat de betrokken partijen, waarvan de gemeente als verantwoordelijke voor jeugdbeleid de belangrijkste is, bereid zijn in een preventieve aanpak te investeren. In de tweede plaats is van belang dat er van de zijde van de politie meer aandacht komt voor de overlast die jongeren met een stadionverbod buiten het stadion veroorzaken.

8 ADO/Den Haag

8.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

De doelstellingen van ADO/Den Haag met het sociaal preventief supportersbeleid zijn, net als voorgaande jaren, nog steeds richt op:

- het positief beïnvloeden van beeldvorming rond voetbal en supporters van ADO/Den Haag;
- het versterken van de positieve binding van jongeren met de BVO en vice versa;
- het vervullen van een maatschappelijke functie door het publiek een plezierige en zinvolle vrijetijdsverlening te geven.

De organisatiestructuur van het supportersbeleid is evenmin veranderd. Dienengevolge geven de BVO, de gemeente, de politie en de welzijnsorganisatie Escamp nog steeds invulling aan het beleid. Wel hebben zich enkele personele veranderingen voorgedaan.

Samenwerking en communicatie

Escamp geeft aan dat er geen samenhangende visie en aanpak in het preventief supportersbeleid is. De verschillende projectpartners werken onvoldoende samen en communiceren derhalve ondermaats. Of, zoals de club het uitdrukt: "in het afgelopen jaar deed iedere partij enorm z'n best, alleen niet gezamenlijk". Het ontbreken van een gezamenlijke aanpak is volgens Escamp vooral te wijten aan onvoldoende onderlinge communicatie, verantwoordelijkheden afschuiven, negatieve omgang met supporters en soms ook persoonlijke animositeit.

Om hier verandering in te brengen, heeft op initiatief van de gemeente in september 2000 een aantal bijeenkomsten plaatsgevonden met als doel te komen tot een gedegen en breed gedragen aanpak van de supportersproblematiek rond ADO Den Haag. De belangrijkste uitkomsten hiervan zijn:

- het bevorderen van samenwerking tussen diverse partijen;
- het formuleren van een helder en eenduidig beleid;
- het opzetten van een twee sporenbeleid, gericht op de aanpak en beheersing van de bestaande problematiek en op het ontwikkelen van een structurele relatie met de Haagse Jeugd.²

Het initiatief heeft geleid tot de oprichting van het Bureau Publieksbeleid. Dit uitvoerend bureau is een samenwerkingsvorm tussen ADO Den Haag, de politie, de Stichting Welzijn Escamp, Justitie en de supportersvereniging. Het nieuwe project moet zorgdragen in het realiseren van het adagium "voetbal is feest, voetbal is leuk, voetbal is theater". Het bureau is officieel in het begin van 2002 van start gegaan. Het seizoen 2000-2001 heeft derhalve merendeels in het teken gestaan van het voorbereiden en opzetten van het nieuwe project.

Noot 2 Voorstel aanpak supportersbeleid ADO Den Haag, Escamp 2000

8.2 Activiteiten

Doelgroep

Het aantal 'lastige' supporters wordt nog steeds geschat op ongeveer 500. Iets meer dan een kwart daarvan behoort tot groep harde kernsupporters, de overige tot de groep meeloper. Bovendien is er nog steeds een grote groep van enkele honderden supporters, die zich plotseling als probleemsupporter kunnen voordoen. Escamp geeft wel aan dat vooralsnog de problemen worden veroorzaakt door een geringe groep supporters. Het nieuwe project richt zich daardoor niet enkel op de risicosupporters, maar ook op de voetballiefhebbers.

Nieuwe activiteiten

Het voetbaljaar 2000-2001 heeft voornamelijk in het teken gestaan van het voorbereiden en opzetten van het nieuwe project. In de dagelijkse uitvoering hebben Escamp en ADO Den Haag zich wel beziggehouden met activiteiten zoals de Held. Nieuwe activiteiten hebben niet plaatsgevonden.

8.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag in het seizoen 2000-2001 weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afname	Harde kern rustiger geworden en bovendien magere sportieve resultaten waardoor supportersgroep kleiner en minder negatief manifesteren.
voetbalvandalisme buiten het stadion	afname	Minder politie inzet waardoor minder agressie opwekken
reuschoppers rondom het voetbal gebeuren	afname	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afname	Supporters steeds meer op eigen vervoer. Ook adoptiemodel van politie belangrijk bij afname vandalisme.
verbaal geweld	gelijk tot toename	Meer cq grover verbaal geweld accepteren om rellen te voorkomen.
politie-inzet	gelijk tot afname	Geen ME inzet meer: werkt teveel als rode lap op stier.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Groep meelopers wordt steeds jongeren en moeilijker 'grijpbaar'.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toename	Door ontwikkelingen Publieksbureau meer overleg met supporters.
alcohol en drugsgebruik	gelijk	Geen alcohol in stadion maar voorafgaand aan wedstrijd veel drinken en cocaïne gebruiken.

Volgens de voorzitter van de supportersvereniging (thans supporterscoördinator) hebben in het seizoen 2000-2001 weinig incidenten voorgedaan. Dit is mede door de magere sportieve resultaten van de club. Hierdoor hebben minder supporters de wedstrijden bezocht en zich bovendien minder negatief gedrag vertoond. Dit komt mede door de toegenomen communicatie met de supporters van ADO Den Haag. Wel geeft de supportersvereniging aan dat ook de supporters nog zoekende zijn binnen het nieuwe project, en zich wellicht daardoor rustiger houden.

In onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
thuiswedstrijden	19	14	18
bezoekers per wedstrijd	2.698	2.850	2.407
politie inzet per wedstrijd	52	87	52
lopende stadionverboden		112	14*
strafbare feiten	40	38	1

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Uit de CIV-gegevens blijkt dat het aantal bezoekers in 2000-2001 ten opzichte van 1998-1999 en 1999-2000 met respectievelijk 11 en 16% is afgenomen. De gemiddelde politie inzet per wedstrijd is in het laatste jaar met 40% afgenomen tot 52. Het CIV heeft bij de wedstrijden van ADO Den Haag één strafbare feiten geregistreerd. Een 35 jarige ADO supporter is aangehouden voor het overtreden van een toegangsverbod. 14 stadionverboden zijn geregistreerd. Dit betreft echter de periode tussen april en september 2001. een vergelijking met het voorgaande seizoen gaat hierdoor niet op.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succes- en faalfactoren genoemd.:

- draagvlak voor nieuw project;
- samenwerking op uitvoerend niveau;
- activiteiten De Held van Escamp en het adoptiemodel van de politie;
- personele wisselingen waardoor andere visie op supportersproblematiek.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking op het project hebben:

- ontbreken van een gezamenlijke aanpak en visie;
- onvoldoende communicatie tussen projectpartners;
- negatieve omgang met supporters;
- verantwoordelijkheden afschuiven en soms animositeit.

Toekomst

Over de toekomst zijn alle betrokken partijen erg positief. Samenwerking en communicatie zijn beter geworden en ook met de supporters vindt geregeld overleg plaats. Voor suggesties ter verbetering van het project vindt men het nog te vroeg. Het seizoen heeft in het teken gestaan van voorbereidingen, waardoor belangrijke verbeterpunten binnen het project zich nog niet hebben voorgedaan. Wel geeft de supporterscoördinator aan dat de samenwerking met de KNVB beter moet. De voetbalbond is voor het project veelal een struikelblok: "de bond is te strikt en deelt veel en (te) hoge boetes uit. Deze zijn van negatieve invloed op het project en op de supporters. In deze huidige rol is de KNVB in ieder geval geen partner."

De supporterscoördinator krijgt maandelijks strategische ondersteuning van de Stichting Escamp. In de dagelijkse werkzaamheden voor het bureau coached Justitie (Kinderbescherming) de supporterscoördinator. Andere ondersteuning is derhalve niet noodzakelijk.

Op de vraag of het project over twee jaar nog bestaat, zijn allen positief. Voorwaarden daarvoor zijn een integrale aanpak, constructieve samenwerking en overleg en financiële ondersteuning.

8.4 Conclusies en aanbevelingen

Ten opzichte van vorig seizoen is bij ADO Den Haag duidelijk sprake van een verbetering. Het ontwikkelen van een gezamenlijke visie is een belangrijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het project.

■

9 Zwolle

9.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen zijn in het afgelopen seizoen niet gewijzigd.

De organisatiestructuur is ook niet gewijzigd, maar wel iets aangepast. De begeleidingscommissie houdt zich alleen nog bezig met beleidsmatige zaken en de BVO moet nu de uitvoerende taken op zich nemen. Volgens Stad en Welzijn zijn de projecten nu geclusterd en is de organisatie eenvoudiger gemaakt. Het hele gebeuren is ingebed in de structuur van de BVO. De aansturing zou beter kunnen, maar er is geen geld om de projecten te ondersteunen. De BVO stelt andere prioriteiten.

De supporterscoördinator is de manager publieks- en facilitaire zaken van de BVO.

De supportersvereniging zit in de begeleidingscommissie die 1 x per kwartaal ■■■■ samenkomt om de stand van zaken door te nemen. Verder zijn ze verantwoordelijk voor een aantal activiteiten. De supportersvereniging en het supportershome lopen zeer goed.

Samenwerking

Volgens Stad en Welzijn zijn de samenwerking en draagvlak goed en kan de communicatie beter. Dit laatste is wel verbeterd in het afgelopen seizoen. De lijntjes zijn op dit moment heel erg kort en ze weten elkaar te vinden.

Dit wordt onderschreven door de projectcoördinator, die vindt dat de samenwerking tussen alle partijen goed is en dat alleen de KNVB het laat afweten.

Ook de gemeente is zeer tevreden over de samenwerking en beoordeelt zowel samenwerking als draagvlak als uitzonderlijk goed. Vooral de samenwerking tussen de politie en de club is goed geworden, ze denken goed mee en de afspraken zijn helder.

De organisatiestructuur en de kwaliteit van de samenwerking bieden voldoende garantie voor het voortbestaan van het project. Het is een blijvend verhaal volgens de politie, maar het geheel moet nu wel naar een hoger niveau getild worden.

Volgens de BVO heeft het voortbestaan van het project alles te maken met de man die de coördinatie uitvoert.

9.2 Activiteiten

Nieuwe activiteiten

- Vanuit het jongerenwerk is een aantal jongeren bezig een videofilm te maken rondom hun ervaringen met voetbal.

Verder zijn er 25 activiteiten die de gemeente uitvoert en die allemaal iets met jongeren te maken hebben, maar het is de gemeente niet meer helder welke projecten nu onder het sociaal preventieve supportersproject en welke onder de reguliere projecten vallen.

Projecten als de Held en de kidsclub draaien voor het tweede jaar en zijn zeer succesvol.

9.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000-2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afgenomen	alleen agressie richting stewards is toegenomen
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk	
reischoppers rondom het voetbal	weinig	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	minder	
verbaal geweld	verdwenen	
politie-inzet	minder	
Aantal lastige supporters	minder	harde kern is afgenomen
Betrokkenheid lastige supporter	gelijk	groot
Alcohol en drugsgebruik	gelijk	nog steeds heel flink

De projectcoördinator vindt dat de afname in vandalisme zeker toe te schrijven is aan het project. Het contact tussen de club en de supporter is sterk verbeterd. Maar de gemeente twijfelt of de gevoelde afname aan het project toe te schrijven is.

Volgens Stad en Welzijn heeft FC Zwolle de blik meer naar buiten gericht en voelt zich meer betrokken bij jongeren in Zwolle. Ze zijn nu meer bereid activiteiten van jongeren te ondersteunen.

De supporterscoördinator meldt dat Zwolle wel last heeft van jongeren die niet de wedstrijden bezoeken, maar wel voor en na de wedstrijd overlast veroorzaken. Het kunnen zo'n 50 jongeren zijn die zich vlakbij het stadion ophouden en ze gooien vaak met stenen. De politie heeft wel contact met deze jongeren.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 99-00 met seizoen 00-01

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	23	16	24
gem. aantal bezoekers	3158	4981	3788
gem. politie-inzet	40	26,2	34
stadionverboden			
strafbare feiten	64	6	50

Uit de CIV gegevens blijkt dat het vandalisme weer flink is toegenomen en de politie-inzet iets is toegenomen. Uit tabel 1 bleek echter dat de betrokkenen de politie inzet vonden afgenomen.

Als we kijken naar de tabellen 1 en 2 in bijlage 7 zien we dat 82 % van alle aanhoudingen de supporters van de tegenpartij betreft. 'Openlijke geweldpleging' is hier de meest voorkomende overtreding. Bij nadere beschouwing van de CIV-cijfers zie je dat er 1 wedstrijd is waar het flink uit de hand loopt en waar 36 supporters (hele seizoen is 41 supporters) aangehouden worden van de tegenpartij.

Succes en faalfactoren

Stad en Welzijn richt zich op de probleemjongeren en die bereiken ze. Ze gaan regelmatig met de jongerenwerkers naar de wedstrijden, maar een echte methodiek hebben ze niet ontwikkeld. Nu heeft Zwolle ook geen last van een echte harde kern van probleemjongeren.

Als succesfactoren worden genoemd:

- iedereen die iets met jongeren te maken heeft doet mee aan het project.
- samenwerking en kennis die ze hier mee op doen.

Als faalfactoren:

- Het project is nog steeds erg persoonsgebonden.
- De begeleidingscommissie moet naar een hoger niveau om zijn rol goed te kunnen vervullen.
- bestuur van de BVO vindt het project nog niet zo belangrijk en is meer met sponsors bezig.

Toekomst

Alle betrokkenen verwachten dat het project over 2 jaar nog bestaat. Het is niet meer weg te denken. Maar meer geld zou fijn zijn en ook is er behoefte aan meer ondersteuning vanuit de KNVB.

De gemeente geeft aan dat er in een oud stadion veel tijd moet worden besteed aan technio-preventieve maatregelen. Met nieuwbouw kan je zorgen dat de boel fysiek goed in orde is en kan je je activiteiten veel meer op de sociaal preventieve aspecten gaan richten.

9.4 Conclusies en aanbevelingen

Het project in Zwolle loopt goed. Belangrijk is dat de gemeente helderheid verschaff over de activiteiten voor jongeren die een relatie hebben respectievelijk onderdeel vormen van het sociaal preventief supportersproject. Tevens dient het functioneren van de begeleidingscommissie te worden verbeterd.

10 NAC (Breda)

10.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen van het sociaal preventief supportersproject bij NAC zijn in het afgelopen voetbalseizoen niet gewijzigd. De organisatiestructuur is wel veranderd.

Het Petit-Comité (bestaande uit Bureau Supporterszaken (BSZ) van NAC, Sociaal preventie werkers Vertizontaal (supporterscoördinator + directeur), Veiligheidscoördinator NAC, de politie en het hoofd van de stewards) zat verleden jaar al op een dood spoor en is nu opgeheven. Ook de begeleidingscommissie is verdwenen. Wat overgebleven is, is een briefing 4 uur voor de wedstrijd tussen BSZ en de supporterscoördinator, en een vooroverleg vier weken van te voren.

De supporterscoördinator is het afgelopen seizoen steeds minder betrokken bij het project en levert alleen nog informatie uit met BSZ dat verder alle contacten heeft met politie, gemeente en stewards. Deze situatie, waarbij de supporterscoördinator weinig verantwoordelijkheid meer had, liep zodanig uit de hand dat de supporterscoördinator zich ziek meldde. Het project verkeerde lange tijd in een dip. Vertizontaal, de werkgever van de supporterscoördinator, kon niet langer achter het project staan en dacht erover de supporterscoördinator terug te trekken uit het project, maar na gesprekken tussen Vertizontaal en BSZ is de relatie tussen BSZ en de supporterscoördinator weer zodanig hersteld dat de supporterscoördinator weer aan het werk is. Er zijn en worden nieuwe afspraken gemaakt waarbij de supporterscoördinator weer ten volle betrokken wordt.

Het hoofd Bureau Supporterszaken en Vertizontaal vinden, net zoals verleden jaar, dat het project uitgebreid moet worden en dat er weer geld moet komen voor de tweede (eerder wegbezuinigde) supporterscoördinator.

Ook hebben de inbedding van de supporterscoördinator in het SET-team (samen ertegenaan) de activiteiten van het project gewijzigd. Er is nu een meer procesmatige aanpak en de samenwerking is heel erg gericht op de individuele jongere. De activiteiten hebben op zich geen preventief doel, maar de jongeren weten de weg. Ter verbetering van alle projecten zou er volgens de gemeente meer samenwerking gezocht moeten worden met bestaande activiteiten.

Samenwerking

De politie geeft aan dat de samenwerking goed is: ieder zijn eigen verantwoordelijkheid in gezamenlijkheid, is het motto. Ook de communicatie en betrokkenheid vinden zij goed.

De gemeente beoordeelt de samenwerking als voldoende, maar geeft aan dat de politie/justitiële sector en welzijn/reclassering elkaar moeilijk weten te vinden: "Dit is binnen de gemeente zelf ook een probleem en dat zie je terug op de werkvloer". Het geld voor het project komt ook van de twee sectoren veiligheid en welzijn.

BSZ vindt dat de samenwerking en communicatie goed is. De strubbelingen van het afgelopen seizoen vallen volgens hem binnen de normaal curve.

De supporterscoördinator meent dat de samenwerking niet veranderd is ten opzichte van het jaar ervoor, maar geeft aan hier niet zoveel zicht op te hebben. Zijn eigen samenwerking met BSZ liep niet optimaal: BSZ krijgt veel informatie over de supporters van de supporterscoördinator, maar heeft soms zelf ook informatie uit meer officiële bron. Als deze informatie niet

overeenkomt beoordeelt het hoofd BSZ zelf welke informatie betrouwbaarder is. De situatie Antwerpen-NAC liep uit de hand omdat de officiële informatie aangaf dat er niets te verwachten was. Toch bleek achteraf ook het CIV over dezelfde informatie te beschikken als de supporterscoördinator, namelijk dat er veel supporters te verwachten waren, maar de politie werd niet ingezet met alle gevolgen van dien.

Er is minder overleg tussen de BVO en de supportersvereniging dan in het seizoen hiervoor. De reden hiervoor is het instellen van een supportersraad (2 supporters uit elk vak). Deze Raad heeft nu overleg met de BVO en heeft een adviserende functie. Er zitten ook wel mensen van de supportersvereniging in de supportersraad, maar het accent is verschoven.

De supportersvereniging zit verder niet in enig overleg. Dit is volgens de voorzitter van de supportersvereniging ook niet mogelijk, want ze zijn vrijwilligers die overdag werken. Alleen bij spoedoverleg is er contact met de BVO. De supportervereniging was wel betrokken bij het opzetten van het project. In de toekomst zouden ze wel een adviserende rol willen hebben.

10.2 Activiteiten

Doelgroep

De totale doelgroep waarop het project zich richt bestaat uit 600 tot 800 regelmatige bezoekers in de leeftijd van 14-35 jaar. Daarbinnen is een groep van ongeveer 300 supporters die als risicosupporters worden aangeduid. 60 tot 125 jongeren van deze groep behoren tot de harde kern.

Nieuwe activiteiten

De BVO is bezig de Young Yellows club op te zetten die activiteiten gaat organiseren voor de jeugd tussen 13 en 17. Deze groep geeft het meeste problemen maar is moeilijk te bereiken. Ook de Kidsclub wordt nu georganiseerd door een Jeugd en Jongerencoördinator van de BVO. De activiteiten van de supporterscoördinator zelf hebben rechtstreeks te maken met de doelgroep. Deze doelgroep is niet zo activiteitgericht en het grootste deel van de werkzaamheden bestaat uit contacten onderhouden. De activiteiten die hij heeft opgezet draaien nog wel: zaalvoetbaltoernooi, clubblad de Rat, maar de persoonlijke hulpverlening beslaat nu het grootste deel van de tijd. De supporterscoördinator heeft geen zicht meer op de activiteiten die de BVO nu organiseert.

De groep met langdurig stadionverboden heeft de BVO het verzoek gedaan dmv taken iets terug te mogen verdienen van hun straf door bijvoorbeeld fancoach bij thuiswedstrijden te worden. De BVO voelt hier wel voor, maar heeft eerst toestemming nodig van de lokale overheid.

10.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag in het seizoen 2000-2001 weergegeven.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	minder/gelijk	er zijn wel een paar ernstige incidenten geweest
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk/meer	
reischoppers rondom het voetbal	afgenomen	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	minder/gelijk	
verbaal geweld	minder/gelijk	
politie-inzet	minder	minimaal, want combi-regeling is versoepeld. Politie is hier niet blij mee
Aantal lastige supporters	gelijk	jonger en agressiever
Betrokkenheid lastige supporter	gelijk	
Alcohol en drugsgebruik	gelijk	maar stevig

Het is moeilijk te bepalen of de afname van het vandalisme te danken is aan het project. Ook de strengere straffen van de KNVB(stadionverboden en de civiele boeten van f1000,-) en het duidelijk maken van de supporterscoördinator aan de supporters wat de consequenties van hun gedrag kunnen zijn, spelen zeker een rol. Bij risicowedstrijden is nu zelfs soms een deurwaarder van de KNVB aanwezig om de straffen direct uit te schrijven. Het type vandalisme is wel onderhevig aan verandering: bij drie uitwedstrijden richtte het geweld zich op de stewards

In Breda is ook sprake van een groepje reischoppers dat niet de wedstrijden bezoekt, maar wel rottiigheid uithaalt: schreeuwen, opjatten, stenen gooien etc. De grootte van deze groep is wisselend en afhankelijk van de bezoekende club, maar maximaal 20 mensen. De samenstelling is gemêleerd, ze kennen elkaar van school, de VMBO. Maatregelen zijn moeilijk te nemen omdat het buiten het stadion plaats vindt en een mogelijk stadionverbod geen indruk maakt.

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 1999-2000 met seizoen 2000-2001.

CIV-gegevens	seizoen 1998-1999	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	21	13	18
gem.aantal bezoekers	8600	10737	9933
gem.politie-inzet	71	29	32
stadionverboden			
strafbare feiten	63	7	40

Uit deze gegevens blijkt dat het aantal strafbare feiten flink toegenomen is ten opzichte van het seizoen ervoor. Ook de politie-inzet is iets toegenomen. Uit een verdere uitsplitsing van de CIV-gegevens over het seizoen 2000-2001 (zie bijlage 8) blijkt dat:

- Van de veertig aanhoudingen bij thuiswedstrijden van NAC zijn er 31 van NAC supporters en 28 aanhoudingen betreffen openlijk geweld. Ook de 9 aanhoudingen van de tegenpartijen betreffen allen openlijk geweld. Ook in seizoen 99-00 betroffen de meeste aanhoudingen openlijk geweld.
 - 26 % van de aangehouden NAC-supporters zijn ouder dan 31 jaar.
- De discrepantie tussen de cijfers van het CIV en de gevoelens van de geïnterviewden kan voor een deel verklaard worden door de geweldexcessen waardoor de CIV-cijfers voor het hele seizoen hoog liggen.

Succes en faalfactoren

Als faalfactoren worden genoemd:

- De maatschappelijke positie van de supporter en de gemoedstoestand van de supporter.
- Geld (altijd een zwakke factor: als het goed gaat wil ook niemand meer geld geven).
- Professionalisering stewardapparaat (genoemd door gemeente): zij spelen nu een belangrijke informele rol en dit informele komt onder druk te staan.
- Volgens BSZ staat de veiligheid van de supporterscoördinator onder druk: sinds de supporterscoördinator wat klappen kreeg loopt er continu een steward met hem mee.
- De supportersvereniging zou een meer service gerichte ondersteuning willen. Nu NAC meer succes heeft, krijgt de club meer aanhang. Ook over het opleggen van de combiregelingen zouden ze meer willen weten, vooral waarom soms een combi opgelegd wordt.
- Communicatie op beleidsniveau.

Als succesfactoren worden genoemd:

- Het consequent naleven van de maatregelen.
- Wijzigingen bij de politie in de personele bezetting in het afgelopen jaar: de nieuwe mensen hebben het sociaal preventieve supportersproject hoog op de prioriteitenlijst staan.
- De aanvraag voor een tweede supporterscoördinator en het voorstel tot een juniorclub (Young Yellows) worden beiden ondersteund door de gemeente.
- De supporters hebben iemand die oog heeft voor hun welzijn.

Toekomst

De politie meldt dat zij als belangrijke leerervaring hebben: oppassen met hoe om te gaan met informatie en hier nooit volledig op te vertrouwen. Ook wil de politie in de toekomst zijn informatiepositie versterken door meer contact met de supporters te hebben. Verder vinden zij een directe aansturing van de supporterscoördinator en goed monitoren van groot belang.

De andere partijen, behalve BZS, zijn onzeker over de toekomst, zeker als de supporterscoördinator zou verdwijnen van het project. Voor de supporterscoördinator hoeft het project in deze vorm niet gecontinueerd te worden. Hij is ontevreden over de laatste twee jaar. Wat hem betreft moet het project teruggedraaid worden naar de oude vorm, waarin hij de contacten met de politie en de gemeente heeft. In maart 2002 zijn de gesprekken tussen BSZ en supporterscoördinator hervat en is er hoop dat de ontstane problemen tot ieders tevredenheid opgelost worden.

Het hoofd van BSZ is ervan overtuigd dat de kwaliteit van de samenwerking en de organisatiestructuur het voortbestaan garanderen en verwacht dat het project nog bestaat over 2 jaar.

Ook de inbedding van de supporterscoördinator in het SET-team (samen er-tegenaan) is een nieuwe weg. De samenwerking met reeds bestaande activiteiten en hierdoor vergroten van netwerken kan, volgens de gemeente, de kracht van het project versterken.

Verder vinden alle geïnterviewden dat een landelijke structuur gecoördineerd door de KNVB een grote verbetering zou zijn, dan weten alle clubs wat ze te verwachten hebben.

10.4 Conclusies en aanbevelingen

De problemen in de samenwerking en communicatie die in seizoen 99-00 zijn ontstaan, zijn in seizoen 00-01 aanzienlijk verbeterd. Toch is de communicatie en samenwerking voor verdere verbetering vatbaar. Het is noodzakelijk dat er een heldere communicatiestructuur wordt ontwikkeld tussen BSZ, de supporterscoördinator (Verticaal), de gemeente en de politie. Voorts verdient het aanbeveling dat er weer een tweede supporterscoördinator wordt aangesteld.

11 Sparta

11.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen van het project zijn bij Sparta niet gewijzigd. De organisatiestructuur is wel gewijzigd. Ook de hele structuur van Sparta zelf is gewijzigd. De BVO is nu een stichting, maar dit heeft geen gevolgen voor het project. De projectgroep die bestond uit: Sparta (projectleiding en logistiek), de deelgemeente Delfshaven, lokale welzijnsinstellingen (Delphi (opbouwwerk) en Disck), Stichting De Meeuw (onderwijs-ondersteuning), Dienst Recreatie Rotterdam, de supportersvereniging van Sparta en het Woningbedrijf Rotterdam WBR), bestaat nog alleen uit de BVO, de gemeente Delfshaven en de supportervereniging.

De taken van de projectgroep zijn:

- het vaststellen van het projectplan;
- de bewaking en uitvoering van het project;
- de coördinatie/afstemming tussen deelnemende partijen.

Volgens de gemeente lijkt het erop dat de contacten met de supportersvereniging nauwer zijn aangehaald en komt er ook een supportersraad. Nieuw in de organisatie is ook een commissie bestaande uit de veiligheidscoördinator, supportersvereniging, supporterscoördinator (eigenlijk een steward) en de stewardcoördinator. Deze commissie adviseert in strafzaken en tuchtmaatregelen.

Het scholenproject is ook flink gegroeid volgens de gemeente en uitgebreid naar voetbalclubs (verenigingsactie) uit de hele regio.

De projectleider van de BVO meldt dat het scholenproject even stil ligt omdat degene die de coördinatie deed weg is bij St.Disk en er nog geen vervanging is. Ook de Held is niet doorgeshaald omdat er geen subsidie voor gekomen is.

De BVO draait het hele project, maar is wel afhankelijk van subsidie.

De supportersvereniging werkt samen met de BVO op incidentele projecten en heeft een adviserende taak in allerlei commissies

Samenwerking

Volgens de gemeente wil de algemeen directeur van Sparta graag zaken doen met de supportersvereniging en de supportersraad.

De gemeente vindt dat de supportersvereniging een duidelijker rol moet gaan spelen: "De BVO heeft soms andere prioriteiten dan het project en hiermee verdwijnt dan een stuk draagvlak. Het welzijnswerk is er niet meer bij betrokken en dat is jammer."

De samenwerking is goed maar de communicatie kan beter.

11.2 Activiteiten

Doelgroep

Het project richt zich niet op de huidige supporters van Sparta, maar op de mogelijke toekomstige supporters uit de wijk Spangen, namelijk de schoolkinderen. Dit is nu uitgebreid naar de jeugd bij voetbalclubs in de regio. Het project blijft op dezelfde manier opgezet.

Het project omvat een drietal activiteiten:

- scholenbezoek/verenigingsactie; per school/club gaan er twee spelers op bezoek;
- wedstrijdbezoek; de kinderen en de leerkrachten mogen gratis een wed-

- strijd van Sparta in de KPN Tele-competitie bezoeken;
- rondleidingen; de scholen/clubs komen met groep 8/junioren naar het Sparta-stadion.

Nieuwe activiteiten

- Dit seizoen zijn er geen nieuwe activiteiten ontwikkeld. De verenigingsactie en het straatvoetbaltoernooi draaien nog wel. En de vorig seizoen opgezette kidsclub is aardig gegroeid.

11.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000/2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	heel weinig	
voetbalvandalisme buiten het stadion	heel weinig	
reischoppers rondom het voetbal	niet	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	niet	
verbaal geweld	nauwelijks	
politie-inzet	standaard-inzet	
Aantal lastige supporters	niet	
Betrokkenheid lastige supporter	nvt	
Alcohol en drugsgebruik	nvt	

Uit deze tabel blijkt dat er nauwelijks sprake is van vandalisme rondom het voetbal bij Sparta.

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 1999-2000 met seizoen 2000-2001

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	21	14	23
gem. aantal bezoekers	onbekend	5851	7808
gem. politie-inzet	32	11,3	34
stadionverboden strafbare feiten	3	2	6

CIV-gegevens

Er zijn 6 aanhoudingen geweest in seizoen 2000-2001. Drie reischoppers van de thuisclub en drie van de uitclub. Sparta kreeg tegen het einde van het seizoen steeds meer supporters en vooral in het 2^e kwartaal van 2001 nam de politie-inzet toe.

Succes- en faalfactoren

De verschillende onderdelen in het project lopen goed. De verleden jaar opgezette kidsclub heeft nu al 500 leden.

Er zijn in het afgelopen seizoen 5 stadionverboden opgelegd aan Sparta-supporters, maar deze jongeren zijn niet van de wijk waar Sparta gehuisvest

is. Met het huidige scholenproject kunnen deze jongeren niet aangepakt worden.

Toekomst

De gemeente is bezig het trainingsveld terug te halen naar de wijk omdat dat een gunstige invloed zou kunnen hebben op de jeugd. "Jongeren kan je op deze manier beter overhalen en ze leren makkelijker voetballen. Bovendien kan je de ervaring van de technische staf ook gebruiken".

Behoeftte aan ondersteuning is er niet echt want de projecten draaiden goed. Als er bij St. Disck een nieuwe medewerker wordt aangenomen ter vervanging van de medewerker die het scholenproject organiseerde is er alle hoop dat het scholenproject ook weer met succes zal draaien.

11.4 Conclusies en aanbevelingen

De organisatiestructuur van het project is sterk vereenvoudigd. Op zich is dat goed: een probleem is echter wel dat het welzijnswerk door die wijzigingen niet langer betrokken is. Het verdient aanbeveling dat de gemeente er voor zorgt dat het welzijnswerk weer een rol gaat spelen bij het project, met name ten aanzien van de jongeren met stadionverboden.

12 BV Veendam

12.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatiestructuur

De doelstellingen zijn niet veranderd evenals de organisatiestructuur

Samenwerking

De samenwerking wordt door alle partijen als positief ervaren. De betrokkenheid en draagvlak zijn groot en de effectiviteit van de samenwerking wordt als goed tot zeer goed ervaren.

De supporterscoördinator, een vrijwilliger van de supportersvereniging, wordt volgens de politie niet als volwaardige partner gezien. Dit komt deels door onkunde van de club en andere partners, maar deels ook door de profilering. De functie is te weinig uitgebouwd.

De supportersvereniging heeft maandelijks overleg met de BVO en een adviesfunctie.

12.2 Activiteiten

Activiteiten

Eén van de belangrijkste activiteiten van het project is het scholenproject. De gemeente levert hier de mensen voor: 2 sportconsulenten die ook mee gaan op bezoek in het stadion waar de manager van de BVO, die van alles vertelt over de spelers, trainingen en spelershome, ook aanwezig is. Dit project is zeer succesvol.

Er is subsidie aangevraagd bij de gemeente voor een jeugdtribune en jeugdrondleidingen, maar hier hebben ze nog niets van gehoord.

Doelgroep

Veendam heeft weinig lastige supporters. Deze groep (15-30 man) wordt omschreven als een groep supporters die zich regelmatig verbaal in en rondom het stadion laat horen.

12.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000-2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	nihil	
voetbalvandalisme buiten het stadion	niet aanwezig	
reischoppers rondom het voetbal	nee	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	nee	
verbaal geweld	nee	
politie-inzet	minder	Alleen volgens de gemeente iets meer
Aantal lastige supporters	hetzelfde	
Betrokkenheid lastige supporter	hetzelfde	weinig lastige supporters, ze hebben een actieve, positieve, luidruchtige kern.
Alcohol en drugsgebruik	hetzelfde	

CIV-gegevens

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 1999-2000 met seizoen 2000-2001

CIV-gegevens	seizoen 1998-1999	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	17	13	17
aantal bezoekers	3.000	4150	4040
gem.politie-inzet	10	15	3
stadionverboden			
strafbare feiten	-	-	0

Evenals in het seizoen 1999-2000 zijn in het seizoen 2000-2001 tijdens de thuiswedstrijden van Veendam geen aanhoudingen verricht.

De CIV-gegevens geven verder aan dat de gemiddelde politie-inzet afgenomen is. Van de bezoekersaantallen zijn maar van 1 wedstrijd gegevens beschikbaar.

Succes en faalfactoren

Er zijn bij Veendam niet echt faal of succesfactoren te noemen. Het project loopt goed en er is geen voetbalvandalisme. De communicatie zou beter kunnen, maar vormt geen probleem omdat er geen vandalisme is. De contacten met de jeugd dmv scholenproject en rondleidingen noemt men succesvol. Regelmatige contacten en persoonlijke binding zijn belangrijk. Behoeftte aan ondersteuning is er ook niet op dit moment.

Toekomst

Men wil het project graag in deze vorm voortzetten en alles zo laten, want 'alles wat goed loopt laat je zo.' Alle geïnterviewden verwachten dat het project zeker nog bestaat over een paar jaar.

12.4 Conclusies en aanbevelingen

Het project loopt al sinds de start in 1998 goed. Daarbij kan echter wel worden aangetekend dat het project zich in algemene zin richt op jonge supporters van Veendam. Er worden geen activiteiten uitgevoerd die specifiek gericht zijn op het kleine groepje lastige supporters. Het verdient aanbeveling – dat in overleg met het welzijnswerk wordt bepaald of het project iets voor deze groep kan betekenen.

13 Ajax (Amsterdam)

13.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

Het preventief supportersbeleid van Ajax richt zich, evenals voorgaande jaren, op het voorkomen en terugdringen van vandalisme en geweld bij met name de jeugdige voetbalsupporters. Bovendien richt het beleid zich op het versterken van de positieve binding tussen supporters en club en het kennen en gekend worden van hoofdzakelijk risicosupporters.

De organisatiestructuur van het supportersbeleid is ten opzichte van het vorig voetbalseizoen hetzelfde gebleven. Dit betekent dat vooral Ajax en de stichting Axios invulling geven aan het preventief supportersbeleid. Daarnaast zijn ook de gemeente Amsterdam en de politie en justitie bij het beleid betrokken. De personele invulling van personele posities is daarentegen wel veranderd. Met name bij Ajax hebben zich enkele wisselingen voorgedaan.

De politie geeft aan dat zij al geruime tijd niet meer direct bij het beleid betrokken zijn. De politie heeft zich terug getrokken omdat zij in bepaalde overlegsituaties (met name over 'lastige' supporters) niet werden betrokken. De politie geeft echter wel aan betrokken te willen zijn bij het preventief beleid. Voorwaarde is echter een open en constructief overleg, waarvan in voorgaande jaren volgens de politie geen sprake was.

Samenwerking en communicatie

Door de personele veranderingen bij Ajax, is het volgens Axios weer zoeken naar een gezamenlijke aanpak ten aanzien van preventief supportersbeleid. Ook omdat binnen de club meerdere medewerkers zich bezighouden met risicosupporters. Bovendien stellen zij dat alle betrokken partijen nog steeds fungeren als eilandjes. "Iedereen doet wel wat, maar niet samen. Het beleid is een keten van schakels, maar deze zijn niet goed met elkaar verbonden", aldus Axios. Hierdoor is er ook geen gestructureerd overleg tussen de partners: gesprekken vinden vooral ad hoc plaats. Op gezamenlijk initiatief is wel getracht meer lijn in de samenwerking te brengen. Dit heeft geen vervolg gekregen. Verschil in prioriteit wordt voornamelijk genoemd als oorzaak. Voornamelijk is er geen gezamenlijk gedragen werkplan. Axios betreurt dit omdat gezamenlijke afspraken, uitmondend in een werkplan, voorwaarde is voor gestructureerde aanpak.

Ook de gemeente geeft aan dat er geen eenduidige samenwerking is tussen de betrokken partijen. Samenwerking is afhankelijk van het gediende belang: enkel als er een gezamenlijk belang is, vindt er samenwerking plaats. De gemeente geeft bovendien aan dat in de uitvoering van het beleid, geen aansluiting wordt gezocht bij bestaande projecten van de verschillende partijen. Het aanbod van de huidige partijen zou meer ondersteunend aan elkaar moeten zijn. Als voorbeeld geeft de gemeente aan dat Axios zich net als de gemeentelijke instellingen bezighoudt met individuele hulpverlening. Aansluiting en ondersteuning vinden echter niet plaats. Volgens de gemeente is tussen de betrokken partijen soms ook enige animositeit aanwezig. Desondanks heeft de gemeente wel het idee dat de club draagvlak heeft voor het sociaal preventief beleid en daarmee voor de activiteiten van Axios. Volgens de gemeente ziet Ajax in dat de stichting een positieve rol speelt in de contacten met 'lastige' supporters.

Tussen Ajax en politie is er een directe en constructieve samenwerking, maar is die zijn voornamelijk gericht op handhaving van de openbare orde en wedstrijdoverleg. Tussen de politie en Axios vindt geen directe samenwerking en communicatie plaats. Wel is de politie betrokken bij activiteiten van Axios, zoals Lijn 12.

Tussen de voetbalclub en de supporters vind naar zeggen van Axios onvoldoende communicatie plaats. Volgens de uitvoerders van het beleid is de club onduidelijk naar haar supporters toe. Bepaalde beslissingen worden niet goed gecommuniceerd aan de supporters, waardoor onvrede ontstaat.

Er zijn geen nieuwe overlegvormen aan het preventief supportersbeleid toegevoegd. Tussen Axios en de BVO zijn er in de communicatie wel directe lijnen, maar vindt overleg merendeels adhoc plaats.

13.2 Activiteiten

Doelgroep

Volgens Axios zijn er veel kleine vaste groepen (zo'n 25 à 30) die behoren tot de lastige supporters van Ajax. De stichting schat het aantal kernsupporters in en rondom Amsterdam op 200. Daaromheen bevinden zich zo'n 550 meelopers die zich niet gebonden voelen aan een bepaalde groep, maar afhankelijk van de situatie wel aansluiting zoeken bij een bepaalde groep. Om deze groepen heen zwermen vervolgens nog zo'n 1000 supporters.

Axios geeft aan dat vooral Marokkaanse jongeren en in mindere mate Turkse jongeren, zich aansluiten bij de risicosupporters (jonge aanwas). Volgens de stichting is dit niet verwonderlijk, gezien de demografische opbouw van Amsterdam. Deze jongeren manifesteren zich niet enkel bij het voetbal, maar ook elders in de stad.

Nieuwe activiteiten

Er zijn geen nieuwe (andersoortige) activiteiten georganiseerd. Wel is de insteek van het organiseren van sportieve activiteiten door Axios anders. Voorheen organiseerde zij, veelal gezamenlijk met supportersverenigingen, verschillende sportieve en recreatieve activiteiten. Nieuw is de rol van Axios als regisseur: de stichting laat de activiteiten *voor* en *door* supporters organiseren. Hierdoor krijgen de supporters meer verantwoordelijkheden, waardoor minder problemen ontstaan. "Door de supporters zelf te laten organiseren gaan de verschillende – soms rivaliserende – groepen ook beter met elkaar om. Ze moeten het met elkaar opzetten en dragen daarvoor de gezamenlijke verantwoordelijkheid", aldus Axios. Bovendien is de stichting op deze wijze in staat meer supportersgroepen te bereiken. Ook zoekt Axios samen met harde kern supporters naar sportvelden om sportieve activiteiten te organiseren. De harde kern is hierbij betrokken omdat zij "ook heeft aangegeven zelf het probleem van het gebrek aan sociale controle ter hand te nemen. Zij willen zich meer inzetten voor jongeren en hen begeleiden bij sportactiviteiten. Zo wordt ervoor gezorgd dat onder andere in buurten als Oost en Zeeburg de nieuwe generatie jongeren van met name Marokkaanse afkomst een plek in het sociale gebeuren krijgen."

Volgens de gemeente is het enkel Axios die zich in de uitvoering bezig houdt met preventieve activiteiten. De overige partijen richten zich op het algemeen belang van supporters, zonder dat daar preventief beleid aan te pas komt. Enige uitzondering is de politie, die zich naast het beheersbaar houden van de openbare orde, ook bezighoudt met kennen en gekend worden.

13.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	toename	In het stadion bevinden zich veel supporters met een stadionverbod. Vandalisme ook harder (bv langer doorvechten) en ongrijpbaarder geworden.
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk tot toename	Geleidelijke toename; door rellen veelal verkeer rondom Arena onmogelijk maken.
reischoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	gelijk	Bijna niets.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk	Bij uitwedstrijden kunnen supporters met een stadionverbod vaak wedstrijden bijwonen.
verbaal geweld	gelijk	Door centraliseren 'lastige' supporters op vak Zuid is het voor hen makkelijker ongestraft verbaal geweld te vertonen.
politie-inzet	afname	Voornamelijk door dubbele taken laten uitoefenen zo'n 10% minder inzet.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Onderlinge verschuivingen en toename van allochtone supporters. Bovendien steeds jonger, minder aanspreekbaar en minder binding met voetbal.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	afname	Supporters voelen zich niet serieus genomen en zijn vele regels 'beu'.
alcohol en drugsgebruik	toename	Supporters worden steeds minder aanspreekbaar.

Het supportersgedrag heeft zich negatief ontwikkeld. Zowel in als buiten het stadion is het vandalisme toegenomen. De politie-inzet daarentegen is afgenomen. Dit komt overeen met de gegevens van het CIV. Ondanks bovenstaande negatieve ontwikkelingen in het supportersgedrag, heeft volgens de betrokken partijen preventief beleid wel degelijk nut. Zij geven aan dat de preventieve activiteiten de onderlinge binding van supporters vergroot. Bovendien vindt door het beleid communicatie met de 'lastige' supporters plaats.

In onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
thuiswedstrijden	25	18	23
bezoekers per wedstrijd	37.492	39.720	35.531
gemiddeld			
politie inzet per wedstrijd gemiddeld	135	101	115
lopende stadionverboden		194	53*
strafbare feiten	76	45	67

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Het gemiddeld aantal supporters dat in 2000-2001 een thuiswedstrijd van Ajax bezoekt, is met bijna 11% ten opzichte van het voorgaande seizoen afgenomen. De gemiddelde en absolute politie inzet is daarentegen zowel absoluut als gemiddeld toegenomen. In de periode april-september 2001 zijn er 53 stadionverboden geregistreerd. Gezien de korte tijdsspanne, is deze

niet te vergelijken met het voorgaande jaar. Het aantal aanhouding is met 33% toegenomen, maar is nog altijd lager dan in het eerste meetjaar. Uit de nadere uitsplitsing van de CIV-gegevens in bijlage 11 blijkt:

- op vijf na, betreffen alle aanhoudingen in 2000-2001 supporters van Ajax. Het merendeel van hen is aangehouden voor openlijke geweldpleging (60%) en vuurwerk (13%);
- in 2000-2001 zijn de meeste aanhoudingen in de leeftijdscategorieën 19-21 en 25-30 jaar (respectievelijk 25 en 26%) verricht. Het voetbalseizoen ervoor lag de piek ook nog bij 15-18 jarigen.

Succes- en faalfactoren

Volgens Axios dragen de georganiseerde activiteiten bij tot minder rivaliteit tussen de verschillende supportersgroepen. Het kennen en gekend worden is ook een succesfactor. Axios heeft contacten met supporters in coffeeshops, cafés en sportkantines en tijdens wedstrijden. Op basis van deze contacten worden gezamenlijke initiatieven genomen. Als faalfactor noemt Axios het ontbreken van een gezamenlijke aanpak en werkplan alsmede vaste plekken waar signalen, zowel naar de gemeente als naar Ajax toe, kunnen plaatsvinden.

De gemeente prijst de (individuele) contacten tussen risicosupporters en de stichting Axios. Volgens de gemeente beheerst de stichting de kunst om contacten te leggen en te behouden met 'lastige' supporters en daarmee eventuele negatieve gedragingen te signaleren en te voorkomen. Bovendien stimuleren zij supporters tot het organiseren van activiteiten wat het onderlinge commitment vergroot. Negatief omschrijft de gemeente het uitblijven van synergie in beleid en uitgevoerde activiteiten. Er wordt niet of nauwelijks aansluiting gezocht bij bestaande projecten van de verschillende partijen. De gemeente bekritiseert ook de rol van de KNVB. Deze is volgens de gemeente onvoldoende ondersteunend aan de clubs en de supporterscoördinatoren.

Toekomst

Als belangrijke suggestie ter verbetering van het project wordt het gezamenlijk opstellen van een plan van aanpak genoemd. De partners houden afzonderlijk contact met de supportersgroepen zonder dat daar onderlinge afspraken over zijn gemaakt. Dit vereist een duidelijke overlegstructuur en goede communicatie. Axios geeft bovendien aan dat de club meer bij de activiteiten betrokken moet worden, om het familiegevoel weer terug te laten komen. "Supporters willen betrokken zijn, dan moet Ajax dat ook zijn."

Op de vraag of het project over twee jaar nog bestaat, zijn alle betrokken partijen redelijk positief. Belangrijk is echter dat structurele samenwerking plaatsvindt op basis van een goede organisatiestructuur en open en constructief overleg.

13.4 Conclusies en aanbevelingen

Hoewel ten opzichte van vorig jaar wel sprake is van enige verbetering in de communicatie en samenwerking, is dit nog verre van optimaal. Een belangrijk knelpunt is dat Ajax zich afzijdig opstelt ten aanzien van de sociaal preventieve activiteiten die door Axios worden ondernomen.

In een op te stellen werkplan moet dan ook vooral aandacht worden geschonken aan de wijze waarop Ajax de activiteiten van Axios kan ondersteunen en faciliteren. Daarnaast is van belang dat Axios en gemeente bekijken op welke wijze de activiteiten van Axios kunnen worden afgestemd op de activiteiten van andere welzijnsorganisaties, die een aanbod hebben waarvan

in het kader van het project gebruik kan worden gemaakt. Vanzelfsprekend dient in het werkplan ook een heldere overlegstructuur te worden vastgesteld.

14 FC Twente (Enschede)

14.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

FC Twente is in 1993 van start gegaan met het sociaal preventief supportersproject. Sindsdien luidt de tweeledige doelstelling als volgt:

- het verminderen en beheersbaar maken en houden van voetbalvandalisme door (risico)supporters van FC Twente;
- jongeren uit hun sociaal isolement halen en op positieve wijze integreren in de maatschappij.

De organisatiestructuur van het project is enigszins veranderd. Zo hebben op bestuurlijk niveau binnen de BVO enkele personele wisselingen voorgedaan. Bovendien zijn bestaande verantwoordelijkheden over verschillende personen verdeeld, waardoor meer personen betrokken zijn bij het project. De club heeft een supporterscoördinator aangesteld. De taak van de coördinator is met name het verzorgen van de logistiek rondom (uit)wedstrijden. Ook zijn enkele instanties, zoals de Nederlandse Spoorwegen en (vervolg en speciaal) onderwijs, aan de uitvoering van het project toegevoegd.

De aansturing van het project ligt, net als in voorgaande projectjaren, bij FC Twente. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het project is in handen van de stichting Balans.

Samenwerking en communicatie

De aansturing van het project is volgens Balans te mager. Dit heeft volgens de stichting vooral te maken met de personele wijzigingen en de ontoereikende communicatie binnen de club. Volgens Balans is er bij de voetbalclub teveel sprake van 'eigen hokjes' en ontbreekt het de club (ten aanzien van sociaal preventief supportersbeleid) aan een lange termijnvisie. Wel geeft Balans aan dat de betrokkenheid van FC Twente bij het project steeds groter wordt. Vooral op uitvoerend niveau is de samenwerking verbeterd; op beleidsniveau daarentegen is de samenwerking en communicatie volgens Balans ondermaats. De relatie en samenwerking met de overige betrokken partijen omschrijft Balans als goed.

Ook de politie geeft aan dat de club onvoldoende communiceert. Dit heeft volgens de politie ook te maken met het toegenomen aantal mensen die zich binnen de club bezighouden met het project. Overigens benadrukt de politie dat de communicatie met de club (en andere projectpartners) wel steeds beter verloopt. De BVO geeft aan dat er lange tijd sprake is geweest van een spanningsveld tussen enerzijds de inzet van mensen en anderzijds de reeks van activiteiten. Inmiddels vindt de club de inzet van mensen evenwichtig aan (het aantal) activiteiten. "De BVO staat minder afzijdig van het project; draagvlak voor het project is toegenomen wat ook van positieve invloed is geweest op de samenwerking met de andere partners", aldus FC Twente. De samenwerking tussen de betrokken partijen is volgens de club intensiever geworden. De rol van de gemeente beperkt zich grotendeels tot financier. Volgens Balans is de rol van de gemeente te marginaal. Zij geeft bovendien aan dat een aantal sponsors van de club, een bus hebben geadopteerd waarmee projectmedewerkers van Balans naar uitwedstrijden kunnen reizen. Hiermee geeft de stichting aan dat het project steeds meer wordt herkend én erkent.

Tussen de betrokken partijen vindt geregeld overleg plaats. Naast de genoemde overlegvormen (zie tweede evaluatie) vindt ook overleg plaats tussen de politie, de BVO en Balans betreffende stadionverboden. Deze zogeheten gedragscommissie beoordeelt negatief gedrag van supporters alvorens eventueel een stadionverbod op te leggen.

De supportersvereniging wordt niet of nauwelijks betrokken bij het preventief supportersproject. Dit komt volgens de politie mede door de diversiteit aan supportersgroepen. Met Vak P, de groep 'lastige' supporters, is in het kader van het project wel overleg.

14.2 Activiteiten

Doelgroep

De groep risicosupporters van FC Twente is al jaren even groot. Schattingen van het aantal 'lastige' supporters lopen echter uiteen. Volgens de politie behoren zo'n 100 supporters tot de harde kern en 150 tot de groep meelopers. Volgens FC Twente is de groep harde kern supporters echter half zo klein maar zijn er zo'n 200 meelopers. Balans geeft aan dat de laatstgenoemde groep niet homogeen is, maar uit verschillende supportersgroepen bestaat.

Nieuwe activiteiten

Binnen het sociaal preventief supportersproject zijn enkele nieuwe activiteiten opgenomen. Eén daarvan is de gedragscommissie. Deze commissie beoordeelt het (negatieve) gedrag van supporters. De supporters kunnen na overtredingen een individueel hulpverleningstraject volgen en/of alternatieve straffen opgelegd krijgen om zodoende een stadionverbod te voorkomen. Een andere nieuwe activiteit is het verzorgen van naschoolse activiteiten. De BVO, de gemeente en Balans organiseren in de wijken verschillende sportieve en recreatieve activiteiten. Niet nieuw, maar wel een toevoeging is de bijdrage van de Nederlandse Spoorwegen aan het Jeugdproject Voetbalvandalisme. De NS vervoert leerlingen van basisscholen naar het stadion, waar de politie een rondleiding in het stadion verzorgt en ingaat op de consequenties van voetbalvandalisme.

De taken van Balans zijn grotendeels geconcentreerd op het begeleiden van supporters bij (uit)wedstrijden en op individuele hulp- en dienstverlening. Nieuw binnen de individuele begeleiding is de focus op het speciaal onderwijs (SMOK). Balans geeft aan dat veel jongeren die vroegtijdig het speciaal onderwijs verlaten, veelal (ook) in het stadion te vinden zijn.

De politie geeft aan dat zij in het seizoen 2000-2001 relatief weinig activiteiten heeft ondernomen. Dit komt doordat enkele 'sleutelfiguren' onder de risicosupporters, waarmee de politie informatie uitwisselde, een stadionverbod hebben gekregen. De informatiepositie van de politie is derhalve verslechterd. De politie richt zich, naast het scholenproject, hoofdzakelijk op het kennen en gekend worden. De politie geeft tevens aan dat de BVO meer het voortouw moet nemen bij het preventieve project. Onder meer door de supporterscoördinator van de BVO meer in te zetten bij de 'lastige' supporters. De politie benadrukt dat dit lastig is, omdat er veel verschillende supportersgroepen zijn, die niet allemaal op één lijn zitten.

14.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afname	Supportersgroepen zijn beter gescheiden. Politie geeft aan dat vooral supporters van de tegenpartij binnen het stadion confrontaties zoeken.
voetbalvandalisme buiten het stadion	afname	Door goede infrastructuur supportersgroepen goed scheiden.
reischoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	afname	Aantal reischoppers op een hand te tellen. Ook door ligging en infrastructuur.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afname	Onder andere door minder verplichte buscombi's (meer verantwoordelijkheid bij supporter). Ook afhankelijk van tegenstander.
verbaal geweld	gelijk	Meer ludiek maar nog steeds met negatieve ondertoon.
politie-inzet	gelijk tot toename	Inzet is resultaat afhankelijk: wedstrijdresultaten zijn minder waardoor kans op ongeregeldeheden toenemen.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Jonge groep zet zich steeds meer af tegen oudere groep supporters.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toename	Veel jongeren in de regio lopen met FC Twente shirtjes.
alcohol en drugsgebruik	toename	Door fouilleren accentverschuiving van alcohol naar druggebruik (met name pillen).

Uit de tabel blijkt het supportersgedrag zich positief heeft ontwikkeld. Het voetbalvandalisme is zowel binnen als buiten het Twente-stadion afgenomen. Een zelfde beeld is te constateren bij uitwedstrijden. De politie-inzet is toegenomen.

De politie geeft aan dat het preventief beleid het voetbalvandalisme beteugelt. Omdat ook buiten het voetbal om contacten zijn met (lastige) supporters, plukt men tijdens het voetbal daar de vruchten van. Volgens de BVO levert de gedragscommissie een belangrijke (toekomstige) bijdrage aan het project. De commissie is vooral gericht op het betrekken van jonge risicosupporters bij de club om bijgevolg het gedrag positief te beïnvloeden.

De politie geeft aan dat het onduidelijk is hoe om te gaan met overtredingen. Men heeft het idee dat de club 'lastige' supporters bij overtredingen soms de hand boven het hoofd houdt, om escalaties/uitspattingen richting de BVO te voorkomen.

In onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
thuiswedstrijden	19	14	19
thuisbezoekers per wedstrijd	11.919	11.780	12.126
politie-inzet per wedstrijd	56	71	67
stadionverboden		66	18*
aanhoudingen supporters	116	93	7

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Het aantal supporters bij de thuiswedstrijden van FC Twente is met 3% toegenomen tot 12.126. De politie inzet per wedstrijd is daarentegen met 6% afgenomen. Dit komt derhalve overeen met de uitspraken van de geïnterviewden. Het aantal stadionverboden is afgenomen tot 18. Dit aantal is echter gebaseerd op de periode april-september 2001. Een vergelijking met voorgaande jaren gaat hierdoor niet op. Het CIV heeft 7 strafbare feiten geregistreerd. Uit de nadere uitsplitsing van de CIV-gegevens in bijlage 12, blijkt dat 5 supporters (waarvan 1 van een andere club) zijn aangehouden voor openlijke geweldpleging en 2 voor belediging. Alle aangehouden supporters zijn ouder dan 19 jaar.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succesfactoren genoemd:

- samenwerking op uitvoerend niveau is goed;
- begeleiden van supporters ook buiten het voetbal om;
- betrokkenheid van FC Twente bij het project wordt groter, waardoor ze ook buiten het voetbal om zich inspannen voor het project;
- rekening houden met verschillende belangen van projectpartners;
- actieve rol van de supporterscoördinator van FC Twente bij (uit)wedstrijden.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking kunnen hebben op het project:

- personele wisselingen vertragen het project;
- samenwerking op bestuurlijk/strategisch niveau is onvoldoende;
- afwezigheid van supportersvereniging(en) bij het project (vereniging zit niet in de werkgroep);
- interne communicatie binnen FC Twente onvoldoende;
- supporterscoördinator is te weinig gericht op risicosupporters;
- verslechterde informatiepositie van de politie.

Toekomst

Als belangrijke suggestie ter verbetering van het project wordt een integrale beleidsaanpak/aansturing genoemd. Preventie moet hoog op de politieke agenda staan om ook op lokaal niveau een integrale aanpak te verkrijgen. Andere suggesties zijn het tegengaan van personele wisselingen binnen het project en betrokken personen meer verantwoordelijkheden geven om de betrokkenheid te vergroten. Bovendien zou het project vaker geëvalueerd dienen te worden, bijvoorbeeld na deelprojecten, om beter en sneller projecten te kunnen bijstellen en uitbreiden.

Op de vraag of het project over twee jaar (nog) bestaat, zijn alle betrokken partijen positief. Belangrijkste voorwaarden zijn financiële middelen, draagvlak en een constructieve samenwerking.

14.4 Conclusies en aanbevelingen

Het project draait duidelijk beter dan vorig jaar, mede dankzij het toegenomen draagvlak bij FC Twente voor het project. Er worden goede resultaten geboekt. Belangrijkste punt van aandacht is de wijze waarop de BVO het project aanstuurt. Dit kan worden verbeterd als de club de andere betrokkenen nadrukkelijker bij de beleidsvorming betreft.

15 Top Oss

15.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen en organisatie

De doelstellingen van het project zijn hetzelfde gebleven, maar de betrokkenen komen er steeds meer achter dat de aandacht verlegd moet worden naar de jongere groep en dat het project breder opgezet moet worden.

Het project wordt nu 3 maanden (vanaf februari 2002) opgeschort in verband met financiële problemen van Top Oss. Overigens neemt Top Oss ¼ deel van de kosten van het project voor haar rekening.

De organisatie structuur is niet gewijzigd. Nog steeds is het bestuur van Top Oss primair verantwoordelijk voor de opzet en uitvoering van het sociaal preventief- en toeschouwerbeleid. De supporterscoördinator, een jongerenwerker van de stichting Diagonaal, die veel supporters van de doelgroep kent, is belangrijk bij de uitvoering van het toeschouwerbeleid. Voor de aansturing van het project is een stuurgroep opgezet waaraan de beleidsvertegenwoordigers van de betrokken organisaties deel nemen: BVO Top Oss, de politie Noord Brabant, de Stichting voor Sociaal en Cultureel werk Diagonaal en de gemeente Oss. De stuurgroep bewaakt de doelstellingen en de voortgang van het project, en is verantwoordelijk voor de regie en de implementatie van het project.

Samenwerking

De aansturing en verdeling van verantwoordelijkheden zijn goed geregeld, maar over de samenwerking met Stichting Diagonaal is de supporterscoördinator niet tevreden. De supporterscoördinator heeft het gevoel dat de methodiek van de St. Diagonaal te officieel is voor het project, dat volgens hem directe lijnen nodig heeft. De gemeente is wel tevreden over de begeleiding van St. Diagonaal. Ook het draagvlak en de communicatie beoordeelt de gemeente als goed.

De supportersvereniging heeft een grote rol in het project, draait zelfstandig allerlei activiteiten en verzorgt de uitreizen. Deze rol is gegroeid, ze zijn langzaam aan steeds meer bij het project betrokken. De voorzitter van de supportersvereniging is zeer tevreden over de samenwerking en het contact met politie, supporterscoördinator en veiligheidscoördinator. Het contact met de BVO zelf vindt hij iets minder. De supportersvereniging speelt ook een rol in de actie die gaande is om Top Oss te redden, ze manifesteert zich als groep ook bij de gemeenteraadsverkiezingen en heeft invloed op de politiek.

De betrokkenheid en draagvlak zijn volgens de BVO flink gegroeid in het afgelopen seizoen. Ook binnen de stuurgroep en de projectgroep werkt men goed samen.

De politie zou het zeer betreuren als er geen geld meer kwam voor het project.

15.2 Activiteiten

Doelgroep

De aandacht moet verlegd worden naar de jongere groep en de ouders moeten bij het project betrokken worden. Er moet ook in een vroeg stadium al aan de bel getrokken worden.

De supporterscoördinator krijgt het steeds drukker en zijn werkzaamheden gaan steeds meer richting reclassering en schuldsanering.

Nieuwe activiteiten

Er zijn het afgelopen seizoen geen nieuwe activiteiten opgestart.

Methodiek

De methodiek van de politie is op minder politie-inzet gericht. Daar waar negatief gedrag is wordt nu meteen ingegrepen en de jongeren aangesproken. De jongeren worden hier meteen geconfronteerd met de consequenties en dit heeft een goed rendement.

Doorgaan op dezelfde voet is volgens de politie een goede zaak: er is nu steeds minder politie nodig. Ook de BVO geeft aan dat doorgaan met de methode van contact onderhouden met de supporters en het koesteren van deze contacten van groot belang is. Er gaat een positieve werking van het project uit naar andere locaties waar supporters komen.

15.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel de veranderingen in voetbalvandalisme van het seizoen 2000/2001 ten opzichte van voorgaande jaren.

indicatoren voetbalvandalisme	Verandering	Opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afgenomen	
voetbalvandalisme buiten het stadion	afgenomen	
reischoppers rondom het voetbal	afgenomen	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	geen	geen problemen
verbaal geweld	minder	echter: volgens supporterscoördinator toegenomen
politie-inzet	minder	
Aantal lastige supporters	minder tot gelijk	harde kern minder, lastige nieuwe aanwas toegenomen
Betrokkenheid lastige supporter	groter	er is beter contact tussen de besturen
Alcohol en drugsgebruik	gelijk	er wordt flink gebruikt volgens gemeente

De jongeren met stadionverboden zitten nu door het project met een taak in het stadion, maar ze houden zich rustig. Ook al is de situatie bij Top Oss nu heel slecht, het bestuur neemt wel de moeite aandacht aan vak C te geven. De afname van het voetbalvandalisme is, volgens de betrokkenen duidelijk te danken aan het project. De BVO moet er niet aan denken dat het project weg zou vallen. De politie meldt dat de goede contacten tussen de politie en de BVO zeker hebben bijgedragen aan de resultaten van het project, bovendien spreekt de supporterscoördinator de taal van de supporters en hierdoor is het contact met de supporters makkelijker geworden.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel de vergelijking van CIV gegevens uit seizoen 1999-2000 met seizoen 2000-2001

CIV-gegevens	seizoen 98-99	seizoen 99-00	seizoen 00-01
thuiswedstrijden	22	14	18
gem. aantal bezoekers	1648	1632	2096
gem. politie-inzet	19	16	19
stadionverboden	-	21	
strafbare feiten	10	2	14

Uit de CIV-gegevens blijkt dat het aantal geregistreerde strafbare feiten is toegenomen. 13 van de 14 overtredingen zijn voor het conto van de thuisclub. De 14 strafbare feiten zijn voor 86% gepleegd door supporters die ouder zijn dan 21 jaar.

Succes en faalfactoren

De supporterscoördinator denkt dat als Top Oss blijft bestaan het project over 2 jaar ook nog zal bestaan. Maar de politie twijfelt aan beiden. De BVO vindt dat het betrekken van de supportervereniging in het project verantwoordelijk is voor het succes. De supporters hebben door bemiddeling van de supportersvereniging eigen vakken gekregen en een graffiti wand. Ook de trommels worden nu opgeslagen in het stadion zodat ze er niet mee hoeven slepen. Dit kweekt tevredenheid. Volgens de politie moet er snel een tweede supporterscoördinator komen. Er is nu geen tijd voor sociaal preventieve activiteiten omdat de supporterscoördinator al zijn tijd kwijt is met het contact houden met de doelgroep. De ambities zijn er wel, maar het geld en de tijd ontbreken.

Succesfactoren:

- Drie organisaties zijn betrokken bij het project: politie, BVO en gemeente.
- Beheersing van ontwikkelingen die niet te tolereren zijn.

Faalfactoren:

- Bij de politie wisselen de contactpersonen steeds.
- 1 supporterscoördinator is te weinig.
- BVO moet zich meer inzetten voor de supporters.
- Tijd en geld.

Toekomst

De BVO is volgens de gemeente erg afstandelijk. In de toekomst zouden de spelers van de club veel vaker ingezet kunnen worden voor het project. Ook de ouders en Halt zouden meer betrokken moeten worden in het project om er meer preventief op te zitten.

De supporterscoördinator zou ook meer ondersteuning willen vanuit de KNVB: nu moet hij er zelf achteraan als hij iets wil. En hij wil een supporterscoördinator er bij die zich richt op de 10-14 jarigen.

De directeur van de BVO pleit bij het bestuur van Top Oss dat er een bedrag voor het project op de begroting gezet wordt want doorgaan van het project vindt hij hard nodig.

De gemeente vindt dat de licentie van de club door de KNVB ingetrokken moet worden als er geen geld komt voor het project. Ook moeten er richtlijnen komen vanuit de KNVB voor het project.

De supportervereniging hoopt dat het project uitgebreid wordt en meer reikwijdte krijgt zodat ze meer jongeren kunnen bereiken. De tweede kansjongeren, de jongeren met een stadionverbod, zorgen er nu voor dat niemand de fout ingaat. Ze doen fanatiek hun best binnen het project.

15.4 Conclusies en aanbevelingen

Het project heeft in seizoen 2000-2001 redelijk goed gedraaid. De financiële basis voor het project is mede door de geldnood van Top Oss echter wankel. Het is dan ook van belang dat de betrokken organisaties eerst zorgen voor een gezonde financiële basis alvorens er wordt ingegaan op de wens om een tweede supporterscoördinator aan te stellen.

16 FC Den Bosch

16.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

In augustus 2000 is FC Den Bosch het driejarig project Voetbalsupportersbeleid Integrale Aanpak Den Bosch (VIA) gestart. Het hoofddoel van het project, als onderdeel van het publieksbeleid, is te komen tot voetbal in een veilige en gezellige omgeving.

De organisatie van het project VIA is opgebouwd uit een stuur- en een projectgroep. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, justitie, de KNVB, de politie en de BVO FC Den Bosch. Deze groep is opdrachtgever van het VIA-project en heeft als taak de betrokkenheid te organiseren van alle partijen, de gezamenlijke draagkracht te realiseren en deze uit te dragen naar buiten, beslissingen te nemen op voordracht van de projectgroep en te sturen op afstand.³ De projectgroep wordt gevormd door vertegenwoordigers van de gemeente, de BVO FC Den Bosch, de politie en de stichting Divers. De taak van de projectgroep is in hoofdzaak het bewaken en eventueel bijsturen van de voortgang van het project. Bovendien heeft de projectgroep de dagelijkse aansturing over de supporterscoördinatoren van Divers. Laatstgenoemde verzorgt de formele aansturing van het VIA-project. De supporterscoördinatoren verzorgen de uitvoering van het project. Ook supportersbegeleiders, te werven uit de doelgroep van het project, hebben een belangrijke rol bij de uitvoering van het project.

Samenwerking en overleg

De aansturing van de projectgroep door de stuurgroep is volgens de politie matig verlopen. Het eerste projectjaar stond vooral in het teken van het zoeken naar goede samenwerking en onderlinge communicatie. Volgens Divers verdient ook het functioneren van de projectgroep geen schoonheidsprijs.⁴ Dit heeft volgens de stichting mede te maken met personeelsswisselingen, miscommunicatie in afspraken en andere prioriteringen. In een evaluatieverslag van Divers staat onder andere dat het eerste projectjaar gekenmerkt wordt door *onzekerheid over de voortgang van het project, onduidelijkheid over de begroting, veelal uitblijven van (voor de buitenwereld) zichtbare resultaten, niet optimaal functioneren van de stuur- en projectgroep, belangenverstrengeling en aandacht voor licentiebehoud*.

Volgens de politie is er door de jaren heen te weinig aandacht geweest voor de fysieke en sociale veiligheid in het stadion. Om de voetballicentie van de KNVB veilig te stellen, is in het seizoen 2000-2001 veel aandacht uitgegaan naar het nemen van fysieke maatregelen in het stadion, waardoor het VIA-project meer op de achtergrond is gekomen. Dit komt mede door enkele incidenten die hebben plaatsgevonden tussen supporters van FC Den Bosch en de bezoekende partij.

Ondanks minimale aansturing en het zoeken naar samenwerkingsvorming, is volgens de politie de wil bij alle partners aanwezig om het voetbal weer een feest te laten zijn. Ook de BVO geeft aan dat, ondanks (financiële en licentie) perikelen bij de club, door het project integrale samenwerking is ontstaan.

Noot 3 Werkplan VIA-project

Noot 4 Evaluatieverslag VIA Den Bosch 2000-2001, Divers juni 2001

Hiervan was in voorgaande jaren geen sprake. Bovendien geeft de club aan, dat het project voor een cultuuromslag binnen de BVO heeft gezorgd: een cultuur waarbij samenwerking nodig wordt geacht en de supporter centraal staat. Een aantal overlegvormen is in het VIA-project aanwezig:

- stuurgroepoverleg (heeft één keer plaatsgevonden);
- projectgroepoverleg vindt eens per zes à acht weken plaats;
- wedstrijdoverleg tussen BVO en politie;
- supportersoverleg vindt eens per zes à acht weken plaats;
- driehoeksoverleg zonder FC Den Bosch;
- veelvuldig operationeel (bilateraal) overleg tussen projectpartners;
- wekelijks supporterscoördinatoren overleg om werkzaamheden af te stemmen en te voorkomen dat ze door de werkomgeving tegen elkaar uit worden gespeeld.

Volgens Divers is de aansturing van de supporterscoördinatoren door de projectgroep ondermaats. Hun taak- en rolverdeling is niet afdoende geconcretiseerd, wat bij de supporterscoördinatoren resulteerde in onduidelijkheid en onrust. Zij geven zelf aan dat het moeilijk werken is binnen een organisatie die zelf onvoldoende voor ogen heeft wat de coördinatoren moeten doen. Bovendien hebben ze het idee onvoldoende serieus genomen te worden door de club, dit in tegenstelling tot Divers en de politie.⁵ Bovenstaande hebben de supporterscoördinatoren doen besluiten hun functie na het eerste projectjaar te beëindigen. De politie geeft daarenboven aan dat de verstandhouding en de communicatie tussen coördinatoren onderling soms ook te wensen overliet. Door het wegvallen van de supporterscoördinatoren is (de uitvoering van) het VIA-project op een laag pitje komen te staan.

Het is niet gelukt supportersbegeleiders uit de supportersgroep te werven. Enerzijds omdat is gebleken dat supporters "niet staan te trappelen" voor een dergelijke functie. Anderzijds is het lastig gebleken de doelgroep duidelijk aan te geven welke bevoegdheden zij als begeleiders zouden krijgen.

De supportersvereniging heeft een beperkte rol in het project. Zij houden zich voornamelijk bezig met de organisatie van (sportieve) activiteiten. De vereniging zit niet in de werkgroep.

16.2 Activiteiten

Doelgroep

Het VIA-project richt zich op de 'lastige' supporters en op de jonge aanwas. FC Den Bosch spreekt niet van een harde kern maar van een vaste kern van zo'n 150 supporters, waarvan 100 meelopers. Daarnaast behoren ook tieners en kinderen (tiener- en juniorenclub) tot de doelgroep.

Nieuwe activiteiten

In het eerste jaar zijn verschillende activiteiten (deelprojecten) ondernomen, waaronder:⁶

- kennen en gekend worden: er zijn contacten met zo'n 1000 supporters, waarvan er met 300 intensievere contacten zijn. 15 supporters hebben een individueel hulpverleningstraject ondergaan, waarvan er 6 zijn doorverwezen naar Divers;
- opleiden van supporters tot supportersbegeleiders. Door gebrek aan be-

Noot 5 Evaluatieverslag VIA Den Bosch 2000-2001, Divers juni 2001
Noot 6 Evaluatieverslag VIA Den Bosch 2000-2001, Divers juni 2001

langstelling heeft dit geen doorgang gehad. In dit kader zijn wel bijeenkomsten voor stewards georganiseerd over de leefwereld van (risico)supporters. Ook is met supporters gesproken over de leefwereld van stewards. Op dergelijke wijze is getracht wederzijds respect te bewerkstelligen;

- Hooligans-project (theater) op scholen en in wijken om jongeren te informeren over voetbalvandalisme en agressie;
- Project-Oosttribune: dit project is gericht op alternatieve dienstverlening (bijvoorbeeld opknappen van supportershome) ter voorkoming van stadionverboden. De commissie stadionverboden (BVO, KNVB, politie, supportersvereniging en supportercoördinatoren) oordeelt over first-offenders. In voorgaande jaren is het aantal delicten fors toegenomen en in het kielzog daarvan boetes van de voetbalbond. 25% van het aantal first-offenders is in aanmerking gekomen voor het project;
- Sportieve activiteiten voor supporters: zaalvoetbaltoernooi voor en door de supportersvereniging FCDB. Ook de politie en spelers van de selectie speelden mee;
- Buurtgerichte activiteiten: diverse sportactiviteiten in de wijk.

16.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afname	Voora: door fysieke en technische maatregelen in het stadion.
voetbalvandalisme buiten het stadion	afname	Onder andere door nieuwe ontsluitingsweg bij stadion en beter supportersgroepen scheiden.
reischoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	gelijk	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk tot afname	Nog steeds problematisch, maar door travel-kaart weten wie er mee gaan.
verbaal geweld	gelijk	Wordt steeds grover; KNVB vaak mikpunt van verbaal geweld.
politie-inzet	gelijk	Efficiënter werken en meer maatwerk staan centraal.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Verschuiving naar jongere leeftijd: deze zijn uit heel de regio afkomstig. Meer grip op groep door contacten met sleutelfiguren.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toename	Meer overleg en voelen zich meer serieus genomen.
alcohol en drugsgebruik	gelijk tot toename	

Uit de tabel blijkt het supportersgedrag zich binnen en buiten het stadion zich positief heeft ontwikkeld. Een zelfde beeld is te constateren bij uitwedstrijden. Bovendien is de betrokkenheid van risicosupporters bij FC Den Bosch toegenomen.

De politie en de BVO geven aan dat het VIA-project bijdraagt aan bovengenoemde ontwikkelingen. Het project heeft een *cultuuromslag* bij de club teweeggebracht. De supporter staat meer centraal waardoor het *vertrouwen* door supporters in de club toeneemt. Door het ontbreken van communicatie met supporters en het niet nakomen van beloften door de club, was er voorheen sprake van wantrouwen. De supporterscoördinatoren hebben hierin een

vooraanstaande rol gespeeld. Bovendien worden activiteiten niet meer alleen voor supporters, maar ook met supporters georganiseerd. Wel geeft de club aan dat het versterken van de vertrouwensband tijd nodig heeft.

Van FC Den Bosch zijn geen CIV gegevens bekend.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succesfactoren genoemd:

- positieve bijdrage van de supporterscoördinatoren als intermediair tussen club en supporters;
- toegenomen communicatie tussen supporters en club waardoor minder wantrouwen bij de FC Den Bosch aanhangers;
- door stadionverbodenproject meer commitment bij supporters;
- benaderen van supporters buiten het voetbal om;
- integrale samenwerking en draagvlak bij projectpartners.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking (kunnen) hebben op het project:

- ondermaats functioneren van stuur- en projectgroep;
- wegvallen van supporterscoördinatoren waardoor project in de wacht staat;
- personele wisselingen en andere prioritering vertragen het project;
- financiële situatie bij club voor financiering voor resterende projectjaren;
- onvoldoende aansturing aan supporterscoördinatoren;
- onvoldoende samenwerking en gezamenlijke aanpak supporterscoördinatoren.

Toekomst

Als belangrijke suggestie ter verbetering van het project wordt een duidelijke aansturing door de stuurgroep genoemd. Deze is vooralsnog teveel gericht op het volgen van het project. Bovendien is het noodzakelijk dat duidelijkheid ontstaat over de taken en verantwoordelijkheden van de supporterscoördinatoren.

Op de vraag of het project over een aantal jaar nog bestaat, zijn de projectpartners positief. Het project begint zichtbaar haar vruchten af te werpen. Voorwaarde wel is de aanstelling van een supporterscoördinator (daarmee staat of valt het project) en financiële draagvlak bij de club.

16.4 Conclusies en aanbevelingen

Hoewel de geïnterviewden zich tamelijk positief uitlaten over de ontwikkelingen in het afgelopen seizoen, kan worden geconstateerd dat het project in den Bosch nog steeds kwetsbaar is. Dit wordt het duidelijkst geïllustreerd met het feit dat de supporterscoördinatoren hun functie hebben neergelegd, mede omdat hun aansturing te wensen overliet.

Het verdient dan ook aanbeveling dat voor een nieuw aan te stellen supporterscoördinator(en) de aansturing niet langer bij een stuurgroep wordt neergelegd (waardoor teveel partijen verantwoordelijk zijn voor de aansturing) maar bij een van de betrokken organisaties.

Ook de financiële basis voor het project is kwetsbaar en dient te worden versterkt.

17 N.E.C. (Nijmegen)

17.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

Het doel van het preventief supportersproject Overenthousiast is het afgelopen seizoen niet veranderd. Dit betekent dat het project zich nog steeds richt op het verbeteren van de sfeer waarbinnen agressie en overlast uitzondering en geen regel zijn.

De aansturing van het supportersproject is daarentegen wel veranderd. Voorheen was er sprake van een 'kleine commissie' die als het ware het dagelijks bestuur vormde. Met name door personeelsveranderingen binnen N.E.C. is deze commissie opgeheven.

De nieuwe organisatiestructuur van het preventief supportersbeleid is (hiërarchisch) opgebouwd uit vier 'lagen'. De eerste laag is (nog steeds) de Voetbalvierhoek. Deze vierhoek, bestaande uit de gemeente (burgermeester), N.E.C., justitie en politie, bepalen het strategisch veiligheidsbeleid. Onder deze voetbalvierhoek valt de tweede laag: het Veiligheidsoverleg N.E.C. (VON). Hierin hebben de gemeente (burgermeester), de politie en justitie en N.E.C. zitting. Voorheen zat in dit overleg ook de projectleider van Overenthousiast. Het VON verzorgt de dagelijkse beleidsmatige en operationele aansturing aan de derde laag: enerzijds de werkgroep Overenthousiast en anderzijds de commissie Stadionverboden. Deze vallen beide onder het Veiligheidsoverleg. In de werkgroep zijn de politie, N.E.C., de welzijnsorganisatie Tandem en de projectleider uit genoemde stichting vertegenwoordigd. De commissie Stadionverboden bestaat uit de BVO en de politie. De daadwerkelijke uitvoering van het project door de projectleider vormt de vierde laag.

Samenwerking en communicatie

Met de nieuwe structuur is volgens de betrokken partijen de positie van het project Overenthousiast duidelijker geworden. "Het project is niet langer bijkomstig maar wordt gezien als een extra impuls binnen het totale supportersbeleid. Men, en daarmee vooral N.E.C., ziet in dat het project een goede ingang vormt om op positieve wijze met lastige supporters in contact te komen en te blijven", aldus de projectleider. Ook is volgens de betrokkenen de algehele samenwerking en aansturing beter en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden duidelijker geworden. Zo zijn volgens de politie minder partners direct betrokken bij het project, waardoor communicatielijnen directer en korter zijn.

Een van de belangrijkste aanpassingen, is de veranderde positie en rol van de projectleider. Voorheen stond deze veelal geïsoleerd; inmiddels is de positie en de rol van de projectleider meer op de voorgrond en daardoor ook duidelijker geworden. Bovendien verloopt de aansturing van de projectleider door de werkgroepgroep voorspoediger, waardoor zij haar taken – voornamelijk het (individueel) begeleiden van risico supporters – beter kan uitvoeren. Volgens de overige betrokken partijen is de rol van de projectleider sterk verbeterd. De projectleider geeft wel aan dat zij meer zeggenschap zou willen over het supportersbeleid. Deze ligt nu enkel bij de club en de politie, terwijl zij verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project. De samenwerking tussen de club en de projectleider is in opgaande spiraal. Desondanks ervaart de projectleider de samenwerking en communicatie met N.E.C. nog niet als optimaal. Volgens de gemeente is er soms sprake van een spanningsveld.

Bij N.E.C. zijn drie projectfunctionarissen betrokken. Voor de gemeente is echter de interne rolverdeling bij de club niet geheel duidelijk en vraagt zich bovendien af of de projectleider hiervan wel een goed beeld heeft. De gemeente en de projectleider geven ook aan dat de opstelling van het VON te afwachtend is. "Het project is op de goede weg, maar verloopt nog niet altijd even soepel", aldus de gemeente. Haar eigen rol vindt de gemeente ook veranderd. Deze is naar eigen zeggen meer actief in het volgen en sturen van het project. De gemeente tracht het project richting te geven door het instellen van bepaalde kengetallen als voorwaarde voor subsidie.

De supportersvereniging speelt geen rol in het project. Wel is er samenwerking en overleg met de BVO, maar dit valt niet direct onder Overenthousiast.

Met de nieuwe structuur zijn ook enkele nieuwe overlegvormen ontstaan:

- 1 keer in de 4 tot 6 weken vindt het Veiligheidsoverleg Nijmegen plaats. Tijdens dit overleg wordt het bestuurlijk en operationeel kader van Overenthousiast doorgelicht en nader bepaald;
- de werkgroep komt 6 keer per jaar bijeen om de voortgang van het project te bespreken.

Daarnaast wordt frequenter dan voorheen adhoc contact tussen de verschillende betrokken partijen gezocht.

17.2 Activiteiten

Doelgroep

Het project Overenthousiast richt zich nog steeds op enerzijds de harde kern supporters van de club en anders de jonge aanwas. Het accent van het project is meer bij de laatstgenoemde groep komen te liggen. De club telt zo'n 150 à 200 harde kernsupporters en 300 à 400 jonge aanwas.

Nieuwe activiteiten

Vooralsnog zijn er weinig (nieuwe) activiteiten. Het project richt zich vooral op de individuele aanpak/begeleiding. De projectleider houdt zich met name bezig met individuele begeleiding van supporters bij stadionverboden en rechtszaken. Tijdens individuele gesprekken wordt met de supporters besproken hoe zijn positie in de groep is, wordt er gekeken op welke momenten de supporter in de fout gaat en wordt er afgesproken hoe de supportersbegeleiding de desbetreffende supporter kan corrigeren. De politie steekt met het kennen en gekend worden vooral in op de groepsaanpak. De rol van de politie hierbij is het afgelopen seizoen intensiever geworden.

Naast de genoemde activiteiten organiseren de club en de supportersvereniging diverse activiteiten voor de supporters, maar deze vallen niet direct onder Overenthousiast.

Het inzetten van projectvrijwilligers is moeilijk gebleken. Door reeds bestaande overlegstructuren tussen de supporters en de BVO konden de vrijwilligers weinig extra betekenen voor de doelgroep. 'Slechts' één vrijwilliger uit de harde kern is aangetrokken.

17.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informa-

tie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afgenomen	Sfeer in het stadion is goed. Lastige supporters sneller aanspreken op gedrag.
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk	Door sfeer in het stadion ook buiten het stadion betersfeer ontstaan.
reischoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	gelijk	
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afgenomen	Supporters mogen meer met eigen vervoer naar uitwedstrijden. Verhoogde onderlinge sociale controle om verplichte combi et voorkomen.
verbaal geweld	gelijk	Spreekkoren houden minder lang aan maar zijn wel massaler geworden.
politie-inzet	toegenomen	Heeft ook te maken met meer eigen vervoer waardoor meer politie-inzet vereist is. Politie houdt zich wel op de achtergrond.
aantal 'lastige' supporters	gelijk/toegenomen	Steeds meer jongeren komen naar het voetbal. Supporters komen uit de gehele regio. De groep jonge aanwas neemt toe.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toegenomen	De betrokkenheid neemt toe door intensere/betere contacten door project.
alcohol en drugsgebruik	toegenomen	Moeilijk om vinger achter te krijgen; gebruik neemt toe. Ook tegenstrijdige belangen veiligheid vs. commercie: verkoop 'gewoon' bier in stadion betekent meer inkomsten.

Uit de tabel blijkt het vandalisme zowel binnen het eigen stadion als bij uitwedstrijden is afgenomen. Volgens de projectleider speelt de relatie met de supporters een belangrijke rol bij het succes van het project. Kort gezegd betekent dit 'voor-wat-hoort-wat'. De projectleider staat lastige supporters bij tijdens bijvoorbeeld strafzaken, waarna supporters zicht krijgen op hun rol/positie in de groep en daardoor beter aanspreekbaar zijn. "Doordat daadwerkelijk naar de lastige supporters geluisterd wordt en we iets voor hen kunnen betekenen, houden ze zich veelal in het vervolg rustiger". Hierdoor ontstaat een verbetering in de omgang tussen de club en haar supporters.

De gemeente geeft aan dat het project positief bijdraagt aan het verminderen van voetbalvandalisme, maar dat dit moeilijk te meten valt. Om vooruitgang in het project vast te stellen, heeft de gemeente kengetallen opgesteld die tevens een voorwaarde zijn voor het verstrekken van subsidie. Enkele kengetallen zijn het benaderen van 15 risicosupporters door de projectleider, het doorverwijzen van 10 supporters naar hulpverlenende instanties zoals verslavingszorg en het terugdringen van herhaalde stadionverboden tot minder dan 10 procent.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
aantal thuiswedstrijden	17	20	19
bezoekers per wedstrijd	4.625	7.750	7.782
politie inzet per wedstrijd	37	47	63
aantal stadionverboden		138	24*
aantal strafbare feiten	7	66	11

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Volgens de gegevens van het CIV is het gemiddeld aantal supporters bij de thuiswedstrijden van N.E.C. iets toegenomen. Ook toegenomen, maar dan met meer dan eenderde ten opzichte van het vorig voetbalseizoen, is de politie inzet per wedstrijd. Dit is overeenkomstig aan de uitspraken van de geïnterviewden. Het aantal door CIV geregistreerde strafbare feiten is flink afgenomen (83%). In het vorige seizoen was er nog sprake van 3.3 strafbare feiten per wedstrijd, in 2000-2001 is dit gereduceerd tot 0.6. Dit komt bijna overeen met de 0.4 strafbare feiten per wedstrijd uit het eerste meetjaar. In bijlage 15 is een nadere uitsplitsing van de CIV gegevens naar type delict en leeftijd weergegeven. In het kort komt het er op neer dat:

- van de elf strafbare feiten, er zeven door aanhangers van N.E.C. zijn gepleegd. Deze supporters zijn overwegend aangehouden voor baldadigheid en belediging;
- de aangehouden supporters voornamelijk tussen de 19-21 en 25-30 jaar oud zijn.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succesfactoren genoemd:

- nieuwe structuur van het project Overenthousiast waardoor er sprake is van een gezamenlijke aanpak van voetbalvandalisme. Aansturing van het project is duidelijker; de samenwerking wordt steeds beter en het draagvlak, met name bij N.E.C., voor Overenthousiast is breder;
- kennen en gekend worden ook buiten het voetbalstadion om in de wijken. Hierdoor is het beter mogelijk achterliggende motieven voor eventueel supportersgeweld te achterhalen;
- door de duidelijkere positie en rol van de projectleider is er sprake van een vertrouwensrelatie met de risico supporters. Hierdoor is meer sturing op risico supporters mogelijk. Bovendien is er steeds meer sprake van een wij-gevoel bij de supporters.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking op het project hebben:

- het groepsgedrag van de lastige supporters is moeilijk te doorbreken. Hierdoor is het moeilijk en tijdrovend om risico supporters te benaderen en een relatie mee op te bouwen;
- de verantwoordelijkheid van het project ligt niet bij de projectleider van Overenthousiast. De projectleider heeft weinig tot geen zeggenschap over het supportersbeleid;
- er worden (te) weinig activiteiten voor supporters georganiseerd.

Toekomst

Als belangrijke suggestie ter verbetering van het project wordt het organiseren van projecten in het supportershome genoemd. Hierdoor wordt het project, en daarmee de binding met de club, dichterbij de supporters gebracht. De gemeente oppert een extra projectleider om beter in te kunnen spelen op de groeiende groep jonge supporters. Er is geen expliciete behoefte aan ondersteuning.

Op de vraag of het project over twee jaar nog bestaat, zijn alle betrokken partijen positief. De enige voorwaarde die wordt genoemd is voldoende financiële middelen. Volgens de projectleider zouden deze volledig beschikbaar moeten worden gesteld door de gemeente.

17.4 Conclusies en aanbevelingen

In het seizoen 2000-2001 heeft het project bij NEC zich duidelijk in positieve zin ontwikkeld. Een opvallend kenmerk is dat er door de gemeente streefcijfers (targets) zijn opgesteld waar het project aan moet voldoen. Een werkwijze die naar de verschillende betrokken partijen duidelijkheid geeft over wat men wil en moet bereiken. Het werken met targets verdient navolging in andere projecten.

Het zwaartepunt van het project ligt bij individuele hulpverlening aan supporters. Een duidelijk verbeterpunt is dan ook gelegen in het organiseren van activiteiten die gericht zijn op het vergroten van binding van jeugdige supporters aan NEC. Hierbij moet de club, gelet op haar verantwoordelijkheid voor het publieksbeleid, het voortouw nemen.

18 Cambuur Leeuwarden

18.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstellingen

Het doel van het in maart 2000 ingezette supportersproject "Helden rond de velden" is niet aangepast. Dit betekent dat het project zich nog steeds richt op het terugdringen c.q. beheersbaar maken en houden van het voetbalvandalisme en van andere voetbalcriminaliteit.

Organisatiestructuur

De opzet van Helden rond de velden is in grote lijnen gelijk gebleven. Of, zoals de BVO stelt, de huidige projectpartners zijn elkaar door de jaren heen trouw gebleven.

Net als in het eerste projectjaar is de Stuurgroep Publieksbeleid verantwoordelijk voor coördinatie van het project en verzorgen de verschillende werkgroepen de uitvoering ervan. Ook dezelfde partners zijn betrokken bij Helden rond de velden, zij het dat met name in de stuurgroep enkele wisselingen van personen hebben voorgedaan. "Nu zitten de juiste mensen op de juiste plek", aldus het Buro. Alle partijen geven aan dat meer continuïteit in het project is aangebracht.

De supportersvereniging Cambuur 2000 is aan het eind van seizoen 1999-2000 opgeheven. Na het opheffen van Cambuur 2000 hebben enkelen, in samenwerking met de projectleiders, een nieuwe vereniging opgezet: de Supportersvereniging Cambuur. Deze valt onder de 'vriendenclub' van de BVO. Twee personen uit de nieuwe vereniging hebben zitting in het bestuur van de vriendenclub.

Samenwerking

De samenwerking tussen de betrokken partijen is, hoewel deze al als goed en constructief werd ervaren, door 'wisseling van de wacht' beter geworden. Volgens de gemeente heeft dit ook te maken met het feit dat het project haar vruchten begint af te werpen. Zij geeft aan dat het voetbalvandalisme sterk is afgenomen. Hierdoor is meer draagvlak, met name bij het bestuur van Cambuur Leeuwarden, ontstaan wat de samenwerking ten goede komt. De BVO typeert de samenwerking als optimaal. Volgens de BVO is de communicatie tussen alle partijen goed. Ook de politie en de projectleiders zijn positief over de samenwerking tussen de betrokken partijen. De projectleiders geven aan dat er sprake is van positief draagvlak bij alle betrokkenen en dat de communicatielijnen helder en kort zijn. Eén van de belangrijkste aspecten van de goede samenwerking, is volgens de politie het rekening houden met de belangen van andere partijen.

De samenwerking met de nieuwe Supportersvereniging Cambuur wordt als goed ervaren. Communicatie tussen de BVO en de vereniging vindt veelvuldig en constructief plaats, waardoor volgens de betrokken partijen de supportersvereniging een belangrijke rol in Helden rond de velden speelt.

Naast de bestaande overlegvormen (zie tweede evaluatie) is er een nieuwe toegevoegd: het voorzittersoverleg. In dit maandelijks overleg hebben de voorzitters van alle bij de voetbalclub betrokken partijen zitting, zoals de voorzitters van de supportersvereniging en de BVO. Het voornaamste doel is het afstemmen van het beleid.

18.2 Activiteiten

Doelgroep

De doelgroep van Helden rond de velden is grotendeels gelijk gebleven. Dit betekent dat de doelgroep van *Vriendelijk, sfeervol en gezellig* (spoor III) nog steeds is gericht op de supportersvereniging van de BVO. *Kennen en gekend worden* (spoor II) richt zich op de supporters tussen 12 en 23 jaar, waardoor aansluiting kan plaatsvinden bij het gemeenteproject Sluitende Aanpak Jongeren (RMC). De doelgroep van *het jeugdplan* (spoor I) is daarentegen veranderd. Naast de bestaande doelgroep, de jeugd van 10 tot en met 12 jaar, richt dit spoor zich met de Kidsclub ook op de jongere jeugd.

Activiteiten

Verschillende (nieuwe) activiteiten zijn in het seizoen 2000-2001 georganiseerd. In het *eerste spoor* zijn, naast de bestaande activiteiten De Held en de vandalismebus, ook sportieve en recreatieve activiteiten georganiseerd, zoals straatvoetbal, voetbaltoernooien en voetbalclinics. In het *tweede spoor* heeft de Fancoach, veelal in samenwerking met de BVO en de Supportersvereniging Cambuur, verschillende sportieve activiteiten georganiseerd. Daarnaast houdt de fancoach zich bezig met de begeleiding van supporters bij uitwedstrijden en het buddy-mentor project. Dit project houdt in dat supporters met een stadionverbod onder begeleiding van een jongerenwerker en onder bepaalde voorwaarden, vervroegd in het stadion mogen terugkeren. Enkele voorwaarden zijn dat minimaal een half tot driekwart van het stadionverbod erop moet zitten en dat de supporter bij iedere wedstrijd een protocol moet ondertekenen. Na afloop van de wedstrijd vindt bovendien een (evaluatie) gesprek plaats. 14 personen hebben inmiddels het project positief afgesloten; 5 zitten nog in het buddy-mentor project. Als bij supporters blijkt dat 'diepere' oorzaken ten grondslag liggen aan negatief supportersgedrag (bijvoorbeeld problemen op school), dan worden deze doorverwezen naar het reguliere jongerenwerk van het Buro. Naast de genoemde activiteiten onderhoudt de fancoach contacten met instanties zoals de politie, met name school- en wijkagenten, het (speciaal) onderwijs, het jongerenwerk en verschillende sportinstanties. In het kader van het *derde spoor* hebben verschillende sfeerverhogende activiteiten plaatsgevonden, zoals muziekacts, het afsteken van vuurwerk en het mega-vlaggen project. Bovendien kunnen supporters via sms tijdens de wedstrijd de man-of-the-match kiezen. Ook hebben enkele forumavonden, waarbij de BVO aanwezig is, plaatsgevonden, zijn er sportieve activiteiten georganiseerd en staat Cambuur Leeuwarden wekelijks centraal bij de lokale radio-omroep. Daarnaast is de supportersvereniging (mede) verantwoordelijk voor de organisatie van de opendag van Cambuur-Leeuwarden, feestavonden en de combi-wedstrijden.

18.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag in het seizoen 2000-2001 weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afname	De sfeer in het stadion is sterk verbeterd; mede door de afwezigheid van hekken.
voetbalvandalisme buiten het stadion	afname	Door positieve sfeer in het stadion ook rondom het stadion rustig; door ligging wel altijd risico behouden.
reischoppers rondom het voetbalgebeuren	gelijk tot afname	Door afname vandalisme ook minder reischoppers rondom het stadion.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk tot afname	Door onder meer kennen en gekend worden in de bussen gaat het busvervoer naar uitwedstrijden goed.
verbaal geweld	afname	Vooraf door inzetten van ludieke liederen door nieuwe supportersvereniging.
politie-inzet	afname	Politie is zichtbaar aanwezig op de tribunes (interventie-teams).
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Lastige supporters zijn er nog steeds, maar laten zich minder negatief ontgelden
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	toename	Vooraf door nieuwe supportersvereniging en de fancoach is de betrokkenheid bij de BVO toegenomen.
alcohol en drugsgebruik	gelijk	Niet nadrukkelijk zichtbaar in het stadion

Uit bovenstaande tabel blijkt volgens de respondenten dat het voetbalvandalisme in en rondom het stadion is afgenomen. Volgens de projectleiders komt dit vooral door de verbeterde communicatie tussen de betrokken partijen. Alle partijen zien de meerwaarde van Helden rond de velden in. Om het succes van het project te onderstrepen, stelt de BVO dat "de laatste boete aan Cambuur Leeuwarden werd opgelegd in het seizoen 1999-2000. (...) Het bovenstaande betekent derhalve dat wij in seizoen 2000-2001 verschoond bleven van KNVB boetes en hetzelfde mag tot dusver gelden voor het seizoen 2001-2002".

CIV-gegevens

Als gekeken wordt naar specifieke CIV-cijfers betreffende voetbalvandalisme, dan ontstaat het volgende beeld:

CIV-gegevens	1998 - 1999	1999 - 2000	2000 - 2001
thuiswedstrijden	17	16	25
gemiddeld aantal supporters per wedstrijd	8.486	8.050	4.257
gemiddelde politie-inzet per wedstrijd	34	35	27
stadionverboden		56	5*
strafbare feiten	15	32	17

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Uit de CIV gegevens blijkt dat het aantal supporters bij thuiswedstrijden bijna is gehalveerd. De gemiddelde politie inzet is ook afgenomen, in absolute zin is deze echter met 17% toegenomen. Dit staat echter haaks op de uitspraken van de geïnterviewden. Het aantal strafbare feiten is met iets minder dan de helft afgenomen. Door het CIV zijn 5 stadionverboden geregistreerd. Dit betreft echter het aantal verboden in de periode april – september 2001. Een vergelijking met voorgaande jaren is door deze korte tijdsspanne niet goed mogelijk. Uit de nadere uitsplitsing van de CIV-gegevens in bijlage 16 blijkt:

- op twee na, alle strafbare feiten gepleegd zijn door aanhangers van Cambuur Leeuwarden. Vernieling (29%) en belediging (24%) komen het meest voor;
- de leeftijd van de aangehouden supporters loopt uiteen. Alle leeftijdscate-

gorieën zijn even sterk vertegenwoordigd.

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succes- en faalfactoren genoemd:

- goede mensen op de juiste plek waardoor continuïteit gewaarborgd is;
- sterke betrokkenheid bij het project en goede communicatie;
- rekening houden met belangen van andere partijen;
- kennen en gekend worden van (lastige) supporters – ook buiten het voetbal om;
- individueel aanspreken van supporters;
- zichtbare aanwezigheid interventie-teams van politie in het stadion;
- goede begeleiding van supporters door fancoach en stewards waardoor betrokkenheid bij BVO toeneemt;
- breed netwerk van projectpartners die zich gezamenlijk inzetten om het voetbalvandalisme terug te dringen c.q. beheersbaar maken.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking op het project hebben:

- personele wisselingen werken vertragend op het project;
- afwachtende houding van de KNVB; de voetbalbond schrijft veel regels voor maar faciliteert vervolgens weinig tot niets;
- het ontbreken van De Held in het regionale (politie) aanbod *Nee, echt niet*.

Toekomst

Wezenlijke suggesties voor verbetering van het project worden niet genoemd. "Het gaat goed, al is waakzaamheid altijd noodzakelijk", wordt veelvuldig aangehaald. Het belangrijkste voor de betrokken partijen is het vervolg op het project na het laatste projectjaar in 2002. Wordt het project voortgezet en zo ja, in welke vorm? Wederom als project of wordt het ingebed in het reguliere supportersbeleid van de BVO? Continuering van het project wordt belangrijk geacht, omdat "aandachtspunten met betrekking tot normaal aanvaardbaar supportersgedrag en zonodig het afdwingen daarvan kost tijd, energie, menskracht en in het verlengde daarvan geld", aldus de BVO. Met name laatstgenoemde is een heet hangijzer: wie gaat het betalen?

Ondersteuning is niet direct nodig. In de praktijk blijkt zelfs dat BVO's uit Nederland die een preventief project (gaan) starten, bij Cambuur Leeuwarden aankloppen voor informatie en ondersteuning. Wel acht de projectleider het zinvol, beter op de hoogte gehouden te worden over ontwikkelingen binnen voetbalvandalisme.

18.4 Conclusies en aanbevelingen

Het project bij Cambuur Leeuwarden loopt goed en de projectpartners melden positieve resultaten. Een belangrijke reden voor het succes van dit project is de brede benadering volgens drie sporen, waarbij de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de betrokkenen duidelijk is. Via deze werkwijze worden verschillende doelgroepen ook met specifiek voor hen bedoelde activiteiten bereikt. Voor het voortbestaan van het project is het vinden van voldoende financiële middelen een essentiële voorwaarde. Gelet op het brede spectrum van activiteiten dat wordt uitgevoerd ligt gezamenlijke financiering door gemeente en BVO voor de hand.

19 FC Groningen

19.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatiestructuur

In oktober 2000 is FC Groningen het preventief supportersproject voor de duur van twee jaar gestart. De centrale doelstelling is sindsdien onveranderd gebleven:

- Het voorkomen van c.q. verminderen van vandalisme, geweld en intolerantie dat voor, tijdens en na voetbalwedstrijden door (risico)supporters van FC Groningen wordt veroorzaakt.

In de organisatiestructuur van het project zijn geen veranderingen opgetreden. Dit betekent dat de dagelijkse leiding van het project nog steeds in handen is van de stichting Giska. Wel hebben zich wel enkele personele wijzigingen voorgedaan.

Samenwerking en communicatie

De aansturing en samenwerking binnen het project zijn volgens de projectpartners het eerste half jaar van het voetbalseizoen 2000-2001 goed en constructief verlopen. Tussen de betrokken partijen heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden. De betrokken partijen kenschetsen de onderlinge communicatie over het algemeen als goed, korte lijnen en direct. Wel geeft de projectmanager aan dat de projectduur van te korte tijd was om te spreken van vastomlijnde samenwerking en communicatie. "We waren zoekende naar een goede afstemming", aldus de projectmanager.

Na het eerste half jaar is de samenwerking en uitvoering van het project echter slechter geworden. Door het (tijdelijk) wegvallen van de projectmanager is de communicatie tussen de projectpartners nagenoeg stil komen te liggen. Het project kwam bijgevolg in het begin van 2001 op een laag pitje te staan. Bovendien was de ondersteuning aan de uitvoerenden door het wegvallen van de projectmanager ondermaats geworden. Hierdoor was er geen rugsteun voor de projectfunctionarissen. Tevens waren de functionarissen onvoldoende in staat zich los te maken van de harde kern om zich te richten op de eigenlijke doelgroep van het project: de jonge aanwas. Door de beperkte begeleiding en het moeilijk kunnen loskomen van de harde kern, is door Giska besloten de functionarissen aan het eind van het voetbalseizoen van het project te halen.

Giska benadrukt wel dat met het project draagvlak is ontstaan voor sociaal preventief beleid. Voorheen was er geenszins sprake van een gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid.

Met het wegvallen van de uitvoerenden is ook volgens de club het hele project tijdelijk komen te vervallen. De andere partijen hebben in het vervolg de taken en verantwoordelijkheden niet op zich genomen. Hiermee bleek het project te zwaar op de inbreng van Giska te leunen, aldus de club. De club geeft aan dat zij geen of weinig zicht heeft op de activiteiten van Giska buiten het voetbal om. De communicatie over doordeweekse activiteiten is naar zeggen van FC Groningen gebrekkig en onvoldoende. Bovendien geeft de BVO aan dat het project op bestuurlijk niveau binnen de club onvoldoende draagvlak heeft.

Volgens de politie was er op papier sprake van een heldere taakverdeling, maar is deze in praktijk niet goed tot uitvoering gekomen. Zowel de politie als

de gemeente geven aan dat de onderlinge verhoudingen desondanks niet zijn verstoord. Alle betrokken partijen hebben voldoende vertrouwen in een project met functionarissen. De gemeente geeft ook aan dat de club afstandelijk is als het gaat om het versterken van de band met haar 'lastige' supporters. Volgens de gemeente komt dit ook door verschillende belangen: de club is gebaat bij supporters maar is 'lastige' supporters liever kwijt dan rijk.

De supportersvereniging is marginaal bij het project betrokken. Enkele keren hebben gesprekken plaatsgevonden, maar daar is het volgens de club veelal bij gebleven. De gemeente geeft aan dat er vanuit de supportersvereniging weinig interesse bestaat voor een sociaal preventief supportersproject. De gemeente benadrukt dat de vereniging direct(er) bij het project betrokken moet worden.

19.2 Activiteiten

Doelgroep

Het project is gericht op twee supportersgroepen. De eerste groep is de relatief oudere, harde kern. Deze groep bestaat ongeveer uit 150 supporters. De tweede groep wordt gevormd door de mogelijk 'lastige' supporters die meelopen met de harde kern. Deze, over het algemeen jonge groep, bestaat uit zo'n 1000 supporters. Het project is er vooral op gericht een vertrouwensband tussen de club en de meelopers tot stand te brengen, en zo te voorkomen dat zij aansluiting zoeken bij de harde kern. Volgens de club is het aantal 'lastige' supporters echter veel kleiner.

Activiteiten

De eerste helft van het voetbalseizoen 2000-2001 hebben er enkele sportieve en recreatieve activiteiten, zoals (stedelijke) voetbaltoernooien, plaatsgevonden. Deze zijn enkel georganiseerd voor de jonge aanwas. Er zijn geen activiteiten georganiseerd voor de harde kern supporters. In de tweede helft zijn er weinig tot geen activiteiten meer georganiseerd.

De aanpak van de politie is ongewijzigd. Zij houden zich binnen het project hoofdzakelijk bezig met kennen en gekend worden.

19.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag in het seizoen 2000-2001 weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	gelijk tot afname	In enkele gevallen vandalisme door individuen. Groepsgeweld niet voorgekomen.
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk	Probleem blijft dat supporters zich in Oosterpark verzamelen om bussen tegenpartij te belagen.
reischoppers rondom het voetbalgebeuren	gelijk tot toename	Groep jongeren die niet voor het voetbal komen maar enkel overlast veroorzaken. Dit zijn veelal jongeren met een stadionverbod.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	afname	Door Fan Tour minder problemen bij uitwedstrijden.
verbaal geweld	gelijk	Spreekkoren kwetsender geworden. Overstemmen d.m.v. muziek (band).
politie-inzet	gelijk tot toename	Volgens Giska echter afname wat positief effect heeft op gedrag supporters.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Afname aantal harde kern supporters wordt opgeheven door toename aantal jonge aanwas. Over het aantal risicosupporters lopen de meningen sterk uiteen.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	gelijk	Effect project op betrokkenheid van supporters nog moeilijk aan te geven gezien het voorval.
alcohol en drugsgebruik	gelijk	Geen alcohol in het stadion. Drugsgebruik moeilijk te controleren.

Uit bovenstaande tabel blijkt volgens de respondenten, dat het supportersgedrag marginaal is veranderd. Binnen het stadion is er sprake van een afname van vandalisme terwijl problemen met reischoppers rondom het voetbalgebeuren juist iets toeneemt. De problemen bij uitwedstrijden zijn wel sterk verminderd. Giska geeft aan dat het voor de FC Groningen supporters moeilijk te verkroppen is dat zij iedere uitwedstrijd verplicht gebruik moeten maken van een buscombi, terwijl supporters van de tegenpartij wel vaak met eigen vervoer naar het stadion van de club mogen komen.

Volgens Giska kregen de jongeren die het hardst schreeuwden de meeste aandacht. Hierdoor is de aandacht van de uitvoerenden voor de eigenlijke doelgroep grotendeels achterwege gebleven. Inmiddels is de opzet van het project veranderd.

CIV-gegevens

In onderstaande tabel wordt een overzicht van CIV-gegevens gepresenteerd.

CIV-gegevens	1998-1999	1999-2000	2000-2001
thuiswedstrijden	15	16	18
thuisbezoekers per wedstrijd	4.832	8.864	10.960
politie-inzet per wedstrijd	115	90	128
stadionverboden		116	23*
aanhoudingen supporters	76	8	33

* Aantal stadionverboden in de periode april – september 2001

Uit de CIV-gegevens blijkt dat het gemiddeld aantal thuisbezoekers flink (23%) is toegenomen. De gemiddelde politie-inzet is in het laatste meetjaar ook toegenomen en bovendien het hoogst van de drie meetjaren. Ten opzichte van het tweede meetjaar is deze gestegen met 42 procent. In de periode april-september 2001 zijn er 23 stadionverboden geregistreerd. Gezien de

korte tijdsspanne, is deze niet te vergelijken met het voorgaande jaar. Het aantal aanhoudingen tijdens de thuiswedstrijden van FC Groningen is meer dan verviervoudigd, maar is daarentegen meer dan de helft minder dan in het eerste meetjaar. Uit de nadere uitsplitsing van de CIV-gegevens in bijlage 17 blijkt:

- op acht na, betreffen alle aanhoudingen in 2000-2001 supporters van FC Groningen. Het merendeel van hen is aangehouden voor openlijke geweldpleging (64%);
- de meeste aangehouden supporters zijn ouder dan 19 jaar. De piek in het aantal aangehouden supporters ligt bij de leeftijdscategorie 22-24 jaar (40%).

Succes- en faalfactoren

Door de betrokken partijen worden verschillende succesfactoren genoemd.:

- draagvlak bij projectpartners voor project;
- gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid;
- aandacht voor (belangen van) supporters.

Daarnaast worden ook enkele factoren genoemd die een negatieve werking op het project hebben:

- ondermaatse ondersteuning aan uitvoerenden door Giska;
- stilvallen project bij wegvallen Giska;
- te weinig aandacht voor doelgroep van project;
- club te afstandelijk bij versterken van band met supporters;
- onvoldoende draagvlak voor project bij BVO op bestuurlijk niveau.

Toekomst

Over de toekomst zijn alle betrokken partijen positief. Ondanks de problemen in het afgelopen seizoen, zien alle partijen de meerwaarde van het project in. "De ingrediënten voor een goed project zijn aanwezig", aldus de club. De BVO geeft wel aan dat de organisatie van de club meer op elkaar afgestemd dient te worden. Volgens de gemeente is het belangrijk om in de (nabije) toekomst te bekijken op welke wijze de activiteiten van het project kunnen worden afgestemd op de activiteiten van andere (welzijns)organisaties.

Op de vraag of het project over twee jaar nog bestaat, zijn alle betrokken partijen redelijk positief. Belangrijke voorwaarden zijn voldoende financiële middelen en capaciteit (in menskracht).

19.4 Conclusies en aanbevelingen

20 Helmond Sport

20.1 Organisatiestructuur en samenwerking

Doelstelling en organisatie

In het seizoen 1999-2000 is Helmond Sport gestart met een sociaal preventief supportersproject. Het doel van het project is, net zoals in het eerste projectjaar, gericht op:

- het versterken van de positieve binding tussen de supporters en de club;
- het gebruiken van de aantrekkingskracht van het voetbal en Helmond Sport om jongeren te bereiken;
- jongeren aanspreken en bijsturen op hun gedrag om voetbalvandalisme te voorkomen en maatschappelijke kansen te vergroten.

De organisatiestructuur van het project is onveranderd gebleven. Dit wil zeggen dat de organisatie evenals de financiering van het project nog steeds grotendeels bij de voetbalclub ligt. Daarnaast zijn ook de politie en de supportersvereniging actief binnen het project. Bovendien is getracht met het supportersproject aansluiting te vinden bij activiteiten/projecten van de gemeente, zoals het jongerenwerk. Volgens de politie heeft het jongerenwerk te weinig menskracht om zich ook bezig te houden met preventie van voetbalvandalisme. Desondanks geeft de politie wel aan dat het noodzakelijk is het jongerenwerk bij het project te betrekken.

Samenwerking en communicatie

Over de samenwerking zijn de betrokken partijen nog steeds tevreden. Deze is echter grotendeels gericht op wedstrijdoverleg, waarbij preventie zijdelings aanbod komt. De politie geeft derhalve aan dat binnen de club er geen persoon is die zich specifiek bezighoudt met sociaal preventief supportersbeleid: "het gebeurt allemaal naast de dagelijkse bezigheden". Er zijn het afgelopen seizoen geen nieuwe overlegvormen bijgekomen.

Zowel de BVO als de politie geven aan dat er geen sprake is van een sociaal preventief project, maar eerder van *losse* activiteiten. Veel prioriteit heeft een preventief project niet, waardoor ook de aansturing onduidelijk is.

20.2 Activiteiten

Doelgroep

Volgens de club komt het regelmatig voor dat een kleine groep supporters problemen veroorzaken. De samenstelling van deze groep is veelal verschillend, waardoor men niet van één 'lastige' groep supporters spreekt. Volgens de politie zijn er in totaal zo'n 50 problematische supporters. Een klein deel daarvan behoort tot de harde kern. Het merendeel bestaat uit jonge meelopers.

Nieuwe activiteiten

De club organiseert evenals voorgaande jaren – veelal in samenwerking met de supportersvereniging – diverse sportieve en recreatieve activiteiten. Nieuw is de Fanclub: jongeren tot 12 jaar kunnen gratis lid worden van deze club en krijgen allerlei 'gadgets'. Bovendien mogen zij een aantal keer per jaar een wedstrijd bekijken. Het is ook mogelijk om betalend lid te worden. In een dergelijk geval mogen de leden alle wedstrijden bekijken en kunnen boven-

dien uitgeloot worden voor een VIP-behandeling op een wedstrijddag.

De rol van de politie is vooral gelegen in handhaving van de openbare orde. Nieuw is echter dat de politie zich middels kennen en gekend ook contacten met ('lastige ') supporters opbouwt c.q. onderhoudt. Dit geldt met name voor de harde kern supporters. 'Lastige' jonge aanwas treft de politie ook elders in Helmond. De politie geeft aan dat juist een jongerenwerker contacten kan/moet leggen met deze doelgroep, en in eerste instantie niet de politie.

20.3 Resultaten seizoen 2000-2001

In onderstaande tabel worden de belangrijkste veranderingen in het supportersgedrag weergegeven. De tabel is samengesteld aan de hand van informatie van de respondenten.

aspecten supportersgedrag	verandering	opmerking/toelichting
voetbalvandalisme binnen het stadion	afgenomen	Vooral door technische aspecten zoals camera's en hekwerken. Ook door optreden van stewards.
voetbalvandalisme buiten het stadion	gelijk tot afname	Door lokalisering van stadion in woonwijk is er regelmatig overlast. Volgens de politie is er onvoldoende grip om het vandalisme buiten het stadion terug te dringen. Door verbouwing in het stadion is het mogelijk dat tegenstanders binnen het stadion kunnen parkeren.
reischoppers rondom het 'voetbalgebeuren'	gelijk	Dergelijke reischoppers zitten vaak in jongerenprojecten van de gemeente.
voetbalvandalisme bij uitwedstrijden	gelijk	Bij risicowedstrijden gaat het door het busvervoer goed; problemen ontstaan vaak bij eigen vervoer.
verbaal geweld	gelijk	Verbaal geweld wordt d.m.v. muziek overstemd, maar is 'mosterd-na-de-maaltijd' en moeilijk in te dammen.
politie-inzet	gelijk	Streven naar minder. Bij risicowedstrijden geen ME inzet.
aantal 'lastige' supporters	gelijk	Groep blijft in aantal gelijk; wel 'opereren' in kleine groepjes.
betrokkenheid 'lastige' supporters bij BVO	gelijk	
alcohol en drugsgebruik	toename	Bij busvervoer beperkt alcohol schenken om eigen vervoer zoveel mogelijk tegen te gaan.

Uit de tabel blijkt het vandalisme binnen het eigen stadion te zijn afgenomen. Volgens de betrokken partijen heeft dit vooral met technische aspecten, zoals camera's en hekken, en het optreden van de stewards te maken. In het overige supportersgedrag – behalve in het alcohol en drugsgebruik – zijn geen veranderingen geconstateerd.

Volgens de club draagt de vrijwillige buscombi voor een belangrijk deel bij aan het beheersbaar houden van vandalisme bij uitwedstrijden. Supporters mogen daarnaast ook met eigen vervoer reizen, tenzij het een risicowedstrijd betreft: dan is een buscombi verplicht. De politie geeft echter aan dat een verplichte combiregeling beter beheersbaar is. "Wanneer supporters zelfstandig mogen reizen naar de tegenstander, ontstaan de meeste problemen", aldus de politie.

Van Helmond Sport zijn geen CIV gegevens bekend.

Succes- en faalfactoren

De positieve en constructieve samenwerking tussen de betrokken partijen, wordt als positief ervaren. Tussen de betrokkenen is er sprake van wederzijds vertrouwen. De samenwerking beperkt zich echter grotendeels tot het veiligheidsoverleg en de dagelijkse gang van zaken. Samenwerking is niet of nauwelijks gericht op sociaal preventief supportersbeleid. Binnen de BVO is er weinig prioriteit voor een dergelijk beleid. Volgens de politie is een projectmatige aanpak vanuit de BVO wel wenselijk; met name gericht op de jonge aanwas van de club.

Het kennen en gekend worden van de politie is succesvol. Het lukt volgens de politie steeds beter om contacten met 'lastige' supporters te leggen en te onderhouden. De vraag is vervolgens hoelang deze contacten standhouden. Het project staat en valt bij de betrokken personen. Bij het wegvallen van deze personen valt ook het project, en daarmee contacten met supporters, weg. De inzet van personen is derhalve (te) afhankelijk van goodwill.

De afwezigheid van de gemeente als partner van het project wordt als een gemis beschouwd. Vooral omdat jongerenprojecten van de club en de gemeente complementair aan elkaar kunnen zijn.

Toekomst

Als belangrijke suggestie ter verbetering van het project wordt samenwerking met de gemeente en gemeentelijke (welzijns)instellingen genoemd. Vooral samenwerking met het jongerenwerk zou een beduidende vooruitgang betekenen. Samenwerking met de gemeente zou volgens de BVO en de politie ook de start van integraal preventief supportersbeleid kunnen betekenen.

Een andere suggestie is het versterken van de contacten tussen de supportersvereniging en de 'lastige' supporters. Vooral het betrekken van jonge aanwas bij de vereniging wordt door de politie belangrijk gevonden. Hierdoor wordt het makkelijker deze groep in beeld te krijgen. Landelijke ondersteuning is derhalve gewenst.

Ook het intensiever betrekken van de technische staf en de spelers is een suggestie voor verbetering van het project. De gedachte is dat derhalve meer positieve binding tussen supporters en club ontstaat.

Op de vraag of het project over twee jaar (nog) bestaat, zijn alle betrokken het eens dat samenwerking met de gemeente voor het voortbestaan noodzakelijk is.

20.4 Conclusies en aanbevelingen

In feite is in Helmond (nog) geen sprake van een sociaal preventief beleid, zo lang de gemeente en het jeugdwelzijnswerk niet betrokken zijn. Het is noodzakelijk dat dit op korte termijn wordt gerealiseerd.

Bijlagen

Bijlage 1 CIV-gegevens Vitesse

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	21	37	10	11
mishandeling	2	3		2
vernietiging	11	19	8	3
baldadigheid	2	3	1	1
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	1	2		1
belediging	1	2	1	
niet voldoen bevel	5	9	1	4
vuurwerk				
wederspanningheid	3	5	2	1
wet ID	2	3		2
Algemene Politie Verordening	6	10	1	5
gemeentewet				
overig	4	7	2	2
totaal	58	100	26	32

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	5	2	7
19-21	4	5	9
22-24	4	9	13
25-30	6	6	12
31 en ouder	7	10	17
totaal	26	32	58

Bijlage 2 CIV-gegevens Feyenoord

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	40	30	31	9
mishandeling	2	2	2	
vernietiging	1	1		1
baldadigheid	21	16	17	4
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	7	5	5	2
belediging	24	19	18	6
niet voldoen bevel	2	2	2	
vuurwerk	6	5	2	4
wederspanningheid	1	1		1
wet ID	6	5	1	5
Algemene Politie Verordening	5	4	5	
gemeentewet				
overig	13	10	11	2
totaal	128	100	94	34

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15	1		1
16-18	11	1	12
19-21	23	12	35
22-24	20	7	27
25-30	18	7	25
31 en ouder	21	7	28
totaal	94	34	128

Bijlage 3 CIV-gegevens FC Utrecht

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	6	18	4	2
mishandeling	2	6	2	
vernieling	3	10	3	
baldadigheid				
vermogensdelicten	2	6	2	
wet wapens en munitie				
belediging	3	10	3	
niet voldoen bevel	2	6	2	
vuurwerk				
wederspanningheid	1	3		1
wet ID	5	16	4	1
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	8	25	8	
totaal	32	100	28	4

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	1	2	3
19-21	6		6
22-24	5	1	6
25-30	7	1	8
31 en ouder	9		9
totaal	28	4	32

Bijlage 4 CIV-gegevens PSV

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	50	31	47	3
mishandeling	17	11	16	1
vernietiging	9	6	5	4
baldadigheid	16	10	11	5
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	6	4	5	1
belediging	13	8	8	5
niet voldoen bevel	13	8	9	4
vuurwerk	2	1	2	-
wederspanningheid	3	2	2	1
wet ID	8	5	2	6
Algemene Politie Verordening	9	6	8	1
gemeentewet				
overig	13	8	12	1
totaal	159	100	127	32

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	9	2	
19-21	28	9	
22-24	23	9	
25-30	39	7	
31 en ouder	28	5	
totaal	127	32	

Bijlage 5 CIV-gegevens Go Ahead Eagles

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	6	27	6	
mishandeling	1	5	1	
vernietiging				1
baldadigheid	2	9	2	
vermogensdelicten	1	5	1	
wet wapens en munitie	3	15	3	
belediging	2	9	2	
niet voldoen bevel	1	5	1	
vuurwerk	1	5	1	
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening	1	5	1	
gemeentewet				
overig	3	15	2	1
totaal	22	100	20	2

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	3		3
19-21	3	1	4
22-24	7		7
25-30	3		3
31 en ouder	4	1	5
totaal	20	2	22

Bijlage 6 CIV-gegevens ADO/Den Haag

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging				
mishandeling				
vernieling				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging				
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig				
totaal				

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18			
19-21			
22-24			
25-30			
31 en ouder			
totaal			

Door het CIV zijn geen gegevens geregistreerd.

Bijlage 7 CIV-gegevens FC Zwolle

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	42	84	2	40
mishandeling	5	10	5	
vernieling				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging				
niet voldoen bevel	2	4	2	
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	1	2		1
totaal	50	100	9	41

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	5	4	9
19-21		19	19
22-24	2	10	12
25-30	2	6	8
31 en ouder		2	2
totaal	9	41	50

Bijlage 8 CIV-gegevens NAC

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	37	92	28	9
mishandeling	1	3	1	
vernieling				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging				
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	2	5	2	
totaal	40	100	31	9

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	4		4
19-21	6	3	9
22-24	7	1	8
25-30	6	2	8
31 en ouder	8	3	11
totaal	31	9	40

Bijlage 9 CIV-gegevens Sparta

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	3	50	2	1
mishandeling				
vernietiging				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging	1	16	1	
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	2	34		2
totaal	6	100	3	3

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18			
19-21		1	1
22-24			
25-30	1	2	3
31 en ouder	2		3
totaal	3	3	6

Bijlage 10 CIV-gegevens Veendam

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging				
mishandeling				
vernieling				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging				
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig				
totaal	0		0	0

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18			
19-21			
22-24			
25-30			
31 en ouder			
totaal	0	0	0

Bijlage 11 CIV-gegevens Ajax

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	38	57	37	·
mishandeling	3	4	2	·
vernietiging	4	7	3	·
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging	1	1	1	
niet voldoen bevel	1	1	1	
vuurwerk	8	12	8	
wederspanningheid				
wet ID	1	1	1	
Algemene Politie Verordening	1	1	1	
gemeentewet				
overig	11	16	9	2
totaal	67	100	62	5

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden (in aantalen)

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	12	2	14
19-21	15	■	16
22-24	9		9
25-30	16		16
31 en ouder	10	2	12
totaal	62	5	67

Bijlage 12 CIV-gegevens FC Twente

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	5	71	4	1
mishandeling				
vernieling				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging	2	29	2	
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspannigheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening		-		
gemeentewet				
overig				
totaal	7	100	6	1

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18			
19-21	2		2
22-24	1	1	2
25-30	1		1
31 en ouder	2		2
totaal	6	1	7

Bijlage 13 CIV-gegevens Top Oss

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	10	72	10	
mishandeling				
vernietiging				
baldadigheid				
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie				
belediging				
niet voldoen bevel	■	7	■	
vuurwerk	2	14	2	
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	■	7		■
totaal	14	100	13	

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	1		1
19-21		1	1
22-24	5		5
25-30	6		6
31 en ouder	1		1
totaal	13	1	14

Bijlage 14 CIV-gegevens Den Bosch

Geen CIV-gegevens bekend.

Bijlage 15 CIV-gegevens N.E.C.

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging				
mishandeling				
vernietiging				
baldadigheid	3	27	2	1
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	1	9		1
belediging	5	46	4	1
niet voldoen bevel	2	18	1	1
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig				
totaal	11	100	7	4

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15			
16-18	1		1
19-21	2	1	3
22-24		1	1
25-30	3	1	4
31 en ouder	1	1	2
totaal	7	4	11

Bijlage 16 CIV-gegevens Cambuur Leeuwarden

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	2	12	1	1
mishandeling	1	6		1
vernietiging	5	29	5	
baldadigheid	1	6	1	
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	1	6	1	
belediging	4	24	4	
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid				
wet ID				
Algemene Politie Verordening				
gemeentewet				
overig	3	17	3	
totaal	17	100	15	2

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15	2		2
16-18	4		4
19-21	4	1	5
22-24	3		3
25-30	3		3
31 en ouder		1	1
totaal			

Bijlage 17 CIV-gegevens FC Groningen

Tabel 1 Strafbare feiten bij thuiswedstrijden

type misdrijf	aantal aanhoudingen		supporters	supporters uitclub
	aantal	%		
openlijke geweldpleging	21	63	16	5
mishandeling				
vernieling				
baldadigheid	2	6	2	
vermogensdelicten				
wet wapens en munitie	3	9	2	1
belediging	4	13	2	2
niet voldoen bevel				
vuurwerk				
wederspanningheid	1	3	1	
wet ID				
Algemene Politie Verordening	1	3	1	
gemeentewet				
overig	1	3	1	
totaal	33	100	25	8

Tabel 2 Leeftijden aangehouden supporters bij thuiswedstrijden

leeftijd	thuis	uitclub	totaal
12-15	1		1
16-18	3		3
19-21	5	3	8
22-24	10	1	11
25-30	6	3	9
31 en ouder		1	1
totaal	25	8	33

Bijlage 18 CIV-gegevens Helmond Sport

Geen CIV-gegevens bekend.